

PRVI HRVATSKI VOJNOSTRUČNI MAGAZIN

HRVATSKI VOJNIK

Broj 476 • 19. lipnja 2015. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojniki.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 1,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

RATNA MORNARICA
BRZI OPHODNI BRODOVI

VOJNI POLIGON
“EUGEN KVATERNIK”
ZAVRŠNA VJEŽBA TEMELJNE
ČASNIČKE IZOBRAZBE –

MAČ 2015

DEMONSTRACIJA SNAGE
PRIPADNIKA GOMBR-a U VJEŽBI
SOKOL 15

RAZGOVOR
komodor
Predrag Stipanović
zapovjednik Hrvatske
ratne mornarice

ISSN 1330 - 500X

PRINTED IN CROATIA

0 2 5 1 5

9 1771330150003

SADRŽAJ

- 4 **RAZGOVOR**
komodor Predrag STIPANOVIĆ,
zapovjednik Hrvatske ratne mornarice
- 7 **HRVATSKA RATNA MORNARICA**
Predsjednica RH u radnom posjetu HRM-u
- 8 **OSRH**
Konferencija "Republika Hrvatska u suvremenom
sigurnosnom okruženju"
- 9 **GODIŠNJI FORUM**
Ministar Kotromanović na Forumu o globalnoj sigurnosti
- 10 **VOJNIČKO NATJECANJE**
Viribus Unitis
- 12 **VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"**
Završna vježba Temeljne časničke izobrazbe - Mač 2015
- 14 **VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"**
Demonstracija snage pripadnika GOMBR-a
u vježbi Sokol 15
- 16 **OSRH**
Razvodnik Tomislav LUKETIĆ i nadnadrednik Igor PAVLOV
- Priznanje najboljem vojniku i dočasniku svibnja

IMPRESSUM

Nakladnik: **MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOS E S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVO
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA**

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@morh.hr)
Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@morh.hr)
Urednici i novinari: Leida Parlov (leida.parlov@morh.hr),
Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com),
Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),
Petra Kostanjšak (petra.kostanjusak@morh.hr)

Lektura / korektura: Gordana Jelavić (gjelavic50@gmail.com), Andrea Pavlić
Prijevod: Dubravka Marić (dmarić@morh.hr)
Fotograf: Tomislav Brandt
Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@morh.hr), Ante Perković,
Predrag Belušić

Marketing i financije: Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322
Tisak: Intergrafika TTŽ d.o.o., Bistranska 19, Zagreb
Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,
10000 Zagreb, Republika Hrvatska
<http://www.hrvatski-vojn timer.hr>, e-mail: hrvojn timer@morh.hr

Naklada: 3000 primjeraka

RAZGOVOR

ZNANJE, STRUČNOST

komodor **Predrag Stipanović**,
zapovjednik Hrvatske ratne mornarice

GLAVNO MJERILO

Komodor Predrag Stipanović od 1. je ve-
ljače zapovjednik Hrvatske ratne morna-
rice, a na tu je dužnost došao s mjesta na-
čelnika Stožera i zamjenika zapovjednika
HRM-a. Od 1991. aktivni je pripadnik
mornarice i sudionik Domovinskog rata,
a prva dužnost koju je obnašao bila je
raketno-topnički časnik na RTOP-u 21
Šibenik, na brodu na kojem je kasnije bio
i zapovjednik. Tijekom posljednjih dese-
tak godina završio je Ratnu školu "Ban
Josip Jelačić", a prije toga i Mornaričku
stožernu školu na prestižnom američkom
Naval War Collegeu u Newportu te je, kao
vrsni časnik i iskusen pomorac, obnašao
niz vodećih dužnosti.

**Nedavno je uspješno izvršeno
ispaljivanje protubrodskih
raketa. Koja je važnost te
aktivnosti i kako ocjenju-
jete provedbu?**

Kao zapovjednik HRM-a, a
ujedno i zapovjednik nad-
zorno-tehničkog gađanja,
iznimno sam zadovoljan
znanjem, sposobnostima i
vještinama koje su naši lju-
di pokazali. Bio je prisutan
veliki entuzijizam brodskih
posada i posada raketnih bit-
nica kao i tehničkog osoblja
koje je dalo veliki doprinos u
pripremi raketa. Bila mi je velika
čast, kao čovjeku koji je zadnji ispalio
raketu 1994. s RTOP-a Šibenik, ali i velika
odgovornost s obzirom na to da je sustav
danas stariji. Međutim, vjerovali smo da
je to moguće jer smo tijekom svih ovih
godina provodili uvježbavanje brodskih
posada i raketnih bitnica te održavali
sustav sukladno mogućnostima. Tijekom
posljednjih nekoliko mjeseci provjereni
su i testirani brodske sustavi i komponente
same rakete – lansirne rampe, startni
motori, te turboblazni motor koji su

ISPALJIVANJE PROTUBRODSKIH RAKETA RBS-15 B

Bila mi je velika čast, kao čovjeku koji je zadnji ispalio raketu
1994. s RTOP-a Šibenik, ali i velika odgovornost s obzirom na to
da je sustav danas stariji. Međutim, vjerovali smo da je to moguće
jer smo tijekom svih ovih godina uvježbavali brodske posade i
raketne bitnice te održavali sustav sukladno mogućnostima

Petra KOSTANJŠAK, snimili Stjepan BRIGLJEVIĆ, Maja SIRIŠEVIĆ, Josip KEVRIC

I SPOSOBNOST PROFESIONALNOG RAZVOJA HRM-A

U HRM-u su u ovom trenutku najvažniji ljudi i njima ću posvetiti posebnu pozornost. Ispaljivanje protubrodске rakete najbolji je pokazatelj kako smo posljednjih 20 godina održavali sustave i prenosili znanje, sposobnosti i vještine na mlađe generacije. To će nam biti jedna od glavnih zadataka i ubuduće. Znanje, stručnost, sposobnost i vještine bit će glavno mjerilo profesionalnog razvoja pripadnika HRM-a...

bili na remontu u Finskoj i sada na njih imamo jamstvo 10 godina. Kada su došli predstavnici proizvođača raketa iz tvrtke Saab i vidjeli u kakvim se uvjetima čuvaju i održavaju rakete, imali su samo riječi pohvale. Zato sam ponosan i čast mi je što sam zapovjednik HRM-a u ovom trenutku s ovim ljudima. Gađanje nam daje vjeru da možemo održati protubrodsku sposobnost sve do donošenja konačne odluke o nabavi novog protubrodskog raketnog sustava.

Što će ulazak u sustav Schengena značiti za HRM?

Ulazak u Schengen stvara dodatne obveze i izazove ne samo za HRM, nego i za cijelu državu. Nositelj je tih zadataka Ministarstvo unutarnjih poslova, međutim, mi u vrlo bliskoj suradnji s njima nastojimo tu sposobnost podići na najvišu moguću razinu. HRM je preko Obalne straže uključen u proces, a kolegama iz Granične policije potporu dajemo tako što ukrcavamo njihove časnika na naše brodove tijekom provođenja zadatke nadzora ZERP-a. Jednako tako, na našim postajama obalnog motrenja izvršit će se opremanje dodatnim sustavima za potrebe nadzora mora, što će i nama omogućiti kvalitetniji nadzor. U tijeku su i pripreme za odlazak broda Andrija Mohorovičić u Mediteran, gdje ćemo u suradnji s MUP-om pružiti potporu Talijanskoj ratnoj mornarici i Obalnoj straži u humanitarnoj operaciji EU-a Triton. Sudjelujući s našim brodom najbolje ćemo pokazati svoju pomorsku tradiciju, uvježbanost, znanje i sposobnosti HRM-a, ali i MUP-a. To će biti dobar

pokazatelj kako zajednički možemo odgovoriti izazovima pred nama.

Kako se pripremate za prijam obalnih ophodnih brodova od kojih bi prvi trebao biti isporučen za otprilike godinu dana?

Pet obalnih brodova vrlo su važna stavka u našem procesu opremanja i modernizacije, a brodovi će biti "skrojeni" za namjenske zadatke Obalne straže RH. Naše su pripreme za prijam već počele i uskoro očekujemo izbor ključnog osoblja. Gradnju brodova pratit će iskusni mornari. U procesu pripreme za prihvatanje brodova aktivno sudjeluju uprave Glavnog stožera i MORH-a, sukladno našim zahtjevima i standardnom postupku. Tijekom idućih nekoliko mjeseci očekujemo polaganje prve kobilice broda, a zatim se ključno osoblje uključuje u daljnje procese pripreme i usvajanja tehnologije na brodu. Vjerujem da će se ljudi kvalitetno pripremiti kako bi se i ostali članovi mogli što prije integrirati u posadu, prihvatiti novu opremu i tehnologiju, tako da brod uđe u operativnu uporabu što je prije moguće. Istodobno radimo i na pripremi dokumentacije i izgradnji tehničke radionice za potrebe održavanja novih brodova na prvoj i drugoj razini jer se i oni koji rade na održavanju moraju dodatno usavršavati.

U kojoj je fazi nabava lovca mina i kakva je protuminska sposobnost HRM-a danas?

U sklopu pristupanja NATO-u i EU-u, HRM je, među ostalim, prihvatio implementaciju dva cilja sposobnosti koji se odnose na

U tijeku su i pripreme za odlazak broda Andrija Mohorovičić u Mediteran gdje ćemo u suradnji s MUP-om pružiti potporu Talijanskoj ratnoj mornarici i Obalnoj straži u humanitarnoj operaciji EU-a Triton. Sudjelujući s našim brodom najbolje ćemo pokazati svoju pomorsku tradiciju, uvježbanost, znanje i sposobnosti HRM-a, ali i MUP-a. To će biti dobar pokazatelj kako zajednički možemo odgovoriti izazovima pred nama

minsko ratovanje - to su razminiranje luka, odnosno uporaba protuminskih ronilaca u plitkim vodama te minska baza podataka. Intenzivno radimo na implementaciji ciljeva i očekujemo da će do 2017. naši protuminski ronionci biti spremni za proces evaluacije, odnosno za sudjelovanje u NATO-ovim ili EU-ovim operacijama. Trenutačno raspolažemo s jednim lovcem mina i on ima ograničene sposobnosti za djelovanje, ali ono što bismo u dogledno vrijeme željeli jest sposobnost protuminskog pregleda određenih plovnih ruta, osiguravanje pristupa lukama i slično pa smo u izradi Dugoročnog plana razvoja kao prioritete naveli nabavu dva rabljena lovca mina. Već su započeli pregovori s Njemačkom ratnom mornaricom koja 2017. planira otpisati dva protuminska broda, a tehnologija na tim brodovima omogućava vrlo kvalitetno izvršavanje ove zadatke.

Jeste li zadovoljni nedavno održanom vježbom Harpun?

Vježba Harpun glavni je obučni događaj za HRM i zadovoljan sam onime što je prikazano. Uvježbanost i usklađenost združenog djelovanja, iznimna suradnja s ostalim granama Oružanih snaga RH, došla je do izražaja i ovaj put. U vježbi su osim HRM-a sudjelovale i ustrojbene cjeline iz HKoV-a, HRZ-a i PZO-a, ZSS-a i SOD-a. Ovom vježbom želimo pokazati interoperabilnost i kompatibilnost s NATO-ovim standardima i procedurama, a same aktivnosti koje provodimo na moru provode se na engleskom jeziku kao dio priprema za moguće sudjelovanje u operacijama. No ipak se, prije svega, pripremamo i obučava-

U sklopu pristupanja NATO-u i EU-u, HRM je, među ostalim, prihvatio implementaciju dvaju ciljeva sposobnosti koji se odnose na minsko ratovanje - to su razminiranje luka, odnosno uporaba protuminskih ronilaca u plitkim vodama te minska baza podataka. Intenzivno radimo na implementaciji ciljeva i očekujemo da će do 2017. naši protuminski ronici biti spremni za proces evaluacije, odnosno za sudjelovanje u NATO-ovim ili EU-ovim operacijama

RAZGOVOR

vamo za nacionalne potrebe, a onda i za sudjelovanje u sklopu kolektivne obrane. Iznimno je važno istaknuti da smo, pored svih aktivnosti, nakon dužeg vremena proveli gađanje zračnog cilja, s pet topovnjača, i to s vrlo dobrim rezultatima.

Koje vas još vježbe očekuju?

Do kraja godine, u listopadu, očekuje nas drugi dio vježbe Harpun, u kojoj će sudjelovati isključivo mornaričke snage HRM-a. Nadalje, sudjelovat ćemo i na Adrionu, međunarodnoj vježbi u koju je uključeno šest zemalja regije. Istodobno su tu i aktivnosti protuminskih ronilaca koji imaju dugogodišnju suradnju s bilateralnim partnerima. Sve te aktivnosti koristimo za poboljšanje naših sposobnosti, interoperabilnosti i kompatibilnosti kako bismo sutra zajedno mogli sudjelovati u NATO-ovim i EU-ovim operacijama. Jadran je jedna od istaknutih vježbi u idućem razdoblju. Vježba se održava tijekom lipnja u akvatoriju Splita, a nositelj provedbe je Ministarstvo pomorstva, prometa i infrastrukture. Iz HRM-a u vježbi sudjeluje Obalna

straža RH, a u nju su uključena i druga tijela državne uprave. S ratnom mornaricom Republike Italije u rujnu provodimo vježbu SARME-DOCC SQUALO, a i vježbu SAREX s talijanskom Obalnom stražom koja se provodi na otvorenom moru. Na međunarodnoj vojnoj vježbi Trident Juncture15 koja će se održati u Španjolskoj, HRM pruža potporu snagama HKoV-a. Osim navedenih vježbi do kraja godine planirano je dosta uvježbavanja koja se odnose na brod ili grupu brodova u sklopu obuke po zadaćama programa "S".

U Zagrebu su pokrenuti novi vojni preddiplomski studiji, a uskoro bi i Splitu trebali zaživjeti Vojna nautika i Vojno strojobrodarstvo. Što to znači za HRM?

Zahtjevi koji su pred OSRH, a samim time i pred HRM-om, traže osposobljavanje za djelovanje u sve složenijim okolnostima te kompleksnim obrambenim i sigurnosnim strukturama. Kako bismo odgovorili na njih, nužno je osposobljavanje novog i usavršavanje postojećeg osoblja u po-

dručju obrane i sigurnosti. U suradnji sa Sveučilištem, nositelj izrade ovih studija u Splitu je Hrvatsko vojno učilište. S obzirom na to da smo za to izravno zainteresirani, HRM i tu daje svoju potporu. Ovakav oblik izobrazbe omogućit će nam kontinuirani ulaz mladog i stručnog osoblja, kao i naše sudjelovanje u njihovu osposobljavanju te pripremi za preuzimanje prvih časničkih dužnosti na brodovima HRM-a. Ovo je iznimno veliki korak naprijed s obzirom na to da će kandidati za časnike tijekom cijelog studija biti usmjereni i prilagođavati se specifičnostima i potrebama HRM-a. Time ne mislim umanjiti stručnost i znanje onih koji sada ulaze u sustav nakon završenih civilnih fakulteta, ali kroz vojni studij i vojnu obuku mladi će se ljudi pripremati za vojnički život i vojnu karijeru.

Kakvo je stanje u infrastrukturi?

HRM raspolaže sa 70-ak vojnih lokacija. Neki od njih proglašeni su neperspektivnima pa ćemo se u sklopu reorganizacije povući iz određenih lokacija. Što se tiče kapitalnih ulaganja,

pokrenut će se projekt luke Meja na otoku Korčuli koja bi trebala omogućiti duži boravak naših brodova tijekom izvršavanja redovitih zadaća, prije svega za brodove Obalne straže, ali i za brodove Flotile HRM-a. Jedan od prioriteta svakako je i završetak izgradnje namjenskih objekata u luci Vargarola, te opremanje postaja obalnog motrenja. Naravno da će osim tih prioriteta, sukladno raspoloživim financijskim sredstvima, u idućem razdoblju ulaganja biti usmjerena na izgradnju obučnih kapaciteta i poboljšanje uvjeta života i rada naših pripadnika. ■

Vaša vizija budućnosti razvoja HRM-a?

Hrvatska se kao punopravna članica euroatlantskih integracija susreće sa sigurnosnim izazovima modernog doba. No, bez obzira na to što smo dio kolektivne obrane, na te izazove moramo odgovoriti izgradnjom vlastitih kapaciteta. U sklopu izrade Dugoročnog plana razvoja OSRH nastojali smo biti pragmatični, uvažavajući realne mogućnosti, te izgraditi one snage koje bi s prihvatljivim rizikom odgovorile izazovima budućnosti. Najvažniji projekti opremanja i modernizacije već su pokrenuti poput nabave obalnih opihodnih brodova i modernizacije radar-skog sustava, nabava dva podvodna vozila za protuminske ronice, dva rabljena lovca te produljenje vijeka uporabe naših protubrodskih raketa. To je vrlo važno u očuvanju tradicionalnih sposobnosti i razvoja sposobnosti u idućem razdoblju. Na kraju planskog razdoblja početak ćemo izgradnju izvanopihodnog obalnog broda koji će nam omogućiti izlazak na otvoreno more i kvalitetnije sudjelovanje u mornaričkim operacijama. Ono što smatram najvažnijim u ovom trenutku u HRM-u jesu ljudi kojima ću posvetiti posebnu pozornost. Ispaljivanje protubrodске rakete najbolji je pokazatelj kako smo posljednjih 20 godina održavali sustave i prenosili znanje, sposobnosti i vještine na mlade generacije. To će nam biti jedna od glavnih zadaća i ubuduće. Znanje, stručnost, sposobnost i vještine bit će glavno mjerilo profesionalnog razvoja pripadnika HRM-a. Osim obuke vezane za nacionalnu obranu, kontinuirano ćemo provoditi obuku za sudjelovanje u međunarodnim vojnim operacijama kao i za pomoć civilnom stanovništvu.

Petra KOSTANJŠAK, snimio Stjepan BRIGLJEVIĆ

HRVATSKA RATNA MORNARICA

"Drago mi je vidjeti naše ljudske potencijale, a svima čestitam na nedavnom ispaljivanju protubrodске rakete RBS-15B. Drago mi je da se ponovno stekla sposobnost ispaljivanja raketa te da će se ona zadržati i dalje razvijati. Drago mi je čuti i vidjeti da se razvijaju i druge sposobnosti te da su započeli projekti nabave obalnih ophodnih brodova, kao i modernizacije i širenja radarskih sustava, ali i razna djelovanja, primjerice, u minskom i protuminskom djelovanju..." istaknula je predsjednica RH Kolinda Grabar-Kitarović...

PREDSJEDNICA RH U RADNOM POSJETU HRM-u

Predsjednica RH i vrhovna zapovjednica OSRH Kolinda Grabar-Kitarović 4. je lipnja bila u svom prvom radnom posjetu Hrvatskoj ratnoj mornarici u Pomorskoj bazi Lora u Splitu. U pratnji načelnika Glavnog stožera OSRH generala zbora Drage Lovrića i uz domaćinstvo zapovjednika HRM-a komandora Pređraga Stipanovića u Zapovjedništvu HRM-a Predsjednica je zapalila svijeću ispred Spomen-sobe u znak sjećanja na poginule pripadnike u Domovinskom ratu. Zapovjednik HRM-a u Zapovjedništvu je održao prezentaciju zadaća i misija HRM-a, nakon čega je Predsjednica obišla Operativno središte te Središte

za obuku HRM-a. Predsjednica je izrazila zadovoljstvo onime što je imala prilike vidjeti te je zaključila da je razina spremnosti HRM-a izvrsna, a razina morala, obučenosti i profesionalnosti sjajna. "Naša Hrvatska ratna mornarica apsolutno je spremna izvršavati sve ustavne i druge zadaće. Drago mi je vidjeti naše ljudske potencijale, a svima čestitam na nedavnom ispaljivanju protubrodске rakete RBS-15B. Drago mi je da se ponovno stekla sposobnost ispaljivanja raketa te da će se ona zadržati i dalje razvijati. Drago mi je čuti i vidjeti da se razvijaju i druge sposobnosti te da su započeli projekti nabave obalnih ophodnih

brodova, kao i modernizacije i širenja radarskih sustava, ali i razna djelovanja, primjerice, u minskom i protuminskom djelovanju. To je vrlo važno za područje Jadrana, a jednako tako će biti važno u okviru međunarodnih operacija, bilo u sastavu NATO-a, EU-a ili UN-a," istaknula je predsjednica Kolinda Grabar-Kitarović.

Prilikom obilaska školskog broda "Andrija Mohorovičić" zapovjednik HRM-a komandor Stipanović govorio je o humanitarnoj misiji EU-a "Triton" u Sredozemlju, u kojoj će HRM u suradnji s MUP-om pružati potporu Talijanskoj ratnoj mornarici u nadzoru mora i spašavanju migra-

nata. Predsjednica je nakon obilaska rekla kako je Hrvatska ratna mornarica apsolutno spremna sudjelovati u međunarodnim operacijama. "Dokaz tome su ovaj brod i njegova posada koji će oko 1. kolovoza biti raspoređeni u okviru humanitarne misije "Triton" u Sredozemlju gdje će pomagati u humanitarnom djelovanju," zaključila je Predsjednica RH. Poslije obilaska raketne topovnjače "Kralj Dmitar Zvonimir" i zajedničkog ručka s mornarima HRM-a, Predsjednica se uputila u vojnu bazu "Žrnovnica", u podzemni kompleks u kojem se čuvaju rakete RBS-15B, nakon čega je bio predviđen obilazak radarske postaje na Visu. ■

Predsjednica Republike istaknula je da se svijet mijenja velikom brzinom što donosi nove prilike, ali i izazove. Zato moramo stalno procjenjivati naše sigurnosno okruženje i naše sposobnosti odgovora na izazove

"Male zemlje poput Hrvatske mogu dati značajan doprinos svjetskom miru i sigurnosti stabilizacijom vlastitog susjedstva i konstruktivnom ulogom u multinacionalnim strukturama," rekla je zamjenica ministra obrane Višnja Tafra

Koncept međunarodne konferencije, koja je uključivala relevantne teme, predavače i goste, bio je osmišljen tako da ojača postojeće transatlantske vrijednosti i "izveze" ih predstavnicima zemalja koje teže članstvu u NATO-u, ali i da poboljša postojeću razinu informiranosti i kvalitetu rasprava u hrvatskom društvu, na razinama odlučivanja i šire

KONFERENCIJA "REPUBLIKA HRVATŠKA U SUVREMENOM SIGURNOSNOM OKRUŽENJU"

Predsjednica Republike Hrvatske i vrhovna zapovjednica Oružanih snaga RH Kolinda Grabar Kitarović 15. je lipnja u vojarni Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski" u Zagrebu otvorila međunarodnu konferenciju "Republika Hrvatska u suvremenom sigurnosnom okruženju - prijetnje, izazovi i odgovori". Organizatori jednostavne konferencije bili su Centar za obrambene i strateške studije HVU-a i Institut za razvoj međunarodnih odnosa (IRMO), pod pokroviteljstvom NATO-ove Službe za javnu diplomaciju. Konferenciji su kao predavači, sudionici i promatrači nazočili predstavnici MORH-a, OSRH te drugih međunarodnih, vladinih i nevladinih institucija i organizacija povezanih s temama regionalne i globalne sigurnosti. Uz Predsjednicu Republike na konferenciji su, među ostalima, sudjelovali i zamjenica ministra obrane RH Višnja Tafra, načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Drago Lovrić, ravnatelj HVU-a general-pukovnik Slavko Barić, predstavnici sveučilišne zajednice, Diplomatskog zbora u RH, NATO-a i drugi. Koncept konferencije bio je osmišljen tako da ojača postojeće transatlantske vrijednosti i "izveze" ih predstavnicima zemalja koje teže članstvu u NATO-u, ali i da poboljša postojeću razinu informiranosti i kvalitetu rasprava u hrvatskom društvu, na razinama odlučivanja i šire. Agenda je podijeljena u tri osnovna panela. Prvi panel "Nove pojave, glavni izazovi i prijetnje u suvremenom euroatlantskom/euroatlantskom sigurnosnom okruženju" obuhvaćao je teme konflikta u Ukrajini i njegov utjecaj na odnose Zapada i Rusije te mogućim posljedicama

na jugoistočnu Europu i Hrvatsku, zatim prijetnje koje predstavlja tzv. ISIS te utjecaj gospodarske krize na obrambene proračune. Tijekom drugog panela "Obrambene i sigurnosne implikacije i odgovori na izazove i prijetnje" govorilo se o posljednjim događajima u Ukrajini i na Bliskom istoku i njihovu utjecaju na zapadne obrambene sustave, te o mogućnostima i ambicijama kojima bi EU mogao odgovoriti na sigurnosne prijetnje u okviru Zajedničke vanjske i sigurnosne politike. Panel se nastavljao temom o značaju NATO-a za europsku sigurnost i razvoju NATO-ova sustava Pametne obrane, te izazovima za sustave nacionalne sigurnosti. Posljednji, treći panel bio je "Uloga/pozicija Republike Hrvatske (kao članice NATO-a i EU-a) u suvremenom sigurnosnom okruženju i potrebne obrambene/sigurnosne sposobnosti", s temama postojećih vojnih i civilnih sposobnosti RH prema izazovima i prijetnjama te uspostave ravnoteže između nacionalnih i savezničkih sposobnosti, zatim nadzora granica te ulaska RH u šengenski prostor. Razmatrala se sadašnja i potencijalna uloga naše zemlje u sigurnosnoj suradnji unutar NATO-a i EU-a, te pogled izvana na hrvatsku ulogu u jugoistočnoj Europi. Otvarajući konferenciju Predsjednica Republike istaknula je da se svijet mijenja velikom brzinom što donosi nove prilike, ali i izazove. Zato moramo stalno procjenjivati naše sigurnosno okruženje i naše sposobnosti odgovora na izazove. To je i razlog što prihvaćamo činjenicu da je vojna transformacija kontinuiran proces adaptacije

ključnih političkih i strateških dokumenata i naših sposobnosti odgovora na suvremene prijetnje i izazove nacionalnoj sigurnosti. Predsjednica je također istaknula nužnost rasprave i suradnje sa saveznicima, partnerima i susjedima, u čemu je velika vrijednost konferencije, kao i u relevantnim temama, predavačima i gostima. Zamjenica ministra obrane Višnja Tafra istaknula je odgovornost obrambeno-sigurnosnih sustava za zaštitu građana, obranu interesa i promociju vrijednosti. "Male zemlje poput Hrvatske ne mogu igrati odlučujuću ulogu u borbi protiv globalnih prijetnji, ali mogu dati značajan doprinos svjetskom miru i sigurnosti stabilizacijom vlastitog susjedstva i konstruktivnom ulogom u multinacionalnim strukturama," rekla je dodajući da je Hrvatski doprinos NATO-u veći od njezine veličine i istaknuvši podršku RH zemljama koje aspiriraju euroatlantskim integracijama, koje su bitne za mir i stabilnost. ■

OVOGODIŠNJI PETI PO REDU FORUM "TO BE SECURE" BIO JE POSVEĆEN KLJUČNIM IZAZOVIMA MEĐUNARODNE SIGURNOSTI I TEMAMA OD INTERESA SAVEZNIKA I PARTNERA, UKLJUČUJUĆI SITUACIJU U UKRAJINI, IRAKU I SIRIJI...

MINISTAR KOTROMANOVIĆ NA FORUMU O GLOBALNOJ SIGURNOSTI

Ministar obrane RH Ante Kotromanović sudjelovao je na ovogodišnjem Forumu o globalnoj sigurnosti "To be Secure" koji se pod geslom "Buduće perspektive globalne sigurnosne strukture" održavao od 4. do 6. lipnja u Budvi, u Crnoj Gori. Riječ je o godišnjem Forumu koji se bavi pitanjima globalne, transatlantske i sigurnosti u jugoistočnoj Europi, a koji organizira Atlantsko vijeće Crne Gore u suradnji s crnogorskom Vladom, NATO-om, Veleposlanstvom SAD-a u Podgorici, inicijativom Balkan Trust for Democracy i gradom Budva. Ovogodišnji peti po redu forum "To be Secure" bio je posvećen ključnim izazovima međunarodne sigurnosti i temama od interesa saveznika i partnera, uključujući situaciju u Ukrajini, Iraku i Siriji. Na forumu se u pet tematskih panela raspravljalo o globalnom pozicioniranju NATO-a, o rastućim prijetnjama sigurnosti regije, krizi u Ukrajini, preoblikovanju sigurnosnog sustava s ciljem suočavanja s aktualnim terorističkim prijetnjama, te utjecaju promjena u međunarodnom poretku na sustav europske sigurnosti. Ministar Kotromanović sudjelovao

je na panelu "Strani borci - rastuća prijetnja sigurnosti u regiji", kao jedan od panelista. Riječ je o pitanju najspeцифичnije prijetnje stabilnosti jugoistočne Europe i sve većoj bojazni za euroatlantsku stabilnost, te poziva na zajednički odgovor svih zemalja i svih segmenata građanskih vlada i vojnih institucija. Ministar Kotromanović tom je prilikom rekao kako je nedvojbeno da je pokretanje anti-ISIL koalicije donijelo golem impuls, ali i obvezu da se poduzmu energičniji koraci, istaknuvši da su "zemlje regije, u skladu s Rezolucijom Vijeća sigurnosti UN-a iz rujna prošle godine izmijenile zakonsku regulativu u smjeru pokretanja kaznene odgovornosti za njihove državljane koji odlaze na strana ratišta, a uz to su poduzete i konkretne akcije uhićenja." Naglasio je također da suočavanje s ovako kompleksnim izazovom ne može biti uspješno bez sveobuhvatnog i strateškog pristupa koji uz represivne mora uključivati i mnogo širi spektar mjera. "To se odnosi na kontrolu granica, intenzivni obavještajni rad i razmjenu informacija o kretanju te nadzor svih osoba

za koje postoje opravdane sumnje da pripadaju terorističkim mrežama te budno praćenje društvenih mreža kao važnog poligona za mobilizaciju stranih terorističkih boraca, kao i praćenje tijeka novca kojim se financiraju takve aktivnosti," pojasnio je ministar. Pri tome je posebno iznimno vješto korištenje modernih tehnologija u svrhu promidžbe i indoktrinacije - čimbenik na koji ranije terorističke mreže nisu mogle računati ni približno u tolikoj mjeri. Sposobnost ISIL-a da reproducira svoju promidžbu istodobno na nekoliko jezika, od engleskog i francuskog pa do ruskog ili indonezijskog - jednostavno je frapantna," istaknuo je Kotromanović i naglasio da je međunarodna suradnja jedna od pretpostavki uspješne borbe protiv fenomena stranih boraca. Ministar Kotromanović zaključno je istaknuo da Republika Hrvatska podupire svaki oblik suradnje sigurnosnih struktura država koje se susreću s prijetnjama stranih dragovoljaca iz građanskog rata u Siriji i Iraku. "U takvoj će suradnji RH uvijek imati aktivnu ulogu," rekao je ministar, upozorivši da islamistički radikalizam nije

jedina ekstremistička ideologija koja je prijetnja sigurnosti RH i zemljama našeg okruženja. "Republika će Hrvatska ustrajati na održavanju takve svijesti u regionalnom i u širem međunarodnom kontekstu," zaključio je ministar Kotromanović.

Na ovogodišnjem forumu naglasak je osobito bio na Crnoj Gori, u svjetlu odluka NATO-ova samita u Walesu i očekivanja da bi pristupni proces Crne Gore za članstvo u NATO-u trebao biti uspješno zaključen u skoroj budućnosti. U tom je kontekstu ministar Kotromanović istaknuo kako se nada dobrim vijestima krajem ove godine, kada se očekuje da će Crna Gora dobiti pozivnicu za članstvo u Savezu čime će se dodatno stabilizirati područje jugoistočne Europe. Sudjelovanje hrvatskog ministra obrane na ovom Forumu potvrđuje je i dobrih odnosa dviju zemalja, vrlo uspješne i sadržajne bilateralne obrambene suradnje te podrške i doprinosa Republike Hrvatske Crnoj Gori u predstojećim koracima u ostvarenju vanjskopolitičkih ciljeva euroatlantskih integracija, odnosno dobivanju pozivnice za članstvo u NATO-u. ■

VOJNIČKO NATJECANJE

CILJ PRVOG VOJNIČKOG NATJECANJA U SPLETU SPORTSKIH DISCIPLINA BAZIRANOM NA PROGRAMU *CROSSFIT* BILA JE POPULARIZACIJA I UPOZNAVANJE TAKVOG NAČINA TJELESNE PRIPREME U POSTROJBAMA OSRH

VIRIBUS UNITIS

Zagrebačka vojarna "Tuškanac" 16. je lipnja bila poprištem novog događaja u kalendaru vojničkih natjecanja OSRH i to zahvaljujući organizaciji Počasno-zaštitne bojne. Prefiks nazivu natjecanja Viribus Unitis (lat. zajedničkim snagama) pomalo je neuobičajen: "Izazov tjelesne spremnosti". I vjerujte, riječ "izazov" nikako nije pretjerana, jer ono što se tražilo od sudionika bio

je pravi izazov, a njihovu je tjelesnu spremu stavio pred veliko iskušenje i ispit. Splet disciplina i pravila natjecanja bazirani su na *crossfitu* i prilagođeni vojnim posebnostima, objašnjavao nam je uoči početka izazova nad narednik Dalibor Delić, pripadnik PZB-a koji je iznio velik dio tereta organizacije i bio uspješan natjecatelj. Prema jednoj definiciji, "crossfit je program osnovne snage

i kondicije koji se temelji na provođenju stalno promjenjivih, visokointenzivnih funkcionalnih pokreta uz namjeran pokušaj da se optimizira tjelesna sposobnost u svakoj od deset fitnes domena". Te su domene kardiovaskularna respiratorna izdržljivost, mišićna izdržljivost, jakost, fleksibilnost, snaga, brzina, koordinacija, agilnost, ravnoteža i preciznost. Dakle, *crossfit*, a i Viribus

Unitis, želi spojiti svih deset domena u jednoj osobi. Slične provjere i načini treniranja već su primjenjivani u vojskama svijeta. Cilj ovog prvog natjecanja bila je popularizacija i upoznavanje takvog načina tjelesne pripreme kod postrojbi i pripadnika OSRH i poziv na natjecanje upućen je većini postrojbi OSRH. Na izazov se odazvalo 35 vojnika i vojnkinja, iz gotovo svih velikih

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Josip KOPI

vano vrijeme da se to sve izvede (što kraće, a najviše 15 minuta) traži i više od zadane i standardne vojničke spremnosti, a mnogima, zapravo većini, ovakav je izazov bio većinom nepoznanica. Bilo je tu dosta ljudi koje znamo s nekih drugih natjecanja, kao što je Prvi za Hrvatsku, i znamo da su pravi primjer vojnika, tjelesno vrhunski spremni. Viribus Unitis ih je sve motivirao da daju maksimum, drukčije se niti nije moglo zbog zahtjevnosti natjecanja. Zato, svaka čast pobjednicima, osvajačima medalja, ali i svima koji su nastupili. Pohvale zaslužuju i organizatori, već zbog same ideje, a onda i zbog njezine uspješne provedbe, u kojoj su im pomogli i suradnici iz kluba Zagreb Crossfit. Natjecanje je završilo svečanim postrojavanjem sudionika te dodjelom pehara i medalja najboljima iz ruku brigadnog generala Ivica Kindera (koji se i sam natjecao i uspješno odgovorio izazovu) i pukovnika Rajka Mijatovića (PZB). ■

ustrojstvenih cjelina, svih činova, od vojnika do generala. I nije floskula, u sportskoj je dvorani vladala izvanredna atmosfera i najveći su konkurenti pljeskom i bodrenjem podržavali jedni druge u izvedbama koje su, u sve četiri kategorije (žene, muškarci 18 - 40 godina, muškarci 41 - 50 i muškarci 50+) u gotovo svim slučajevima bile impresivne. Naime, težina disciplina, broj ponavljanja i zahtije-

KATEGORIJE, DISCIPLINE, POBJEDNICI

MUŠKARCI 18 - 40

zgib - 20 ponavljanja
mrtvo dizanje 50 kg - 25 ponavljanja
marinac s lateralnim preskokom - 20 ponavljanja
mrtvo dizanje 50 kg - 25 ponavljanja
marinac s lateralnim preskokom - 20 ponavljanja
skok na klupu 60 cm - 40 ponavljanja
trzaj ili nabačaj/izbačaj girjom 16 kg - 40 ponavljanja naizmjenice
wall ball (bacanje medicine u metu) 3 m / 9 kg - 20 ponavljanja
thruster (čučan potisak šipkom) 40 kg - 20 ponavljanja
Pobjednik: vojnik Jure GULAN, GMTBR - 10:26 minuta

MUŠKARCI 41 - 50

zgib - 20 ponavljanja
mrtvo dizanje 50 kg - 25 ponavljanja
marinac s lateralnim preskokom - 20 ponavljanja
mrtvo dizanje 50 kg - 25 ponavljanja
marinac s lateralnim preskokom - 20 ponavljanja
skok na klupu 50 cm - 30 ponavljanja
trzaj ili nabačaj/izbačaj girjom 16 kg - 40 ponavljanja naizmjenice
wall ball (bacanje medicine u metu) 3 m / 5 kg - 15 ponavljanja
thruster (čučan potisak šipkom) 40 kg - 10 ponavljanja
Pobjednik: desetnik D.G., ZSS - 11:46 minuta

MUŠKARCI 50+

marinac s lateralnim preskokom - 15 ponavljanja
mrtvo dizanje 40 kg - 25 ponavljanja
marinac s lateralnim preskokom - 15 ponavljanja
mrtvo dizanje 40 kg - 25 ponavljanja
skok na klupu 50 cm - 30 ponavljanja
dvoručni *swing* (zamah) girjom 16 kg - 40 ponavljanja
sklek - 30 ponavljanja
trbušnjak - 30 ponavljanja
wall ball (bacanje medicine u metu) 3 m / 7 kg - 10 ponavljanja
Pobjednik: bojnik Branko CIKOJEVIĆ, PZB - 10:52 minuta

ŽENE

marinac s lateralnim preskokom - 15 ponavljanja
mrtvo dizanje 30 kg - 20 ponavljanja
marinac s lateralnim preskokom - 15 ponavljanja
mrtvo dizanje 30 kg - 20 ponavljanja
skok na klupu 50 cm - 30 ponavljanja
dvoručni *swing* (zamah) girjom 16 kg - 30 ponavljanja
sklek - 20 ponavljanja
trbušnjak - 30 ponavljanja
wall ball (bacanje medicine u metu) 3 m / 5 kg - 20 ponavljanja
Pobjednica: vojnkinja Hrvojkica ČUDINA, GOMBR - 9:17 minuta
Posebno priznanje: časnička namjesnica Darinka KOTARSKI (PZB)

 VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

ZAVRŠNA VJEŽBA TEMELJNE ČASNIČKE

CILJ VJEŽBE BILA JE PROVJERA OSPOSOBLJENOSTI POLAZNIKA 14. NARAŠTAJA TEMELJNE ČASNIČKE IZOBRAZBE PRAKTIČNOM PRIMJENOM TEORIJSKIH SPOZNAJA, STEČENIH ZNANJA I VJEŠTINA USVOJENIH TIJEKOM IZOBRAZBE, KAO I PROVJERA UČINKOVITOSTI VOĐENJA I ZAPOVIJEDANJA S ČIME ĆE SE BUDUĆI MLADI ČASNICI SUSRETATI U OBNAŠANJU SVOJIH PRVIH ČASNIČKIH DUŽNOSTI. OD 230 SUDIONIKA, 60 JE PRIPADNIKA TČI-ja...

Na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" od 8. do 12. lipnja 2015. provedena je završna vježba na zemljištu s postrojbama polaznika 14. naraštaja Temeljne časničke izobrazbe, Mač 2015. Nositelj provedbe vježbe bilo je Hrvatsko vojno učilište "Petar Zrinski" a potporu su im davali borbeni rodovi, rodovi borbene potpore iz Hrvatske kopnene vojske, ostalih ustrojstvenih jedinica OSRH te službe i struke Zapovjedništva za potporu. Provjeravana je osposobljenost polaznika ovog naraštaja TČI-ja praktičnom primjenom teorijskih spoznaja, stečenih znanja i vještina usvojenih tijekom izobrazbe, kao i učinkovitost vođenja i zapovijedanja s čime će se budući mladi časnici susretati u obnašanju svojih prvih časničkih dužnosti. U vježbi je korištena jurišna puška VHS, vozilo Patria AMV; minobacač LMB 120 mm; PZ top 20 mm; specijalno NBKO vozilo TAM 150 T11; sustav za vezu SINGGARS; besposadne letjelice Skylark te daljinski upravljani robotizirani sustav za promatranje, izviđanje i onesposobljavanje eksplozivnih sredstava sa sigurne udaljenosti "tEODor".

Od 230 sudionika 60 je pripadnika TČI-ja, a sudjelovali su i svi nastavnici Katedre rodova, dio nastavnika Katedre logistike, časnici iz Dekanata, te djelatnici Časničke škole i Zapovjedništva HVU-a. Direktor vježbe pukovnik Predrag Omrčen na kraju vježbe naglasio je njezinu važnost i razliku koju ona ima za polaznike 14. naraštaja TČI-ja u odnosu na prethodne naraštaje. "Mač 2015 važna je vježba zato što smo prvi put u našoj školskoj izobrazbi imali mogućnost prethodne upotrebe simulacijskog središta i simulacijskih sredstava, a zatim je nakon uvježbavanja na simulatorima uslijedio izlazak na teren i završna vojna vježba. Zbog toga je ovo velik iskorak jer smo mladim ljudima, polaznicima 14. naraštaja TČI-ja, prvoj razini časničke izobrazbe, pomogli lakše preuzeti početne dužnosti i odgovornosti koje će imati nakon završetka izobrazbe i njihove promocije 25. lipnja. Kad odu u postrojbe gdje će biti raspoređeni, bit će im puno lakše raditi uz ovakvu vježbu. Osnovna je razlika između ove i prijašnjih generacija TČI-ja

što sada imamo i praktična uvježbavanja uz teorijska iskustva - to znači bolje i kvalitetnije kompetencije: samostalnost, odgovornost, znanje, vještine. Važnost je i u tome što je ovo prvi put da radimo kao višerodni sastav: u vježbu je bilo uključeno pješništvo, inženjerija, NBKO, veza, PZO, logistika, vojnoobavještajni rod i vojna policija," rekao je pukovnik Omrčen izrazivši želju da ovakve, zajedničke i uspješne vježbe postanu tradicija. "Ova će se vrsta izobrazbe ubuduće implementirati u novim studijskim programima, s kadetima, koji će u četiri godine vojne izobrazbe uz teorijska znanja stjecati i praktična znanja. Nadam se da će ovakve vježbe razine voda i satnijskog tima postati naša tradicija i da ćemo u budućnosti postizati sve bolje rezultate - jer je naš cilj imati što kvalitetnije časnike." Svoje je zadovoljstvo na kraju vježbe izrazio i brigadir Boris Trnski, prodekan za vojnu izobrazbu HVU-a, rekavši kako vježbu smatra iznimno uspješnom. Zahvalio je svim sudionicima na njihovu trudu i visokom angažmanu. ■

Direktor vježbe pukovnik **Predrag Omrčen** na kraju vježbe naglasio je njezinu važnost i razliku koju ona ima za polaznike 14. naraštaja TČI-ja u odnosu na prethodne naraštaje

natporučnica **Martina Ivanović**, zapovjednica 2. voda 2. satnije 2. bojne Gromovi GMTBR-a

Kao odgovorna osoba 2. bojne Gromovi vodila sam mehanizirani vod Patrija, logističku satniju te jedan vod paljbene potpore 120 mm. Davali smo potporu polaznicima Temeljne časničke izobrazbe u njihovoj vrlo kompleksnoj vježbi koja je zahtijevala puno rada i dobru suradnju. Jako sam zadovoljna, a vjerujem da će i onima koji uskoro završavaju TČI sve što su ovdje vidjeli biti korisno. Mislim da su na vježbi svi oni pokazali da su spremni preuzeti svoje nove zadaće.

Napisala i snimila Lada PULJIZEVIĆ

ČASNIČKE IZOBRAZBE - MAČ 2015

razvodnik
Robert Marijanović,
polaznik TČI-ja

Šest sam godina djelatna vojna osoba u VOB-u, a sada sam u sastavu TČI-ja. Zadnjih petnaestak godina nije bilo završne vježbe TČI-ja, vježba je uspješno provedena i sve je prošlo odlično. Osjećam se jako dobro, pri kraju smo, još je nekoliko dana ostalo do promocije i sretan sam što je sve uspješno završilo.

Ivana Novak, polaznica TČI-ja
Mač 15 združena je vježba svih rodova koji su sudjelovali na Temeljnoj časničkoj izobrazbi. U rodu sam pješništva i uz potporu Patrija, odnosno pripadnika Gromova koji su nas odlično upoznali s Patrijama, sve je prošlo u najboljem redu i vrlo sam zadovoljna.

VOJNI POLIGON "EUGEN KVATERNIK"

PRIKAZ UVJEŽBANOSTI I OSPOSOBLJENOSTI POSTROJBI U BRZOJ I UČINKOVITOJ PRIPREMI I PROVEDBI BORBENIH DJELOVANJA KROZ MEĐURODOVSKO DJELOVANJE BILA JE SVRHA VJEŽBE SOKOL 15 ODRŽANE NA VOJNOM POLIGONU "EUGEN KVATERNIK". PROVELA JU JE GARDIJSKA OKLOPNO-MEHANIZIRANA BRIGADA, ODNOSNO 1. MEHANIZIRANA BOJNA SOKOLOVI, KOJOJ SU POTPORU PRUŽALI PRIPADNICI TENKOVSKJE BOJNE KUNE, TOPNIČKO-RAKETNA BOJNA TE INŽENJERIJSKA BOJNA, KAO I DRUGE PODREĐENE POSTROJBE HKoV-a...

DEMONSTRACIJA SNAGE P

Na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" od 25. svibnja do 3. lipnja održala se vježba ojačane mehanizirane bojne u obrani s bojnim gađanjem Sokol 15. Provela ju je Gardijska oklopno-mehanizirana brigada, odnosno 1. mehanizirana bojna Sokolovi, kojoj su potporu pružali pripadnici tenkovske bojne Kune, topničko-raketna bojna te inženjerijska bojna, kao i druge podređene postrojbe HKoV-a. Svrha je bila prikaz uvježbanosti i osposobljenosti postrojbi u brznoj i učinkovitoj pripremi i provedbi borbenih djelovanja kroz međurodovsko djelovanje. Namjenske snage na terenu izvrsnim su pogocima i sinkroniziranim manevrima doista pokazale da su spremne za izvršenje svih svojih zadaća, i to pred nadređenima koji nisu skrivali zadovoljstvo onime što su vidjeli.

Tako je 2. lipnja provedeno bojno gađanje u nazočnosti general-bojnika Mladena Fuzula, zamjenika zapovjednika HKoV-a te ostalih uzvanika, a aktivnost pripadnika pratilo je i novi

zapovjednik GOMBR-a brigadir Denis Tretinjak. Scenarij je bio vrlo živopisan. Neprijatelj je odlučio izvršiti napad u području u kojem se provodila vježba te je krenuo u silovit napad. Zaštitne su snage čekale neprijatelja, usporile ga i kanalizirale prema području obrane. Namjenska organizacija snaga sastava mehanizirane satnije ojačana tenkovskim vodom i vodom haubica te desetinom sa samovoznim višecijevnim lanserima raketa, odnosno tenkom nosačem mosta, uspjela je zaustaviti neprijatelja na dostignutoj crti i stvoriti uvjete za prelazak u protunapad te konačno uništenje protivnika. Aktivnosti na poligonu general Fuzul ocijenio je vrlo visokom ocjenom. "Ovo je dio krune obuke koju ste proveli s vrlo visokom učinkovitošću i pokazali da ste spremni za najveće izazove," rekao je general sudionicima vježbe, posebno istaknuvši doprinos mladih pripadnika i pripadnika koji su prvi put vrlo uspješno bojno djelovali.

Uspjeh vatre mogao se vidjeti na

U VJE

Petra KOSTANJŠAK, snimio Tomislav BRANDT

RIPADNIKA GOMBR-A VJEŽBI SOKOL 15

ciljevima, počevši od topničkih i habičkih paljbi do pogodaka osobnog naoružanja. Pukovnik Ivan Miloš, zapovjednik prve mehanizirane bojne Sokolovi izjavio je da je vrlo zadovoljan angažmanom svakog pojedinca iz postrojbe i samih proizvođača, kao i angažmanom svih koji su pripremali vježbu i onih koji su bili u potpori. Za vježbu gađanja pokušalo se upotrijebiti što više sredstava kojima se koristi GOMBR. U prvom je planu bio tenk M84 BVP, zatim BOV Polo, tenk nosač mosta, haubica 122 Gvozdika, samovozni višecijevni lanser raketa, a od pješaćkog naoružanja raketni bacač RPG-22, strojnica M82 i osobno naoružanje hrvatske proizvodnje puška VHS1.

"U vježbu je bilo uključeno gotovo 250 ljudi, a ukupno je u potpori bilo još toliko. Provedena je u dva dana, dan prije bila je generalna proba, a 2. je lipnja održana glavna vježba. Međutim, sama priprema za vježbu trajala je nekoliko mjeseci," istaknuo je pukovnik Miloš. Kako bi izišli na ovu vježbu, postrojba je morala ispuniti sve formalne i neformalne uvjete - sva gađanja - od pojedinca, tima, desetina, vodova, vježbe s bojnim gađanjima desetina i vodova pa sve do završnog ocjenjivanja satnije i na kraju završna

vježba s bojnim gađanjem namjenski organizirane bojne. Direktor vježbe brigadir Ivan Jurilj, zapovjednik Središta za borbenu obuku bio je iznimno zadovoljan jer se na vježbi moglo vidjeti kako je OSRH spreman za bilo koju zadaću na teritoriju Hrvatske ili u NATO-ovim snagama širom svijeta. "Ovdje ste mogli vidjeti sinergiju djelovanja svih postrojbi, i u organizaciji i u provedbi vježbe te svjedočiti učinkovitom manevru vatre i pokreta svih uključenih postrojbi," zaključio je brigadir Jurilj. Dodao je da je ponosan jer je proveo vježbu s generacijom mladih vojnika koji su prvi put imali priliku ovako djelovati, ali jednako tako sudjelovao je dio zapovjednog kadra i vojnika koji je u Oružanim snagama od prvih dana formiranja. "Tako smo u vježbi mogli zajedno vidjeti i očeve i sinove - očeve kao svijetlu prošlost Oružanih snaga i sinove kao budućnost," naglasio je brigadir Jurilj. Vježba je pokazala nastavak izvrsne suradnje GOMBR-a i Središta za borbenu obuku, kao i suradnje sa Zapovjedništvom za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" na čelu sa zapovjednikom, brigadnim generalom Blažom Beretinom, koji je bio glavni časnik za planiranje vježbe. ■

RAZVODNIK **TOMISLAV LUKETIĆ** I NADNAREDNİK **IGOR PAVLOV**

PRIZNANJE

NAJBOLJEM VOJNIKU I DOČASNIKU SVIBNJA

Razvodnik Tomislav Luketić (GOMBR) i nadnarednik Igor Pavlov (GMTBR) najbolji su vojnici i dočasnik svibnja. Načelnik Glavnog stožera OSRH general zbora Drago Lovrić tim ih je povodom primio 17. lipnja. Čestitajući odabranima i uručujući im priznanja, general Lovrić istaknuo je važnost vojnika i dočasnika koji su temelj naših Oružanih snaga, ali i važnost primjera koji stariji daju mlađim vojnicima. "Kao vojnici i dočasnik primjer ste mlađima i pokazujete im kako treba raditi, kako treba izvršavati zadaće i kako se treba boriti u spašavanju imovine i građana RH. Očekujem od vas da i u budućnosti nastavite tako raditi, da budete primjer mlađim generacijama," rekao je general Lovrić te zaključio: "Iz moralnog duga prema svima onima koji su dali svoje živote za našu domovinu, imamo obvezu biti najbolji, najspremniji, uvijek odgovorni prema našim građanima i našoj domovini." Razvodnik Tomislav Luketić na dužnosti je izvidnika u OKB-u GOMBR-a i ističe se odličnom psihofizičkom pripremljenošću.

U travnju ove godine sudjelovao je na Prvenstvu OSRH u orijentacijskom trčanju gdje je njegova ekipa zauzela ukupno treće mjesto. S velikim je znanjem, iskustvom, vještinama, ali i entuzijazmom, sudjelovao i pomogao u pripremanju pripadnika svoje brigade za natjecanje Prvi za Hrvatsku 2015., a sam je sudjelovao na natjecanju za najspremnijeg pripadnika

OSRH gdje je u ukupnom poretku, kao drugi najstariji vojničar, osvojio odlično 11. mjesto te bio najbolje plasiran pripadnik svoje Brigade. Primjer je iskusnog, sposobnog starijeg vojnika koji je svojim izgledom, ponašanjem, zalaganjem i rezultatima izniman primjer mladim vojnicima.

Nadnarednik Igor Pavlov dočasnik je za računalnu potporu u Satniji

veze GMTBR-a i kao jedan od ključnih dočasnika istaknuo se u provedbi obuke i ocjenjivanja tijekom zadnja dva kampa novoprimitljenih vojnika u Brigadu. Svoje je kvalitete predstavio i na sportskim igrama GMTBR-a kad je u streljaštvu, u kategoriji samokresa, osvojio srebrnu medalju, a na međunarodnom turniru IPA kup Split 2015. osvojio je srebrnu medalju pojedinačno u ukupnom poretku. Osim vojnostručnog znanja, profesionalnosti i odgovornosti, odlikuju ga i visoke ljudske vrijednosti: nadnarednik Pavlov je 12. svibnja u Kninu, skokom u rijeku, sudjelovao u spašavanju i izvlačenju nepokretnog čovjeka koji je u motornim invalidskim kolicima pao u Krku i utapao se. Spremnost za spašavanje ljudskih života, zajedno sa svakodnevnim visokim radnim zalaganjem, angažmanom te postignućima u vojnoj karijeri, razlog su zašto je nadnarednik Igor Pavlov zasluženo proglašen najboljim dočasnikom svibnja. ■

“Potrebno je učiniti sve da se stvore uvjeti da sustav bude još bolji. Radite bitan posao, mislim da smo napravili korak naprijed u personalnoj politici i planiranju,” rekao je ministar Ante Kotromanović izražavajući želju da svi procesi upravljanja ljudskim resursima budu još brži, učinkovitiji i fleksibilniji...

SEMINAR UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA U MORH-U I OSRH

U vojarni “Petar Zrinski” 11. je lipnja otvoren seminar Upravljanje ljudskim resursima u Ministarstvu obrane i Oružanim snagama Republike Hrvatske. Dvodnevni seminar organizirala je Uprava za ljudske resurse MORH-a, a polaznici su predstavnici ustrojstvenih cjelina povezanih s upravljanjem ljudskim resursima, te drugi djelatnici u sustavu MORH-a i OSRH čija su ustrojstvena mjesta povezana s tim područjem. Otvorenju seminara nazočili su, među ostalima, ministar obrane RH Ante Kotromanović, direktor Glavnog stožera kontraadmiral Robert Hranj, pomoćnik ministra obrane za materijalne resurse Viktor Koprivnjak, ravnatelj HVU-a general-pukovnik Slavko Barić, pomoćnica ministra za ljudske resurse Sunčana Vukelić, načelnica Personalne uprave GS OSRH brigadna generalica Gordana Garašić i drugi.

Ovo je treći po redu seminar takve vrste, prva su dva održana u Zagrebu (ožujak 2014.) i Splitu (listopad 2014.). Cilj je raščlamba djelovanja i rezultata postignutih u proteklom

razdoblju te analiza aktualnog stanja, kao i planiranje smjernica i budućih aktivnosti, u skladu sa strateškim dokumentima, zakonima, propisima i pravilnicima.

Seminar obuhvaća sljedeće teme: personalna stanja i procesi u MORH-u i OSRH u 2015., Dugoročni plan razvoja OSRH 2015. - 2024. - zadaće u području upravljanja osobljem, postignuća i izazovi u provedbi politike ravnopravnosti spolova u MORH-u i

OSRH, menadžment, izvještajni sustav Ministarstva obrane, propisi iz vojnog zdravstva - raščlamba provedbe, kineziologija u MORH-u i OSRH, Pravilnik o vojnom školovanju - upoznavanje s novom regulativom, transformacija i reorganizacija sustava izobrazbe, vojna izobrazba i njezin utjecaj na proces upravljanja osobljem, smjernice za vojnu izobrazbu 2015. - 2017., novi model tranzicije i zbrinjavanja osoblja te organizacijska kultura.

U obraćanju na otvaranju seminara ministar Kotromanović naglasio je da je potrebno učiniti sve da se stvore uvjeti da sustav bude još bolji. “Radite bitan posao, mislim da smo napravili korak naprijed u personalnoj politici i planiranju,” rekao je ministar, izražavajući želju da svi procesi upravljanja ljudskim resursima budu još brži, učinkovitiji i fleksibilniji. Od djelatnika je zatražio da više idu na teren, ponajviše postrojbama. Zahvaljujući kvalitetnom personalnom upravljanju, ljudi se osjećaju sigurniji i smanjuje im se opterećenje koje izaziva čekanje provedbi procedura i rješavanja dokumenata, zaključio je ministar obrane.

U ime načelnika GS OSRH kontraadmiral Hranj istaknuo je da seminar ima ozbiljnu i punu agendu, s prevažnim pitanjima koja bitno utječu na profesionalni razvoj i statusna pitanja pripadnika MORH-a i OSRH. “Vjerujem da će seminar dati odgovore na brojna pitanja s kojima se susrećemo u svakodnevnom radu,” rekao je direktor Glavnog stožera. ■

IZOBRAZBA DOČASNIKA OSRH

U naraštaju Visoke dočasničke izobrazbe može biti najviše šesnaest polaznika pa ne čudi zahtjevna selekcija i strogi kriteriji koji su pravi izazov za svakog kandidata. Školovanje traje deset mjeseci, a Nastavni je plan i program koncipiran tako da obuhvaća sve rodove, službe i struke u OSRH. Polaznici će tek nakon uspješno završenog VDI-ja steći preduvjet za dodjelu čina časničkog namjesnika te dužnost prvog dočasnika bojne, brigade ili drugih viših mjesta dočasnika u zapovjedništvima odnosno stožerima...

TJELESNA SPREMA

Budući da je riječ o polaznicima koji će preuzeti najviše dočasničke dužnosti, osobita se pozornost pridaje tjelesnoj spremi. Provode se ulazne, dijagnostičke i izlazne provjere. Padnete li na izlazu - sav je napor uzaludan. Polaznici pohađaju tečajeve skijanja i plivanja, a bave se i drugim sportovima.

POLAZNICI KAO VODITELJI

Zanimljivo je što 13. naraštaj kao voditelja više nema instruktora, odnosno djelatnika Dočasničke škole. Voditelji su polaznici koji se rotiraju na toj dužnosti svaka tri tjedna, sudjeluju na raščlambama i brifinzima s instruktorima. Za to su dva razloga: prvi je osposobljavanje za nove dužnosti, a drugi lakše dobivanje povratnih informacija o kvaliteti obrazovnih sadržaja.

UVJETI U VOJARNI

Zahvaljujući nedavnim ulaganjima u infrastrukturu vojarnje "Petar Zrinski", djelatnici i polaznici VDI-ja u obnovljenim objektima imaju jako dobre uvjete ne samo za provedbu i pohađanje nastave, nego i za duge sate provedene u pisanju, učenju i pripremama za ispite te za svakodnevni život. Nadalje, VDI uređuje i tiska i vlastiti info letak, svojevrstan bilten koji nešto opuštenije prati svakodnevno funkcioniranje izobrazbe.

VISOKA DOČASNI

Visoka je dočasnička izobrazba kruna školovanja svakog dočasnika. Da bi postao njezin polaznik, kandidat mora zadovoljiti stroge kriterije i na testiranju pokazati i dati najbolje od sebe. Testiranja započinju provjerom motoričkih sposobnosti, nastavljaju se provjerom psiholoških sposobnosti i završavaju provjerom znanja iz područja taktike, upravljanja obukom i rada stožera. U naraštaju može biti najviše šesnaest polaznika pa ne čudi zahtjevna selekcija i strogi kriteriji. Selekcija je *drastična*, ali i potrebna upravo zbog onih sadržaja koji su pravi izazov za svakog polaznika. Školovanje traje deset mjeseci, a Nastavni je plan i program koncipiran tako da obuhvaća sve rodove, službe i struke u OSRH, odnosno možemo reći da je VDI u doslovnom smislu intergranska izobrazba, objašnjava

Možemo reći da je VDI intergranska izobrazba, objašnjava nam njezin voditelj časnički namjesnik Ivan Cestarić

nam njezin voditelj časnički namjesnik Ivan Cestarić. Riječ je o dočasniku zavidne vojne karijere koju je gradio od instruktora pa kroz sve važnije voditeljske dočasničke dužnosti u Dočasničkoj školi. Na trenutačnoj se dužnosti nalazi nakon više od deset godina provedenih na dužnosti prvog dočasnika Hrvatskog vojnog učilišta.

Trenutačno se provodi školovanje polaznika 13. naraštaja, a u međuvremenu je provedeno i testiranje kandidata za polaznike 14. naraštaja. Visoku su dočasničku izobrazbu dosad uspješno završila 183 dočasnika, i to 152 iz OSRH, sedam iz Makedonije, osam iz Slovenije, devet iz BiH i sedam iz Crne Gore. Svi polaznici nose čin stožernog narednika, osim nekih stranih polaznika koji su u činu nadnarednika, a neki se od njih već nalaze na ključnim dočasni-

kim mjestima. Tek će nakon uspješno završenog VDI-ja steći preduvjet za dodjelu čina časničkog namjesnika te dužnost prvog dočasnika bojne, brigade ili drugih viših mjesta dočasnika u zapovjedništvima odnosno stožerima. Samim tim moći će uspješno obnašati stožerne dužnosti od brigade naviješe, uključujući i združene stožere. Uz ostalo, VDI osigurava znanja i za rad u multinacionalnim stožerima. Stožerni rad nije samo terenski, zahtijeva sposobnost komuniciranja i pisanja, što polaznici usavršavaju pišući eseje i seminarske radove, te izlaganja i prezentiranja na svim modulima izobrazbe. Izobrazba 13. naraštaja provodi se prema modificiranom Nastavnom planu i programu koji uključuje 1160 sati tijekom deset mjeseci. Rezultat je starog NPP-a unaprijeđenog zaključcima

Visoka dočasnička izobrazba prva je izobrazba na kojoj su se školovali strani polaznici, i to od 2006., a u ovom su naraštaju trojica, po jedan iz BiH, Makedonije i Slovenije

HRVATSKI
VOJNIK

broj 476 / 19. lipnja 2015.

19

Domagoj VLAHOVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

i prijedlozima Dočasničkog lanca potpore (DLP) OSRH, ugrađene su smjernice iz NATO-ova kurikula te ono što se ne smije nikako izostaviti, a to su iskustva polaznika i instruktora na VDI-ju. Trenutačni Nastavni plan i program uz Opći modul, Modul upravljanja i vođenja, Modul taktičkih operacija i stožernog rada, sadrži i novi, Modul strategije i operativnog umijeća, koji su polaznici 13. naraštaja ocijenili vrlo kvalitetnim te iznimno korisnim za najvišu razinu dočasničke izobrazbe.

Donedavno nezamisliv za dočasnike, modul takvog imena vjerojatno potvrđuje sve veće zahtjeve koje moderne vojne doktrine stavljaju pred vođe vojnika. "Modul je zapravo bio na svojevrsnoj probi i mislim da smo ga uspješno implementirali u program. Prema rezultatima i dojmovima, ovaj je naraštaj to i potvrdio," kaže nam časnički namjesnik Cestarić te napominje i znakovitu činjenicu da su se polaznici VDI-ja za HVU-ovu stožernu vježbu CAX

pripremali zajedno s polaznicima Zapovjedno-stožerne škole, a u svibnju je provedena zajednička vježba iz predmeta Planiranje operacija – vježba Mir 15. "Je li nam to potrebno? Sigurno jest! Kad dočasnici završe tu razinu izobrazbe, moraju biti u potpunosti spremni da budu adekvatna potpora svojim časnicima. Dakle, da uspješno osiguraju funkcioniranje Dočasničkog lanca potpore i to na najvišoj razini. Primjerice, prvi dočasnik brigade svojem zapovjedniku treba savjetovati načine poboljšanja obuke, dorađivanje svih mogućih aktivnosti, komunicirati prilikom posjeta domaćih i stranih delegacija, sudjelovati u priprema vojnika za odlazak u misije... No, bitno je što uza sve to moraju ostati vođe vojnika, to je njihova temeljna, ključna zadaća," bez daha nabroja voditelj VDI-ja.

Analitika je vrlo bitan dio rada VDI-ja jer se rad i napredak polaznika prate svakodnevno. Ne služi samo za izobrazbu, nego i za naučene lekcije kojima se, na posebnim radionica-

ma, poboljšavaju i dorađuju moduli i drugi segmenti izobrazbe.

Djelatnici Dočasničke škole, viši instruktori (časnički namjesnik Derdić, časnički namjesnik Solin, stožerni narednik Nikolaš), u velikoj su mjeri, osim u provedbi, angažirani i u različitim izmjenama i dopunama nastavnih planova i programa. Časnički namjesnik Cestarić ističe izvanrednu koordinaciju i rad s načelnicima katedri i nastavnicima Dekanata HVU-a bez čije se pomoći ne bi ni ostvarilo poboljšanje i usklađenost NPP-a Visoke dočasničke izobrazbe s NATO-ovim standardima i publikacijama.

Velik bi propust bio kad bismo zaboravili spomenuti međunarodnu komponentu, ali i ugled Visoke dočasničke izobrazbe. Riječ je o prvoj izobrazbi na kojoj su se školovali strani polaznici, i to od 2006., a u ovom su naraštaju trojica, po jedan iz BiH, Makedonije i Slovenije. "Svake nam godine izvana pristižu sve iskusniji i renomiraniji polaznici. Evo, ove godine imamo dočasnika sa šest me-

đunarodnih misija i prvog dočasnika oklopne bojne. Obostrano je korisna razmjena iskustava s takvim ljudima, nešto što ne možemo propisati Nastavnim planom i programom," kaže časnički namjesnik Cestarić.

Spomenuta bi se međunarodna reputacija mogla odnositi i na kompletan sustav školovanja dočasnika u OSRH. Napokon, iz njega su proizašli današnji prvi dočasnik ACO-a časnički namjesnik Davor Petek te niz izvanrednih dočasnika koji su se postavili dokazivati i nakon Domovinskog rata, ponajviše kao instruktori u Afganistanu. "Stvarno se trudimo. Mislim da je ovaj naraštaj otišao još nekoliko koraka dalje, novim smo programom izobrazbu podigli na najvišu razinu koja će osigurati da dočasnik bude još veća potpora zapovjednicima i časnicima," rekao je voditelj VDI-ja. No, HVU i Dočasnička škola na tome se ne zaustavljaju, daleko je odmaknula dorada NPP-a za četrnaesti naraštaj. Neće biti velikih promjena, ali novi se trendovi stalno prate. ■

ČKA IZOBRAZBA

RIJEČ POLAZNIKA

stožerni narednik
MIROSLAV
RAŠTEGORAC
(HVU)

Ovu razinu izobrazbe smatram vrhuncem svoje karijere. Ovamo ne dolazi svatko, tu se sva stečena znanja i iskustva spajaju, sintetiziraju. Uvedeni Modul strategije i operativnog umijeća potreban nam je ne samo za više funkcije, nego i zato što je usklađen s NATO-ovim dokumentima.

stožerni narednik
DAMJAN MUHIĆ,
Slovenska vojska,
1. brigada Kopnene
vojske

Kad su me odabrali za VDI u Hrvatskoj, bio sam sretan i ponosan. Prije dolaska čuo sam pozitivna iskustva svojih kolega iz Slovenije. Odlično je pobliže upoznati kako funkcioniraju druge vojske, vidim da nam sustavi imaju velikih sličnosti, što je i logično jer smo u NATO-u. Pozitivno sam iznenađen kvalitetom izobrazbe koja daje veliku širinu.

stožerni narednik
STIPICA BOLANČA,
Pukovnija veze

Prije dolaska na izobrazbu mislio sam da imam više znanja i iskustva te da će me teško nešto iznenaditi. Međutim, najviša razina daje puno širu razinu znanja. Bez obzira na to koliko ste tečajeva završili, u koliko misija bili, VDI je pokazao da nam pruža nova znanja i sposobnosti. Velika je korist što i mi, polaznici, možemo puno naučiti jedni od drugih.

VIJESTI IZ OSRH

PRIMOPREDAJA DUŽNOSTI

U vojarni 5. gardijske brigade Slavonki sokolovi u Vinkovcima 29. je svibnja održana svečana primopredaja dužnosti zapovjednika Gardijske oklopno - mehanizirane brigade (GOMBR) brigadnog generala Siniše Jurkovića i brigadira Denisa Tretinjaka. Na primopredaji su bili načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga RH (GS OSRH) general zbora Drago Lovrić, zapovjednik Hrvatske kopnene vojske (HKoV) general-pukovnik Mate Ostović, zapovjednik Hrvatskog vojnog učilišta (HVU) "Petar Zrinski" general-pukovnik Slavko Barić, zapovjednik Zapovjedništva za potporu (ZpP) general-bojnik Drago Matanović, zapovjednik Zapovjedništva za obuku i doktrinu (ZOD) "Fran Krsto Frankopan" brigadni general Blaž Beretin, zapovjednik GMTBR-a brigadni general Boris Šerić te brojni vojnici, dočasnici i časnici Brigade.

Dosadašnji zapovjednik GOMBR-a brigadni general Siniša Jurković odlazi na školovanje u SAD.

Novi zapovjednik Brigade brigadir Denis Tretinjak vojnu je karijeru proveo u Gardijskoj oklopno-mehaniziranoj brigadi HKoV-a, odnosno u postrojbama koje su tijekom preustroja postale sastavnice Brigade. Do sada je obnašao dužnosti zapovjednika Tenkovske bojne (TB) Kune, člnika mentorskog tima u misiji ISAF te dužnost načelnika Stožera GOMBR-a. Završio je više vojnih škola na HVU-u i u SAD-u. Sudionik je Domovinskog rata te je odlikovan Redom hrvatskog trolista, Redom hrvatskog pletera, Spomenicom Domovinskog rata, Spomenicom domovinske zahvalnosti i Medaljom Bljesak.

OJI

KLAPA HRM-A "SVETI JURAJ" U BREŽICAMA

U sportskoj dvorani u Brežicama 29. je svibnja 2015. održan humanitarni koncert Klape Hrvatske ratne mornarice "Sveti Juraj" i Orkestra Slovenske vojske kojim je ravnala maestra Andreja Šolar. Bio je to prvi zajednički koncert slovenskog vojnog orkestra i hrvatske klape u Sloveniji, a prihod od prodanih karata namijenjen je

kupnji mamografa za mjesnu bolnicu. "Vjerujem da je ovo početak uspješne suradnje glazbenika u vojskama dviju prijateljskih zemalja te da ćemo i ubuduće imati zajedničke koncerte u Sloveniji i Hrvatskoj," rekao je Marko Bralić, organizacijski voditelj mornaričke klape iz Splita.

S. ŠETKA

Vježba na zemljištu

Inženjerska bojna Gardijske motorizirane brigade 2. je lipnja na vojnom poligonu "Crvena zemlja" provela pokaznu vježbu na zemljištu 3P-15. Cilj vježbe bila je prezentacija sposobnosti inženjerskih postrojbi u potpori manevarskim postrojbama GMTBR-a u napadnim, obrambenim te zadaćama preživljavanja. Postrojbe iz sastava Inženjerske bojne uz pridodani element posade borbenog vozila BOV 20/3 iz sastava bojne PZO-a Gardijske motorizirane brigade proveli su vježbu u tri radne točke. Tako

su na RT-1 mjestu prikazane zadaće koje provodi inženjerska bojna u potpori napadnim djelovanjima manevarskih postrojbi GMTBR-a; na RT-2 mjestu predstavljena je uloga inženjerskih postrojbi u provedbi obrane s prikazom provedbe zadaća protupokretljivosti dok je na RT-3 mjestu uvježbavana uloga inženjerskih postrojbi u provedbi preživljavanja utvrđivanjem i maskiranjem. Direktor vježbe bio je bojnik Dražen Mazalin, zamjenik zapovjednika Inženjerske bojne Brigade.

Z. SMOLJO

Godišnji Seminar vojnih psihologa

U vojarni "Petar Zrinski" 3. i 4. lipnja u organizaciji Uprave za ljudske resurse MORH-a održan je godišnji Seminar vojnih psihologa. Takav stručni skup obvezan je sukladno i civilnim dokumentima, Zakonom o psihološkoj djelatnosti i propisima Hrvatske psihološke komore, u kojoj su vojni psiholozi MORH-a i OSRH aktivni i prepoznati kao renomirana grana primijenjene psihologije. Program seminara obuhvatio je pregled aktualnog stanja i predstojećih zadaća vojnopsihološke struke, izvješćivanje o realiziranim zadaćama u proteklom razdoblju, razmjenu informacija i iskustava o te-

kućim aktivnostima i projektima, edukacijama te održanim stručnim skupovima, konferencijama, simpozijima i drugo. Održano je 25 izlaganja, kao i rasprava te rad u grupama. Osobitu važnost imaju planovi za budućnost, izjavila je bojnica Amalija Petrić koja je, osim sudjelovanja na seminaru, bila uključena i u njegovu organizaciju. "Struka mora znati svoju ulogu, prilagoditi, promijeniti i prepoznati sve potrebno da bi bila u skladu sa zahtjevima krovnih strateških dokumenata, Strateškog pregleda obrane i Dugoročnog plana razvoja OSRH."

D. VLAHOVIĆ

Vježba CAX 15

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" 11. je lipnja održan Dan za medije stožerno računalno podržane vježbe HVU-a CAX 15 (*Computer Assisted Exercise*), koja je u organizaciji HVU-a i Simulacijskog središta provedena od 8. do 12. lipnja. Danu za medije nazočili su izaslanik načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga kontraadmiral Robert Hranj, zapovjednik HVU-a "Petar Zrinski" general-pukovnik Slavko Barić, zapovjednik ZzP-a general-bojnik Drago Matanović, zapovjednik HRM-a komodor Predrag Stipanović, zamjenik glavnog ravnatelja policije Dražen Vitez, zapovjednik Civilne zaštite Robert Mikac, predstavnici grana Oružanih snaga, čelnici timova vježbe i Simulacijskog središta.

Vježba CAX 15 provodila se na temelju nastavnog plana i programa Hrvatskog vojnog učilišta "Petar Zrinski" sukladno NATO-ovim smjernicama za pripremu i provedbu vježbe. Cilj je planiranjem, pripremom, provedbom i raščlambom vježbe primjenom različitih pedagoških tehnika povećati kompetencije polaznika škola za sudjelovanje u planiranju, pripremi operacija na stratezijskoj, operativnoj i taktičkoj razini u nacionalnom i multinacionalnom okruženju sa zapovjednim i stožernim dužnostima. Sudionici vježbe nastavnici su i polaznici Ratne škole, Zapovjedno- stožerne škole, Napredne časničke izobrazbe, Visoke dočasničke izobrazbe i drugi djelatnici HVU-a te djelatnici Simulacijskog središta. Upravitelj vježbe bio je general-pukovnik Slavko Barić, zapovjednik komodor Tihomir Erceg, a direktor vježbe brigadir Miro Čolić.

Z. LOVAŠEN

UVJEŽBAVANJE VODA ZA RBK IZVIĐANJE NA SUSTAVU VBS-2

Vod za RBK izviđanje 1. satnije nuklearno-biološko-kemijske obrane Bojne NBKO-a od 8. do 11. lipnja u Simulacijskom je središtu Zapovjedništva za obuku i doktrinu HKoV-a proveo pomoću sustava VBS-2 uvježbavanje svojih osnovnih zadaća: izviđanja kemijski onečišćenog područja i područja na kojem su pronađeni toksični industrijski materijali.

Svrha obučavanja bila je da se pomoću simuliranih uvjeta provjeri sposobnost izvidničkih RBK timova i desetina te povećana razina uvježbanosti u primjeni stalnih operativnih procedura u provedbi zadaća izviđanja i primjeni procedura radiokomunikacije, izvišćivanja i reakcije na IED/UXO. Svi su ciljevi u potpunosti ispunjeni, a pripadnici voda za RBK izviđanje bili su zadovoljni novim načinom obučavanja. Obuku su provodili zapovjednik i prvi dočasnik voda za RBK izviđanje poručnik Romano Horvat i nadnadrednik Saša Radošić uz tehničku pomoć pripadnika Simulacijskog središta satnika Gorana Penave i časničkog namjesnika Zdravka Ivkovića.

K. NJARI

OCJENJIVANJE SPREMNOSTI ZA MISIJE KFOR I ODLUČNU POTPORU

U 91. zrakoplovnoj bazi HRZ-a i PZO-a u vojarni "Lučko" 15. je lipnja ocjenjivački tim GS OSRH predvođen pukovnikom Ivanom Krulićem proveo nacionalno ocjenjivanje spremnosti pripadnika 19. HRVCON-a za operaciju KFOR te dvojice pripadnika 2. zrakoplovnog savjetodavnog tima (*Rotary Wing Mi-17 Air Advisory Team – RW Mi-17 AAT*) iz sastava 3. hrvatskog kontingenta (HRVCON) za misiju Odlučna potpora u Afganistanu. Ocjenjivanje je provedeno prema NATO-ovu sustavu Taktičko ocjenjivanje zrakoplovnih snaga (*TACEVAL EVALUATION*). Ocjenjivanjem spremnosti pripadnika kontingenta završena je predputna obuka 19. HRVCON-a čiji je cilj osposobljavanje pripadnika do potrebne razine spremnosti radi provedbe zadaća u operaciji KFOR u skladu s NATO-ovim standardima. Zadaće su usmjerene na provedbu temeljnih zadaća HRVCON-a u operaciji KFOR, kao što su taktički zračni prijevoz vojnika i materijalno-tehničkih sredstava. Pripadnici HRVCON-a obnovili su znanje iz područja temeljnih vojnih znanja i vještina, preživljavanja, izbjegavanja, otpora i bijega uz primjene mjera osobne NBK zaštite te rukovanja, održavanja i gađanja iz osobnog i pješačkog naoružanja. Na predputnoj obuci provedena je letačka obuka stalnih posada helikoptera i drugog ključnog osoblja HRVCON-a za rad u operaciji, a pripadnici HRVCON-a su također upoznati s kulturološkim, povijesnim, društvenim i religijskim osobitostima stanovništva Kosova i Afganistana. Dvojica pripadnika 2. RW Mi-17 AAT kao sastavnice 3. HRVCON-a RS (Odlučna potpora) u Afganistanu ocijenjena su prema istom NATO-ovu sustavu ocjenjivanja spremnosti zrakoplovnih postrojbi kao i pripadnici 19. HRVCON-a te su tako završili svoju predputnu obuku.

G. SERETIN

Deseti ciklus Pametne obrane u Zemuniku

U 93. zrakoplovnoj bazi HRZ-a i PZO-a u vojarni "Zemunik" 26. je svibnja započeo 10. tečaj zajedničke obuke hrvatskih, čeških i mađarskih savjetodavnih zrakoplovnih timova (10. AAT PTC- *Air Advisory Team Pre-deployment Training Course*). Prvi dio ovog tečaja održan je u Ostravi u Češkoj Republici gdje su posade završile obuku na simulatoru helikoptera Mi-171, a letačka obuka u Zemuniku provodit će se na hrvatskim helikopterima

Mi-171 Sh te češkom helikopteru Mi-24. Tijekom obuke provede će se i bojno gađanje bočnih strijelaca iz helikoptera na helikopterskom strelištu "Crvena zemlja" kod Knina. Zapovjednik tečaja hrvatski je pilot bojnik Andreas Duvnjak, dok je koordinator aktivnosti bojnik Boris Panić. Ciklus osposobljavanja multinacionalnih helikopterskih posada pokrenut je 2012. sa zadaćom pripreme timova koji su obučavali pripadnike Afganistanskog

ratnog zrakoplovstva u operaciji potpore ISAF, a nastavljen je pružanjem savjetničke uloge zemalja sudionica ovog projekta misijom potpore miru Odlučna potpora (*Resolute Support*). Tečaj su osmislili hrvatski i češki timovi uz savjetodavnu potporu Europskog zapovjedništva snaga za specijalne namjene SAD-a (SOCEUR), te je kao takav prihvaćen i uvršten kao dio projekta unutar NATO-ove inicijative Pametne obrane.

011

Foto: G. Seretin

RAZGOVOR

general-bojnik
Mate Pađen, vojni
predstavnik RH pri
NATO-u i EU-u

HRVATSKO VOJNO P

Naši su saveznici itekako svjesni naših nacionalnih kapaciteta pa tako i brojčane veličine Oružanih snaga i kroz tu prizmu promatraju naše sudjelovanje u NATO-ovim operacijama. Naše je opredjeljenje od početka bilo da nećemo sudjelovati s većim snagama nego ćemo u okviru svojih mogućnosti sudjelovati s najkvalitetnije opremljenim i obučenim pripadnicima i upravo se zbog toga i cijeni naš doprinos jer dajemo najbolje što možemo. Iznimno dobra slika o doprinosu naših pripadnika koja je prisutna na terenu jasno se preslikava i na najvišu političko-vojnu razinu NATO-a...

Vojno predstavništvo RH pri NATO-u i EU-u u Bruxellesu mala je ali kompaktna cjelina koja predstavlja i zastupa interese Hrvatske u strukturama Saveza. Odnedavno je na mjesto vojnog predstavnika imenovan general-bojnik Mate Pađen. Priliku za susret s generalom imali smo tijekom nedavnog posjeta NATO-ovu Zapovjedništvu i iskoristili je za kraći razgovor i upoznavanje s radom naše misije. Na samom početku general Pađen ističe kako je rad u takvom međunarodnom okruženju izazov i nova stepenica u njegovu profesionalnom razvoju te kako se od svakog pojedinca očekuje da svojim znanjem i sposobnostima odgovori na postavljene izazove. Posebno napominje kako se iznimno dobra slika o doprinosu naših vojnika koja je prisutna na terenu preslikava i na najvišu političko-vojnu razinu NATO-a gdje nas se cijeni kao pouzdanog i odgovornog saveznika.

Koja je ključna uloga Vojnog predstavništva RH pri NATO-u i EU-u?

Vojno predstavništvo predstavlja Oružane snage RH u NATO-u i Europskoj uniji, zastupa interese RH u koordinacijskim tijelima organizacijskih cjelina NATO-a i EU-a, izvještava predsjednika RH, ministra obrane i načelnika GS-a o svim ključnim događajima i odlukama NATO-a i EU-a. Kao vojni predstavnik ujedno savjetujem veleposlanika pri NATO-u i EU-u o pitanjima iz vojnog područja djelovanja i sposobnosti Oružanih snaga. Suradujemo sa strukturama NATO-a i EU-a i njihovim podređenim zapovjedništvima te koordiniramo rad s nacionalnim vojnim predstavništvima pri Savezničkom zapovjedništvu za operacije u Monsu i Savezničkom zapovjedništvu za transformaciju u Norfolku, dakle našim časnicima i dočasniciima koji sudjeluju u zapovjednim strukturama NATO-a. Vojni predstavnik ujedno predstavlja načelnika GS OSRH u Vojnom odboru NATO-a. Načelnici glavnih stožera u Vojnom se odboru sastaju tri puta godišnje, a na svim ostalim sastancima Vojnog odbora koji su otprilike dva puta tjedno predstavlja ih vojni predstavnik. Osim toga, dva

Vesna PINTARIĆ, snimio Željko STIPANOVIĆ

REDSTAVNIŠTVO PRI NATO-U I EU-U

nacionalna predstavnik u spomenutim dvama zapovjedništvima jednako tako predstavljaju načelnika glavnog stožera, ali su zbog organizacije i funkcioniranja kompletnog sustava vezana za vojno predstavništvo, a njegov čelnik kao najviši čin izvan zemlje ima administrativni nadzor nad obama vojnim predstavništvima. Osim što zastupamo svoju zemlju i povratno izvješćujemo o svim ključnim aktivnostima, tražimo i smjernice za budući rad kako bi nacionalni interesi bili zastupljeni. Budući da NATO radi na načelu konsenzusa, svaka zemlja ima pravo izreći svoje stavove i sudjelovati u odlučivanju.

S obzirom na to da smo jedna od "najmlađih" članica NATO saveza, je li Republika Hrvatska na zadovoljavajući način zastupljena u njegovim strukturama?

Trenutačno se ovdje nalazi trinaest djelatnika, no nismo još do kraja popunjeni. Razina naše zastupljenosti, kao i zastupljenost drugih članica u NATO-ovim strukturama, prije svega zapovjednoj, temeljena je na koeficijentu vezanom uz reciprocitet godišnjih nacionalnih prihoda u odnosu na druge članice. Ukoliko postanemo ekonomski moćniji, druge će članice očekivati da sukladno tome povećamo i svoj doprinos u NATO-ovim strukturama. Dakle, određeno je koliko na temelju BDP-a trebamo popuniti u zapovjednoj strukturi NATO-a, a prema tome imamo osamnaest pozicija i jednu generalsku poziciju na bazi rotacije. Mogli bismo reći kako neke članice imaju više, ali broj je tijela i odbora na kojima bismo trebali svi sudjelovati jednak. Ne zaboravimo i da se odluke donose konsenzusom iz čega proizlazi da sve članice imaju jednako pravo glasa (jedna nacija – jedan glas). To nije samo pravo, nego i velika odgovornost u smislu doprinosa Savezu, tako da prioritiziranjem zadaća nastojimo izbalansirati svoje personalne mogućnosti s nacionalnim interesima. I druge nacije djeluju na sličan način. Važno je u svemu tome

ne gubiti vjerodostojnost u očima saveznika i dati doprinos minimalno jednak našim realnim mogućnostima. Sve iznad toga posebno se cijeni. Diskusija koja prethodi bilo kakvoj odluci trebala bi uključivati nacionalne predstavnike svih NATO-ovih članica. U našem slučaju, pokušavamo odgovoriti na te izazove i sudjelovati na nizu koordinacijskih tijela i sastanaka u mjeri u kojoj možemo odgovoriti s obzirom na svoju veličinu. Popunjenost je svakako važan segment i u zapovjednoj strukturi nedostaje još nekoliko pozicija. Međutim, važno je da popunimo pozicije koje smo predvidjeli. Treba posebno istaknuti da je iskustvo rada u NATO-ovim tijelima i multinacionalnom okružju važno i zbog prijenosa znanja nakon povratka u domovinu. Što više ljudi ima to iskustvo, usvoji alate, direktive, procedure i znanja, bolje je jer su to znanja koja se vraćaju.

Vojni predstavnik suraduje sa strukturama NATO-a i EU-a i njihovim podređenim zapovjedništvima te koordinira s nacionalnim vojnim predstavnicima RH u Savezničkom zapovjedništvu za operacije i Savezničkom zapovjedništvu za transformaciju. Kako funkcionira suradnja i koordinacija s našim predstavnicima u tim zapovjedništvima?

NATO-ovo Zapovjedništvo kao krovna institucija razmatra i odobrava dokumente koje izrađuju podređena zapovjedništva (ACO i ACT) te sukladno navedenom suradnja i razmjena informacija mora biti po svim važnim elementima tijekom pripreme određenih materijala. Navedeno je regulirano preko zapovijedi načelnika Glavnog stožera OSRH. Da bi pravodobno došli do ključnih informacija bitnih za donošenje odluka, naši predstavnici pri ACO-u i ACT-u imaju ključnu ulogu u koordinaciji aktivnosti sa zapovjedništvima gdje se trenutačno nalaze te prenošenju podataka Vojnom predstavništvu RH pri NATO-u i EU-u. Osim toga, imaju

zadaću praćenja popune prihvaćenih pozicija u zapovjednim strukturama NATO-a.

Ujedno ste i glavni vojni savjetnik veleposlanika – stalnog predstavnika pri NATO-u o vojnim pitanjima u vezi s NATO-om, te veleposlanika u Europskoj uniji o vojnim pitanjima u vezi s EU-om. Možete li to malo konkretizirati...

Radne procese u obama je stalnim predstavništvima RH pri NATO-u i EU-u nemoguće zamisliti bez sudjelovanja Vojnog predstavništva RH. U procesu donošenja odluka u Sjevernoatlantskom vijeću i Političko-sigurnosnom odboru EU-a na kojem sudjeluju veleposlanici, većina tih odluka uključuje sudjelovanje OS-a, bilo u operacijama ili nekom drugom obliku djelovanja, i veleposlanike je važno savjetovati o funkcioniranju oružanih snaga, njihovim sposobnostima i mogućnosti djelovanja. Stoga je jedna od bitnih dužnosti vojnog predstavnika da veleposlanicima pomogne pri donošenju odluka u najvišim upravljačkim odborima i tijelima NATO-a i EU-a.

EU je za nas novi izazov i zanimljivo je sudjelovati u procesu pronalaženja organizacije obrambenih snaga EU-a i sudjelovati u rješavanju sigurnosnih pitanja. Premda ima sličnosti s NATO-om, ipak su mehanizmi drugačiji.

Sljedeći će se NATO-ov samit održati u srpnju iduće godine u Varšavi. Kako naše Vojno predstavništvo participira u organizaciji takvih samita i drugih sličnih događaja?

Iako je riječ o NATO-ovu samitu koji organizira i provodi civilni dio NATO-ove strukture, uključeno je vojnog dijela neizbježna. Priprema svih materijala koji uključuju uporabu i sposobnosti OS-a kreće od Vojnog predstavništva i ono ih i izrađuje. Koriste se za nacionalne potrebe i potrebe Saveza, koje će biti iznesene i zaključene sukladno smjernicama i ciljevima samita. Kao najviše vojno tijelo, Vojni odbor NATO-a ugrađuje

u svoje dokumente smjernice i instrukcije dobivene od kuće. Pritom mislim na Ministarstvo obrane, Glavni stožer i Ured predsjednika u dijelu u kojem sudjeluje, te s tim sudjeluju u stvaranju Vojnog savjeta prema Sjevernoatlantskom vijeću, a u cilju izrade i provedbe strateških odluka koje trebaju biti usvojene na samitu. Primjerice, vojni autoriteti sudjelovali su u pripremi i izradi RAP-a (*Readiness Action Plan*) te će na idućem samitu sudjelovati u njegovoj implementaciji.

Koliko se ovdje u sjedištu NATO-a cijeni uloga OSRH u sudjelovanju tijekom operacija ISAF, KFOR i danas u misiji Odlučna potpora u kojoj naši pripadnici imaju iznimno važnu savjetodavnu ulogu afganistanskih sigurnosnih snaga?

Hrvatsko se sudjelovanje iznimno cijeni te je prepoznato kao vrlo kvalitetan doprinos u NATO-ovim operacijama. Premda Odlučna potpora nije borbeno misija, naše borbeno iskustvo i sve ono što smo stekli tijekom Domovinskog rata iznimno se cijeni u prijenosu znanja, obuci i savjetovanju pripadnika afganistanskih oružanih snaga kako bi izradili vlastite sposobnosti i samostalno mogli provoditi zadaće, prije svega na višim razinama na što je sad usmjerena sama misija. U svakom slučaju, vrlo se kvalitetno i pozitivno gleda na naše sudjelovanje u mirovnim operacijama. Naše je opredjeljenje od početka bilo da nećemo sudjelovati s većim snagama, nego ćemo u okviru svojih mogućnosti sudjelovati s najkvalitetnije opremljenim i obučanim pripadnicima i upravo se zbog toga i cijeni naš doprinos jer dajemo najbolje što možemo.

Naši su saveznici itekako svjesni naših nacionalnih kapaciteta, pa tako i brojčane veličine Oružanih snaga, i kroz tu prizmu promatraju naše sudjelovanje u NATO-ovim operacijama. Iznimno dobra slika o doprinosu naših pripadnika koja je prisutna na terenu jasno se preslikava i na najvišu političko-vojnu razinu NATO-a. ■

PAKISTAN PRIPREMA TRANSFER PODMORNICA S20

Sukladno nedavno objavljenoj izjavi visokog dužnosnika brodogradilišta Karachi Shipyard & Engineering Works, Pakistan se priprema za početak montaže i spajanja dijelova i modula nove podmornice S20. To je, zapravo, izvozna inačica kineske dizelsko-električne podmornice klase Yuan (Type 039A), opremljena zračno neovisnom propulzijom (AIP). Izjava je zapravo prvi javni pokazatelj interesa za njezinu nabavu.

Vojni stručnjaci procjenjuju kako veća istisnina nosi i više prostora za naoružanje od postojećih Type 041 koje nose protubrodске projekte YJ-2 (YJ-82) i kombinaciju pasivnih navođenih torpeda Yu-4 (SET-50) te aktivno/pasivnih navođenih torpeda Yu-3 (SET-65E).

Poznato je da je Pakistan okončao tehničke pregovore s Kinom o uvozu šest podmornica S20, ali konačan ugovor još uvijek nije potpisan. Pakistan od Kine zahtijeva kompletni transfer tehnologije gradnje, montaže i sklapanja podmornice te inzistira na opremanju vlastitim, domaćim sustavom upravljanja paljbom kao i sustavom naoružanja.

Podmornice klase Yuan, oznake Type 039A, nove su inačice podmornica klase Type 041. Novi oblik nadgrađa izveden je zbog ugradnje dodatnog sonara visoke frekvencije u samoj osnovici nadgrađa kao što je izvedeno na nekim postojećim klasama. Ta klasa podmornica nije puno veća od podmornica Type 041 istisnine 3000 t te se procjenjuje na oko 3500 t.

M. PTIĆ GRŽELJ

IRST ZA AMERIČKE

Tvrtka Northrop Grumman ponudila je američkom ratnom zrakoplovstvu novi podvjesnik OpenPod kojim se može opremiti flota borbenih aviona F-15C Eagle. Riječ je o još jednom pokušaju modernizacije američkih *orlova* raznim senzorskim paketima, posebice ugradnjom IRST (*Infrared Search & Track*) senzora koji omogućuju pasivno pretraživanje i praćenje ciljeva u

zraku, bez potrebe za angažiranjem glavnog radarskog sustava te otkrivanja vlastitog položaja.

Posebnost je Northrop Grummanova senzorski podvjesnik OpenPod, čija ukupna masa iznosi 226 kg, mogućnost rekonfiguracije. Prema potrebi može se postaviti IRST senzor

JOŠ FREGATA ZA VIJETNAM

Sukladno objavi magazina Jane's, Vijetnam je započeo pregovore za nabavu dodatnih dviju lakih fregata klase Geparđ 3.9 (Projekt 1166.1). Trenutačno se u ruskom brodogradilištu Zelenodolsk oružanim sustavima opremaju treća i četvrta fregata te klase za vijetnamsku mornaricu. Završe li pregovori pozitivno, ukupan će broj lakih fregata klase Geparđ 3.9 u sastavu vijetnamske mornarice biti šest. Pro-

jektirane su kao višenamjenske platforme namijenjene protubrodskom, protupodmorničkom i protuzračnom djelovanju kao pojedinačna plovila ili dio borbene skupine. Na popisu im je i provedba eskortnih i ophodnih zadaća. Glavne su odlike plovila istisnina 2000 t uz duljinu od 102 m. Postižu najveću brzinu od 23 čvora, a uz krstareću brzinu doplov iznosi 5000 NM. Posadu čine 103 člana. Temelj-

ORLOVE

ili neki drugi senzorski paket za pretraživanje, praćenje, ciljanje i određivanje udaljenosti ciljeva. Usto, moguće je umjesto IRST-a u OpenPod postaviti komunikacijsku opremu. Predloženi IRST senzor za OpenPod podvjesnik proizvodi talijanska tvrtka Selex

ES. Prema određenim procjenama riječ je o Skyward-G IRST senzorskom paketu koji čini dio opreme švedskih borbenih aviona Gripen E/F. Američko ratno zrakoplovstvo namjerava do 2018. opremiti cijelu flotu F-15C novim IRST senzorima.

I. SKENDEROVIĆ

no se naoružanje sastoji od raketnog protubrodskog sustava Uran-E, topa AK-176M kalibra 76,2 mm, PZO sustava Palma, dvaju topova AK-630M kalibra 30 mm i torpednih cijevi 533 mm. Fregate mogu nositi Ka-28 ili Ka-51 mornarički helikopter.

M. PTIĆ GRŽELJ

Početak lipnja vijetnamska je mornarica primila dvije domaće korvete naoružane krstarećim projektilima klase Tarantul V (Project 1241.8). Plovila oznake HQ 379 i HQ 380 izgrađena su ovog travnja na navozima brodogradilišta Ba Son u Ho-Ši-Minu. Sukladno objavljenom, korvete klase Tarantul V, duljine 59,9 m, naoružane su glavnim topom kalibra 76 mm i dvama šestocijevnim topovima AK-630 koji se koriste kao sustav namijenjen bliskoj borbi. Plovila su naoružana i četirima četverostrukim lanserima koji koriste SS-N-25 (Kh 35 Uran) rakete.

Foto: Northrop Grumman

Foto: Marinha Portuguesa

NOVI VIANA DO CASTELO

Portugal je odobrio kupnju dodatnih dvaju odobalnih ophodnih brodova klase Viana do Castelo od brodograđevne tvrtke West Sea, Estaleiros de Viana. Pregovore će voditi izvođač i Direktor za nabavu (DGRDN) Ministarstva nacionalne obrane. Procijenjena vrijednost ugovora iznosi oko 77 milijuna eura (85 milijuna dolara), a uključuje testiranja i primopredajna ispitivanja. Vijeće ministara odobrilo je 28. svibnja DGRDN-u nastavak programa gradnje i nabave spomenutih plovila.

Čitava je klasa namjenski projektirana za plovidbu u vodama sjevernog Atlantika, stoga nosi naziv i oceanskih ophodnih brodova. Zamijenit će korvete klase João Coutinho i Baptista de Andrade te male ophodne brodove klase Cacine kojima je osnovna uloga zaštita ribolovnog pojasa te traganje i spašavanje. Predviđeno je da će od ukupnog broja planiranih plovila u klasi dva biti opremljena sustavom protiv onečišćenja koji uključuje

U operativnom sastavu portugalske mornarice nalaze se dva plovila klase Viana do Castelo: prvo je jednakog imena, Viana do Castelo (P360), a drugo Figueira da Foz (P361). Nova ophodna plovila bit će jednaka onima u aktivnoj uporabi. Ulazak novih plovila u uporabu određen je za početak 2018. godine.

Fast Oil Recovery sustav. Osnovne su dimenzije te klase duljina od 83 m, širina 13 m te najveća istisnina 1870 t. Propulzijski sustav čine dva dizelska i dva elektromotora, čime se postiže najveća brzina od 20 čvorova, a najveći doplov iznosi 5000 NM. Brodom upravlja 38 članova posade. Prima mornarički helikopter srednje veličine, ali nije projektiran i hangar, te nosi dva gumena čamca s tvrdim dnom. Temeljno se naoružanje sastoji od oružne stanice OTO Melara MARLIN WS (*Modular Advanced Remotely Controlled Lightweight Naval Weapon Station*) u kombinaciji s 30 mm Orbitalovim ATK Mk44 Bushmaster automatskim topom i vodilicama/šinama koje su namijenjene protupodmorničkim minama Mk55 Mk2.

M. PTIĆ GRŽELJ

NOVA KRALJEŽNICA NJEMAČKE PROTUZRAČNE OBRANE

Predstavnici njemačke vlade objavili su početkom lipnja da je donesena konačna odluka o nabavi novog protuzračnog sustava srednjeg dometa. Odlučeno je da to bude MEADS (*Medium Extended Air Defense System*), kao zamjena za postojeći Patriot koji Njemačka koristi proteklih tridesetak godina. Činit će osnovu novog taktičkog umreženog protuzračnog sustava TLVS (*Taktisches Luftverteidigungssystem*) za obranu od različitih tipova zrakoplova, raketa i projektila. Pretpostavlja se da će se u prvoj fazi nabaviti do deset bitnica koje bi punu operativnu sposobnost trebale postići do

2025. godine. Glavni je konkurent MEADS-u na natječaju bila američka tvrtka Raytheon sa svojim provjerenim i poboljšanim sustavom Patriot. MEADS zajednički razvijaju europski konzorcij MBDA (u projekt je uključeno više europskih tvrtki poput MBDA Deutschland, MBDA Italia i Airbus Defence and Space) te američka tvrtka Lockheed Martin.

MEADS je mobilni PZO sustav namijenjen za obranu na malim i srednjim visinama, a može se s lakoćom prevoziti transportnim avionom Airbus A400M Atlas. Predstavnici MBDA-e ističu veću preciznost, pouzdanost, mobilnost te

bolju umreženost kao karakteristične prednosti MEADS-a u odnosu na druge sustave. Paljbenu jedinicu činit će lanser s osam projektila. Dobit će i automatski punjač, kao i motrilački radar koji će raditi na vrlo visokim frekvencijama s mogućnošću motrenja zračnog prostora u svih 360 stupnjeva na srednjim i velikim udaljenostima. Imat će i dva ciljnička radara koja će istodobno služiti i za otkrivanje ciljeva na malim udaljenostima i malim visinama, kao i za precizno navođenje projektila na ciljeve. Domet MEADS-a iznositi će 30 km.

I. SKENDEROVIĆ

Glavno će oružje njemačkog MEADS-a biti projektil IRIS-T SL (Infra-Red Imaging System - Tail/Thrust Vector Controlled - Surface Launched), kojem je poboljšan domet do 30 km. Važan dio IRIS-T SL sustava čini Saabov radar Giraffe AMB zadužen za inicijalni zahvat protivničkih ciljeva u zraku i navođenje projektila u početnoj fazi leta. Radar Giraffe AMB ima najveći domet pretraživanja do 100 km, odnosno do 200 km u visinu, a može istodobno pratiti do 150 ciljeva u zraku. Nakon lansiranja, za navođenje i zahvat cilja projektil se oslanja na svoju glavu s infracrvenim pretraživačem.

OSMI X12 U NARAYANGANJU

U brodogradilištu DEW (*Dockyard and Engineering Works*) u Narayanganju, koje je u vlasništvu ratne mornarice Bangladeša, nedavno je svečano položena kobilica za osmu vrlo brzu ophodnu brodicu. Plovila se grade prema projektu X12 nabavljenom putem transfera tehnologije u suradnji s indonezijskom tvrtkom PT. Lundin (North Sea Boats), a osiguran je ugovorom o isporuci 18 plovila za ratnu mornaricu i obalnu stražu Bangladeša potpisanim 2014.

godine. Prema objavama indonezijskih medija, ugovor je vrijedan šest milijuna dolara, a ugovorna klauzula predviđa mogućnost nabave dodatnih deset plovila.

Projekt X12 podrazumijeva plovilo izrađeno od vlaknima ojačane plastike. Temelji se na konceptu indonezijskog ophodnog broda X15 koji potječe od švedskog koncepta borbenog plovila Combat Boat 90 (CB90). Taj je tip plovila prva gradnja brodogradilišta DEW koja primjenjuje napredne kompozitne materijale prema tehničkim pravilima certifikacijskog društva Bureau Veritas. Za Bangladeš se projekt X12 gradi u dvjema inačicama. Prva je borbeno namijenjena mornarici, a druga je, potpuno zatvorene kabine, namijenjena obalnoj straži. PT. Lundin potvrdio je da su dva plovila X12 namijenjena obalnoj straži izgrađena ove godine u njihovu objektu u Banyuwangiju u Indoneziji.

Ilustracija ophodnih brodica koju je objavio DEW pokazuje potpuno zatvoreno kabinsko nadgrađe umjesto skraćenog nadgrađa na X15. Istodobno, ceremonijalni banneri i ploče s podacima sa svečanosti polaganja kobilice održane 24. svibnja jasno prikazuju inačicu borbeno brodice X12.

Iako službeno nisu objavljeni vremenski planovi za dostavu, indonezijski mediji nagađaju kako bi mogla biti isporučena u roku od 12 mjeseci zahvaljujući istodobnoj gradnji i opremanju nekoliko plovila.

M. PTIĆ GRŽELJ

Osnovne brodograđevne

karakteristike projekta X12 očituju se u duljini od 11,7 m, širini 3,5 m, gazu 0,835 m, najvećoj istisnini 10,2 t i najvećoj brzini od 35 čvorova. Pogonsko-propulzijski sustav sastoji se od dvaju vodomlaznih propulzora, ZF-ova reduktora i Volvo Pentina motora snage 320 kW uz 3500 okretaja. Električna energija dolazi od dvaju Cumminsovih dizelskih generatora snage 6 kW.

Temeljno će se naoružanje vjerojatno sastojati od dviju ili više strojica – jedne smještene na krovu kabine po sredini brodice, a druge na krmenom dijelu palube. Na jarbolu se nalazi manji radar.

Ilustracija: DEW

Još jedan francuski proizvod, 32-metarski FPB 98 iz tvrtke Ocea. Može ploviti brže od 35 čvorova, a prodan je Alžiru, Beninu i Senegalu

➔ RATNA MORNARICA

Porinuće prvog CMN-ova ophodnog trimarana Ocean Eagle 43 za Mozambik. Neobična dizajna za ophodni brod, postiže najveću brzinu od 30 čvorova

Kad govorimo o pomorskom nadzoru, sve tendencije idu prema višenamjenskim platformama koje provode zadaće obrane te traganja i spašavanja. Tradicionalni veliki, teško naoružani napadni brodovi iz razdoblja hladnog rata sve više ustupaju mjesto manjim i bržim ophodnim plovilima. Donosimo širi pregled međunarodnih kretanja u njihovoj proizvodnji i ponudi...

BRZI OPHODNI BRODOVI

Foto: Ocea

Maja PTIĆ GRŽELJ

U prošlosti su zemlje zapadne Europe i Amerike bile među najproduktivnijim graditeljima teško naoružanih ratnih brodova, a danas, uključujući i ostala europska te svjetska brodogradilišta, uzimaju zamah u izgradnji brzih ophodnih brodova.

Francuska su brodogradilišta pritom najaktivnija. Tvrtka CMN (*Construction Mécaniques de Normandie*) poznata je po brzim napadnim brodovima klase Combattante, s više od 90 izgrađenih plovila koja se kontinuirano unapređuju, a pročuła se i po policijskim ophodnim brodovima klase Vigilante. Nadalje, gradi i tri 43-metarska ophodna trimarana nove generacije namijenjena pomorskom nadzoru Mozambika (dio velikog ugovora potpisanog 2013. koji uključuje gradnju šest ophodnih jednotrupnih plovila). Ocean Eagle 43 kompaktni je višenamjenski trimaran. Podrazumijeva uravnotežen odnos performansi i cijene s vršnom brzinom od 30 čvorova. Ima sedam članova posade i osam ukrcanih vojnika, a borbeni sustav uključuje jedan 20/30 i dva 12,7 mm daljinski upravljana vatrena oružja te višesenzorni sustav i sustav za upravljanje naoružanjem.

AFRIČKE NARUĐŽBE

Tvrtka Ocea nudi cjelokupan asortiman kupcu prilagođenih aluminijskih ophodnih brodova male i srednje veličine u rasponu duljina od 12 do 85 metara i brzina od 20 do 55 čvorova. Posebno se ističu 24-metarski FPB 72 i 32-metarski FPB 98, a potonji s Caterpillarovim pogonskim motorima i vodomlaznim propulzorima postiže brzine veće od 35 čvorova. Naoružan je daljinski upravljanim topom kalibra 30 mm, tipa DS30B Mk 2, a prođan je Alžiru, Beninu i Senegal. Raidco Marine također nudi portfelj ophodnih brodova u rasponu duljina od 12 m do 36 m, trupa sa dva zgiba te duboke V-forme. Zadnji je brod tog tipa isporučen u Togo i Senegal tijekom 2013., a naručila ga je i Obala Bjelokosti, dok je 20-metarski

RPB 20 naručen 2014. za Libiju. RPB 33 opremljen je dvama dizelskim pogonskim motorima snage 1958 KS, krajnje propulzijsko sredstvo može biti vodomlazni propulzor ili klasični brodski vijak, a postiže najveću brzinu od 33 čvora. Važna je značajka broda RPB 33 preglednost sa zapovjednog mosta od 360° stupnjeva. Naoružanje uključuje top kalibra 20 mm i dvije strojnice kalibra 12,7 mm. Ugrađena je krmna rampa za porinuće i povrtak gumenjaka s tvrdim dnom duljine 6,15 m.

BAZA ZA SENTINEL

Nizozemska brodograđevna grupacija Damen Schelde Naval Shipbuilding projektira ophodne brodove u rasponu duljina od sedam do više od 200 metara, uključujući presretače i ophodne platforme. Oblikovna rješenja uključuju zaštićene koncepte *Enlarged Ship* i *Axe Bow* čime se znatno poboljšavaju pomorstvene karakteristike brodova pri velikim brzinama, operativnost, udobnost i sigurnost smještaja posade te smanjuje potrošnja goriva. Takvo je rješenje forme trupa američkom brodogradilištu Bollinger Shipyards LLC u rujnu 2008. osiguralo pobjedu na natječaju za nabavu nove klase ophodnih brodova za potrebe američke obalne straže, poslije nazvanu Sentinel.

Brodovi klase Sentinel temelje se na ophodnim brodovima Stan 4708 koji su izgrađeni za potrebe Južnoafričke Republike, istisnine 353 tone i duljine 47 metara. Njima upravlja posada od 22 člana, a naoružanje se temelji na daljinski upravljanom topu Bushmaster kalibra 25 mm i četirima stropicama kalibra 12,7 mm. Ophodni brodovi Stan Patrol uključuju plovila od 60-metarskog Stan Patrol 6011 najveće brzine 26,5 čvorova do 125-metarskog Stan Patrol 1204 najveće brzine 35 čvorova. Između tih dviju duljina plovila postoji sedam tipova brodova, kao npr. 58-metarski Stan Patrol 5509. Dva takva plovila čine temelj talijanske carine. Izgrađe-

na su u brodogradilištu Cantiere Navale Vittoria te opremljena talijanskim borbenim sustavom tvrtke Almazviva.

BRODOVI I JAHTE

Njemački je Lürssen, osim po proizvodnji luksuznih jahti, širom svijeta poznat i po vrlo brzim plovilima te ima bogatu povijest gradnje borbenih plovila za manje eksponirane ratne mornarice i vladine organizacije. Trenutačni portfelj brodova uključuje od 28-metarskog FPB 28 najveće brzine 35 čvorova do brzog ophodnog broda FPB 57 koji postiže brzinu od 38 čvorova, kao i 35-metarski TNC 35 s krmnom rampom i naoružanjem koji uključuje glavni top kalibra 20/30. Lürssen je, prema izvješćima, bio uključen u pregovore o isporuci flote ophodnih brodova za Saudijsku Arabiju, premda o tome nema službene potvrde. Njemački Fassmer također nudi 21-metarski ophodni brod. Neki su dostavljeni naručiteljima, uključujući kambodžansku ratnu mornaricu i bugarsku obalnu stražu.

POSAO U EMIRATIMA

Švedski je Swede Ship Marine poznat po višenamjenskim vrlo brzim plovilima čija je duljina u rasponu od 16 m do 27 m. Model dug 27 metara (Patrol 27) isporučen je ratnoj mornarici Ujedinjenih Arapskih Emirata putem brodograđevne tvrtke Abu Dhabi Ship Building (ADSB) s kojom su Šveđani zajednički gradili brod. Inačica za UAE nazvana je klasom Ghannata II. Kompaktan je i višenamjenski vrlo brz brod srednjeg raspona nadzora i oružnih sustava namijenjen obrani od asimetričnih prijetnji. Program gradnje ophodnih brodova uključivao je 12 plovnih jedinica. Svaka je opremljena dvama MTU-ovim dizelskim motorima od 2432 KS i Rolls-Royceovim FF600 vodomlaznim propulzorima koji omogućuju postizanje najveće brzine od 45 čvorova. Brodovi su opremljeni Rheinmetallovim topovima MLG27 kalibra 27 mm i OTO Melarinim Hitrole-G s GAU-19A trima stropicama kalibra 12,7 mm, kao i četirima protubrodskim raketama MBDA Marte Mk 2/N. Topovima i raketnim sustavima upravlja se s pomoću malog borbenog upravljačkog sustava tvrtke Selex ES. Sustav senzora uključuje elektronički radar GEM.

MEDITERANSKI BAZEN

Najveća su brodogradilišta mediteranskog bazena u prošlosti bila uvelike uključena u gradnju ophodnih plovila, ali danas

Foto: Lürssen Defence

Lürssenov portfelj brodova uključuje od 28-metarskog FPB 28 najveće brzine 35 čvorova do brzog ophodnog broda FPB 57 (na fotografiji, najviše 38 čvorova)

RATNA MORNARICA

Damenova su plovila Stan Patrol u rasponu modela od 60-metarskog Stan Patrol 6011 do 125-metarskog Stan Patrol 1204

Ilustracija: Damen

je samo nekoliko njih specijalizirano za tu zadaću ili je uspjelo održati takvu sposobnost.

Grup Aresa Internacional iz Španjolske isporučuje više tipova ophodnih brodova za kamerunsku ratnu mornaricu, uključujući dva nova 24-metarska plovila oznake 2400 IPV Defender i dva 32-metarska Aresa 3200 odobal-na ophodna broda. IPV Defender ima 32 člana posade, može biti opremljen dvama dizelskim motorima od 2800 KS koji pogone dva propelera ili dvama dizelskim motorima od 4800 KS koji pogone vodometalne propulzore. Postižu najveću brzinu od 30 čvorova, a borbeni se sustav sastoji od topa kalibra 20 mm i dviju strojica kalibra 12,7 mm, daljinski upravljanih. Rodman Polyships, također španjolska tvrtka, ima udio na tržištu u segmentu stakloplastičnih brzih ophodnih brodova duljina od 10 m (Rodman 33) do 44 m (Rodman 145) koji su izvezeni širom svijeta.

INTERMARINEOVE KLASSE

Talijansko je brodogradilište Intermarine specijalizirano za gradnju plovila

Foto: Cantiere Navale Vittoria

▲
Talijansko brodogradilište Cantiere Navale Vittoria proizvodi ophodne brodove za domaće i strane naručitelje. Jedan je od brodova P350

od svih vrsta kompozitnih materijala, kao i brodova namijenjenih protuminskoj borbi za potrebe ratnih mornarica, obalne straže i carine širom svijeta. Za potrebe talijanske carinske službe izgrađeni su 28-metarski (klasa Bigliani) i 22-metarski (klasa Buratti) vrlo brzi ophodni brodovi od staklom ojačane plastike, projektirani da iznimno dobro održavaju brzinu na visokim stanjima mora. Mogu biti opremljeni različitim motorima i pro-

pulzorima (klasični vijak ili vodometalni propulzor). Istisnine 100 odnosno 56 tona, plovila služe za zadaće provedbe zakona i ophodnju, a ovisno o propulzijskoj konfiguraciji dostižu brzine od 40 do 45 čvorova odnosno 30 čvorova. Borbeni se sustav temelji na GEM elettronica/Almavivinu sustavu zapovijedanja, nadzora i navigacije te Rohde & Schwarzovu komunikacijskom sustavu. Topničko se naoružanje sastoji od OTO Melarina glavnog topa kalibra 30 mm ili strojica kalibra 12,7 mm.

Brodogradilište Cantiere Navale Vittoria proizvelo je pod pokroviteljstvom talijanske vlade 12 ophodnih brodova za potrebe tuniske ratne mornarice i nacionalne straže. Prvi tip plovila nosi oznaku P270, duljine je 27 m i istisnine 90 t. Drugo je plovilo tipa P350, duljine 35 m i istisnine 140 t, a oba su izrađena od marinizirane aluminijske slitine. Spomenuta su plovila u različitim inačicama prodana domaćim kupcima te kupcima iz mediteranskog područja. P270 ima 14 članova posade i propulzijski sustav sastavljen od

Foto: Swede Ship

Zahvaljujući svojem brodu Patrol 27, Swede Ship Marine sklopio je unosan posao u Ujedinjenim Arapskim Emiratima

IPV Defender, brzo ophodno plovilo španjolske proizvodnje za područja uz obalu

Foto: Aresa Internacional

središnjeg Kamewa Rolls-Royceova 40A3 i dvaju bočnih Kamewa Rolls-Royceovih 50A3 propulzora, svakog pogonjenog MTU-ovim 12V2000M84 motorom, a inačica broda P350 ima pogon temeljen na dvama MTU-ovim 16V4000M93 motorima koji pogone Rolls-Royceove 63S3 vodomlazne propulzore pri čemu postižu najveće brzine od 35 odnosno 38 čvorova. Obje inačice imaju sustav zapovijedanja, nadzora, komunikacije i navigacije tipa Simrad i radare Furuno te optički senzor i satelitski komunikacijski sustav smješten na jarbolu. Svu je ugradnju izvela Almagro grupa. Naoružanje može činiti glavni top kalibra 20 odnosno 30 mm.

TURSKA BRZA PLOVILA

Turske su tvrtke Yonca-Onuk i Ares Shipyard specijalizirane za gradnju ophodnih brodova. Yonca-Onuk isporučuje plovila po cijelom svijetu, a kreću se u rasponu od 15-metarskog MRTP broda za brze intervencije do 34-metarskog MRTP ophodnog/napadnog broda. Inačica duljine 34 m

naručena je 2012. zajedno s manjim 16-metarskim MRTP-om za potrebe Kraljevske ratne mornarice Katara, a isporuka je uslijedila krajem godine. MRTP-34 temelji se na metar kraćem modelu MRTP-33 koji je isporučen turskoj obalnoj straži i drugim inozemnim kupcima. Temelji se na projektu OE-01 duboke V-forme koja, ovisno o izboru pogonskih motora i konfiguraciji broda, omogućuje dostizanje najveće brzine iznad 50 čvorova na mirnome moru i do 30 čvorova na moru stanja 4. MRTP 34, vrlo brzo plovilo, ima pogonsko-propulzijski sustav sastavljen od dvaju MTU-ovih 16V 2000M90 dizelskih motora i Honeywelllove TF50 plinske turbine koji pokreću MJP-ove vodomlazne propulzore. Dizelski motori omogućuju brzinu od 28 čvorova, a plinska turbina postizanje najveće brzine.

BRITANSKI PROJEKT

Yonca-Onuk omogućuje širok spektar naoružanja, uključujući Boforsov top Mk4 40 mm ili ASELSAN-ov top s kupolom, protubrodске rakete srednjeg

dometa, lanser protuzračnih raketa kratkog dometa i dvije ASELSAN-ove STAMP stabilizirane strojnice s kupolama kalibra 12,7 mm. Elektronički sustavi uključuju 2D radar, elektrooptički upravljač, opremu namijenjenu traganju i spašavanju, opremu namijenjenu potpori specijalnih vojnih snaga te mamce za vlastitu zaštitu.

Ares je 2013. potpisao ugovor o isporuci 17 ophodnih brodova za obalnu stražu Katara. Plovila projektira britanski BMT Group, a osnovni su građevni materijal napredni kompoziti. Ugovor uključuje pet 23-metarskih brodova Ares 75 Hercules najveće brzine 52 čvora, deset 33-metarskih brodova Ares 110 Hercules koji mogu dosegnuti brzinu od 47 čvorova te dva 46-metarska broda Ares 150 Hercules najveće brzine 40 čvorova. Cjelokupni će program trajati više od pet godina, a prvi bi brod početkom 2016. trebao krenuti na pokusnu plovidbu. Ares surađuje s brojnim zemljama, a, primjerice, Bahreinu treba isporučiti ophodni brod duljine 16 m.

NAJMODERNIJA PROPULZIJA

Israel Aerospace Industries (IAI) i Israel Shipyards imaju bogato iskustvo u gradnji ophodnih brodova, a najpoznatiji su Dvora i SHALDAG. U najnovijoj inačici oznake Mk3, brodovi Super Dvora duljine 25 m i istisnine 50 t posjeduju najmoderniji propulzijski sustav s poluuronjivim vijcima (*Articulating Surface Drive* – ASD) te postižu velike brzine (45 čvorova pri normalnoj istisnini s 14 članova posade), veće ubrzanje te bolji omjer snage i mase. Super Dvora Mk3 u službi izraelske mornarice opremljeni su vlastitim sustavom zaštite od prijetnji s kopna te mogu biti naoružani daljinski upravljanim optički podređenim 23/25/30 mm topovima, standardno stabiliziranim 25 mm Rafaelovim sustavom Typhoon te mogu imati dvostruki Spike-ER raketni lanser, ručno upravljani 20 mm top i dvije strojnice 7,62 mm. Navigacijski sustav Northrop Grumman Sperry

SAD ZA IRAK

Američke tvrtke imaju velike kupce u domaćoj mornarici i obalnoj straži, ali zapažene su i kao izvoznici. Swiftships je isporučio 12 aluminijskih brodova duljine 35 m iračkoj ratnoj mornarici. Spomenuta je inačica opremljena trima motorima pojedinačne snage 2450 KS koji pogone klasične brodske vijke ili vodomlazne propulzore čime se postiže najveća brzina od 30 čvorova. Posada ima 12 članova, a temeljno je naoružanje 30 mm MSI-jev obrambeni sustav ili OTO Melarin daljinski upravljani top, dvije strojnice kalibra 12,7 mm i dvije kalibra 7,62 mm.

Foto: Swiftships

Turski je patrolac
MRTP 34 naručila i
katarska obalna straža

Foto: Yancey-Onuk

RATNA MORNARICA

Foto: Office of the President, Azerbaijan

Marine Bridge Master i elektrooptički uređaj (EI-Op MSIS odnosno IAI Taman POP300) smješten na jarbolu čine senzorski sustav plovila.

VELIKI UGOVORI

Brodograđevna je tvrtka Israel Shipyards sklopila 2013. s Azerbajdžanom ugovore koji uključuju gradnju šest 62-metarskih odobalnih ophodnih brodova i jednak broj brzih ophodnih plovila zadnje generacije namijenjenih obalnoj straži i ratnoj mornarici. Ophodni brodovi klase SHALDAG Mk V koja se razlikuje od prethodne inačice u većem nadgrađu i zatvorenom zapovjednom mostu već su naručeni ili se grade za Azerbajdžan, Cipar, Ekvatorsku Gvineju, Nigeriju, Rumunjsku, Šri Lanku te za vlastitu ratnu mornaricu.

SHALDAG Mk V dug je 32,65 m i širok 6,2 m. Duboke je V-forme trupa, izrađen

▲
Glasoviti je izraelski SHALDAG, tj. njegova najnovija inačica Mk V, prodan i Azerbajdžanu

▼
Porinuće Australova patrolca konstruiranog za karijske vode, odnosno za obalnu stražu Trinidadu i Tobagu

od marinizirane aluminijske slitine, pogonjen dvama MTU 16V2000 dizelskim motorima koji pokreću MJP ili Ka-MeWa vodometne propulzore. Plovilo postiže jurišnu brzinu od 40 čvorova i najveću održivu brzinu od 35 čvorova. Može uspješno ploviti na stanju mora 4 i s posadom od deset do 14 članova te biti opremljen sljedećim naoružanjem: daljinski upravljanim 23/35 mm Rafael Typhoon stabiliziranim topom, dvama 12,7/7,62 Mini-Typhoon topničkim sustavima, četirima 12,7 mm ili 7,62 mm strojnicama te jednim 20/23 mm topom i s četiri do osam raketa kratkog dometa. Senzorski sustav uključuje radar za pretraživanje površine: Rafaelov Toplite ili IAI-jev POP.

DALEKI PACIFIK

Australa brodograđevna kompanija Austral, specijalizirana za gradnju aluminijskih borbenih i pomoćnih plovila, također je razvila seriju jednorupnih ophodnih plovila. Za potrebe Jemena isporučeno je deset 37-metarskih ophodnih brodova najveće brzine 29 čvorova, a prethodno su takva plovila bila dostavljena Kuvajtu. Austral je isporučio 2009./2010. za obalnu stražu Trinidadu i Tobagu šest 30-metarskih aluminijskih brzih ophodnih brodova. Riječ je o svestranjoj platformi namijenjenoj nadzoru teritorijalnog mora u arhipelagu. Opremljeni su dvama dizelskim motorima MTU 16V2000 M92 pojedinačne snage 2215 KS uparenim s Kamewa SIII vodometnim

propulzorima, a postižu brzinu veću od 40 čvorova. Naoružanje se sastoji od topa kalibra 20 mm i dvaju topova opće namjene, omogućen je smještaj 12 članova posade te mogu služiti i za zadaće traganja i spašavanja.

JUŽNA AZIJA

Od Bliskog istoka do Azije i sve do Pacifičke obale brojna su specijalizirana brodograđilišta. Među njima je i Etihad Ship Building u Ujedinjenim Arapskim Emiratima, zajednički poslovnici pothvat Fincantierija, Al Fattan Shipyarda i Melara Middle Easta. Tvrtka je specijalizirana za gradnju brzih aluminijskih ophodnih plovila. Pakistanski je Karachi Shipyard & Engineering Works izgradio 250-tonsko višenamjensko pomoćno plovilo duljine 39 m. Od indijskih brodograđilišta treba spomenuti Garden Reach Shipbuilders and Engineers koje je na tržište plasiralo brzi ophodni brod klase Car Nicobar duljine 49 m, a Larsen & Toubro dizajnirao je 46-metarski brzi ophodni brod. Indonezijski je PT Palindo Marine isporučio domaćoj ratnoj mornarici seriju ophodnih brodova vlastitog oblikovnog rješenja. Kineska su brodograđilišta također aktivna u tom sektoru, uključujući CSTC (China Shipbuilding Trading Co.) koji ima velik portfelj obalnih ophodnih plovila u rasponu od 20 m do 46 m te ophodnih brodova istisnine 250 tona. Kineski CSOC (China Shipbuilding @ offshore International Co.) ima nekoliko projekata, među ostalim napadne brodove male morskarske zamjetljivosti. ■

Foto: Austral

pripremio Domagoj VLAHOVIĆ

OBRAMBENI PRORAČUNI

Foto: US Navy

VOJNA POTROŠNJA 2014.

UKUPAN IZNOS KOJI ZEMLJE IZDVAJAJU ZA OBRANU PADA VEĆ TREĆU GODINU ZAREDOM. TO JE PRVA ZANIMLJIVOST KOJU VRIJEDI ISTAKNUTI IZ ANALIZE NEOVISNOG ŠTOKHOLMSKOG INSTITUTA ZA MEĐUNARODNA MIROVNA ISTRAŽIVANJA (SIPRI) U NEDAVNO OBJAVLJENOM IZVJEŠĆU ZA PROTEKLU GODINU

Divovski iznos od 1776 milijardi dolara koliko su zemlje 2014. potrošile na oružane snage pokazuje

neznatan, ali ipak pad od 0,4 % u odnosu na 2013. godinu. Analitičari najuglednijeg svjetskog instituta iz

Kandidati za specijalnu postrojbu američke ratne mornarice (US Navy Sea) vježbaju na obuci prolazak gumenim čamcima kroz valove te pokušavaju dosegnuti ratni brod. Smanjenje proračuna prepreka je nekim projektima američke vojske, ali SAD je i dalje zemlja koja uvjerljivo najviše ulaže u obranu

tog područja, SIPRI-ja, zaključili su i da se na oružje te obrambene sustave troši 2,3 posto svjetskog BDP-a. Ukupan je pad prije svega rezultat smanjenja potrošnje Sjeverne i Južne Amerike, u prvom redu SAD-a, te zapadne i srednje Europe. Naime, zemlja koja u svijetu i dalje uvjerljivo najviše troši na obranu, u odnosu na 2013. smanjila je obrambeni proračun za zamjetnih 6,5 posto i 2014. potrošila samo 610 milijardi dolara. Među europskim zemljama uvelike se ističe Albanija, koja je skresala potrošnju za više od četvrtine (26 %), te one koje su još uvijek snažno pogođene gospodarskom krizom (Portugal 12 %, Grčka 11 %, Italija 8,8 %, čak 25 % u odnosu na 2008.). U Italiji

OBRAMBENI PRORAČUNI

Foto: Marine Nationale

zadnje smanjenje znači prilične tri milijarde dolara.

NEDODIRLJIVI SAD

Kao i na drugim najrazličitijim rang-listama, i na ovoj najviše pažnje privlače oni koji su na vrhu. Dakle, SAD je nedodirljiv, spomenute su milijarde dolara 3,5 % njegova bogatog BDP-a. Lagani je pad posljedica zakona iz 2011. o kontroli proračuna, a 2015. trebao bi biti usporen. Drugoplasirana je NR Kina čija obrambena industrija opskrbljujući oružane snage doživljava pravu ekspanziju, a izdvaja svega 2,1 %, što je otprilike 216 milijardi dolara. No, to je 167 % veći iznos nego na rang-listi iz 2005., a 2014. izdvojeno je 9,7 % više nego 2013. godine. Treća je Rusija koja troši sedam puta manje nego SAD, ali je u odnosu na 2005. povećala potrošnju za 97 %, a 2014. za 8,1 % u odnosu na godinu prije. Slično zvuči i povećanje Saudijske Arabije (4. mjesto) od 112 % u odnosu na 2005. i 17 % u odnosu na 2013., te Ujedinjenih Arapskih Emirata (14. mjesto) koje je 135 % veće nego 2005. Na petom i šestom mjestu su Francuska i Ujedinjeno Kraljevstvo, unatoč stalnim smanjenjima potrošnje.

AUSTRALSKI SKOK

Dakle, u poretku prvih šest nema promjena u odnosu na 2014., ali zato je Indija pala sa 7. na 9. mjesto, tj. zamijenila se s Japanom. Između njih

Charles de Gaulle jedini je francuski nosač aviona. Francuska je vojna potrošnja pala 3,2 posto od 2005. do 2014., ali proračun je još uvijek iznad 2 % BDP-a

Afrički rekorderi: Republika Kongo potrošila je 2014. na vojsku 88 % više nego godinu prije

ostala je Njemačka. Jednako tako, na 11. je mjesto došao Brazil spustivši Italiju za jednu poziciju. Trinaesta je Australija povećala potrošnju za zamjetnih 6,8 % i to nakon tri godine rezova.

Vratimo se pregledu po kontinentima. Dok zapad uglavnom *steže remen*, područje Azije i Oceanije uložilo je u obranu 5 % više nego 2013., ali mnogoljudna Indonezija smanjila je za 10 %. Iz SIPRI-ja kažu da je to vjerojatno kratkog vijeka jer je ta otočna zemlja objavila vrlo ambiciozne planove opremanja oružanih snaga, koji uključuju i domaću industriju. Bliski istok uložio je 5,2 % više, ali primjetan je pad Omana od

20 %, što nije neobično primijeti li se da je ta zemlja s 2011. na 2012. gotovo udvostručila obrambenu potrošnju i aktualni je svjetski lider po izdvajanjima u odnosu na BDP (zamalo 12 %!). Velika su izdvajanja karakteristika uglavnom afričkih i bliskoistočnih zemalja (Alžir, Angola, Čad, Južni Sudan, Libija, Kongo, Izrael, Saudijska Arabija, UAE...).

REKORDNI BROJEVI U AFRICI

Zemlje Srednje Amerike i Kariba povećale su potrošnju za 9,1 %, a Južne Amerike smanjile za 1,3 posto. U oči upada Venezuela, sa smanjenjem za trećinu ili 34 %, ali veliki je Meksiko zato u zadnju godinu dana potrošio

Foto: US DoD

Vojnici zemalja s najvećim proračunom: kineski časnik i američki dočasnik na međunarodnom vojničkom natjecanju u streljaštvu u Australiji

Foto: US AFRICOM

11 % više, što je i posljedica uporabe oružanih snaga u borbi protiv narkokartela. Odlučnost u tome Meksiko pokazuje najavom daljnjeg povećanja od 10 %. Argentina je poskočila za 8,5 %, a golemi je Brazil ponešto usporio svoj gospodarski rast, a pada i vojna potrošnja, za 1,7 % tijekom 2014. Glede Sjeverne Amerike, smanjenju SAD-a pridružila se i Kanada s milijardu dolara manje nego 2013. godine.

Među kontinentima rekorder je Afrika s ukupnim povećanjem od 5,9 %. Od 2005. za vojnu potrošnju izdvaja 91 % više nego 2005. te je 2013. dosegnut iznos od 50,2 milijarde dolara, što je manje od pojedinačne po-

trošnje šest prvoplasiranih zemalja sa SIPRI-jeva popisa. Povećanju više pridonose zemlje sjeverne Afrike, ali i supsaharska Afrika ima uzlazne trendove. Iz tog donjeg dijela kontinenta dolaze i najekstremniji pomaci u brojevima. Dok je Republika Kongo 2014. povećala potrošnju za 88 %, Namibija za 47 %, Zambija za 23 % i Gvineja za 22 %, Malavi ju je smanjio za 27 %. Najmnogoljudnija afrička zemlja Nigerija smanjila je za 9,3 % na 2,3 milijarde dolara, a to je ipak 79 % više nego 2005. godine.

NATO-ova PREPORUKA

Gotovo istodobno s analizom svjetske vojne potrošnje, sredinom trav-

Ukrajinski vojnici na vježbi. Obrambeni je proračun povećan, a 2015. trebao bi rapidno rasti

Foto: Secretaría de la Defensa Nacional

Pripadnica meksičkog ratnog zrakoplovstva pozdravlja državnu zastavu. Meksiko je prisiljen povećavati vojnu potrošnju zbog rastućih prijetnji kriminalnih narkokartela

nja SIPRI je objavio i posebnu analizu vojne potrošnje u Europi s obzirom na krizu u Ukrajini, koja je upravo 2014. došla do vrlo intenzivnog stupnja, odnosno oružanog sukoba. Kriza je dovela do niza apela za povećanje prilično snižene potrošnje, posebno u zapadnoj i srednjoj Europi, a Sjevernoatlantski savez na samitu u Walesu i službeno je objavio potrebu da se ulaganja u obranu po zemljama povećaju barem do preporučenih 2 % BDP-a. SIPRI-jeva analiza, detaljnija od one o kojoj smo govorili u gornjem dijelu teksta, prvo se osvrće na Ukrajinu koja je 2014. potrošila 1,7 milijarde dolara, 23 % više nego 2013. godine. Međutim, za 2015. vlasti su odredile proračun za "obranu i sigurnost" koji bi trebao brojiti više nego dvostruku sumu od 3,9 milijardi dolara. Od toga bi 1,8

SIPRI-jeva baza podataka vojne potrošnje uključuje izdatke za:

- oružane snage, uključujući mirovne snage
- ministarstva obrane te vladine agencije uključene u obrambene projekte
- paravojne postrojbe, kad se procijeni da se uvijek bavaju i opremaju u vojne svrhe
- vojne svemirske aktivnosti.

Takva potrošnja treba uključivati:

- vojno i civilno osoblje, uključujući mirovine i socijalne usluge za osoblje
- operacije i održavanje
- nabavu
- vojno istraživanje i razvoj
- vojnu pomoć (u vojnoj potrošnji zemlje donatora).

Isključene su civilna obrana i sadašnja potrošnja vezana uz prijašnje vojne aktivnosti kao što su povlastice za veterane, demobilizaciju, konverziju i uništenje naoružanja.

Foto: Ministry of Defence of Ukraine

OBRAMBENI PRORAČUNI

milijardi išlo na OS, 318 milijuna na novoustrojenu Nacionalnu gardu, a 273 milijuna za državna jamstva nacionalnoj obrambenoj industriji. Rusija je 2014. dio povećanja potrošnje uložila u modernizaciju OS-a, primjerice avionima Su-34 i PZO sustavom S-400. Tijekom 2015. Putin namjerava povećati potrošnju za još 15 %, a u dvije je sljedeće godine stabilizirati. Većina će novih sredstava ići na opremanje i modernizaciju. Ulaganja za 2015. ipak će biti manja nego što su bila predviđena prije krize, uzrok su pad cijena nafte i plina, devalvacija rublja i međunarodne ekonomske sankcije.

DESETOGODIŠNJI PLAN

Poljska bi mogla 2015. ući u maleno društvo članica NATO-a čija će obrambena potrošnja dosegnuti 2 % BDP-a, a povećanje iz 2014. (13 %) trebalo bi ove godine biti nadmašeno (19 %). Na početku desetogodišnjeg plana modernizacije OS-a (od 2013. do 2022.), odredila je svotu od 35 mi-

▼

Povećanje vojne potrošnje u Poljskoj velik je poticaj ne samo za sigurnost zemlje, nego i za razvoj domaće obrambene industrije. Na fotografiji je poljski koncept tenka PL-01

lijardi dolara za novu ili moderniziranu vojnu opremu, ali kriza ubrzava njegovu provedbu. Među ključnim su nabavama borbeni i transportni helikopteri (32 + 70), plovila i sustavi za obalnu obranu, 97 besposadnih letjelica, nekoliko stotina tenkova i drugih oklopnih vozila te JASSM krstareći projektili za borbene avione F-16.

Švedska, koja nije u NATO-u, ali surađuje s njim i aktivna je u Zajedničkoj sigurnosnoj i obrambenoj politici EU-a, planira povećanje obrambenog proračuna na prijedlog Parlamentarnog odbora za obranu. To ipak ne bi trebalo biti rapidno povećanje, oko 12 % u razdoblju od pet do sedam godina, i velikim bi dijelom otišlo na opremanje borbenim avionima Gripen E, četirima transportnim avionima, povećanje broja podmornica s četiri na pet, modernizaciju sedam ratnih brodova, jačanje obalne obrane i PZO-a. Rebalansi obrambenog proračuna povećali su ga 2014. za 5,9 %.

KRAJ ZASTOJA

Tri su baltičke zemlje od ulaska u NATO 2004. godine povećavale obrambenu potrošnju, ali s pojavom gospodarske krize počele su je radikalno smanjivati. Od 2007. do 2010. Estonija je rezala za 32 %, Latvija od 2007. do 2012. za 55 %, a Litva 39 % od 2008. do 2011. godine. Estonija je 2014. bila u "klubu 2 %", a Latvija i Litva na malih 0,9, odnosno 0,8 %. Tijekom 2015. svi pripremaju radikalne skokove prema gore: Estonija 7,3 %, Latvija 14,9 %, a Litva čak 50 %!

SIPRI-jevi analitičari zaključuju da bi ukrajinska kriza mogla jasno označiti zastoj smanjivanja obrambene potrošnje u zapadnoj i srednjoj Europi te da je samit u Walesu ojačao status NATO-ove preporuke o 2 % BDP-a koji bi članice trebale izdvajati za obranu. Ipak, velika su povećanja u većini zemalja malo vjerojatna, osim u slučaju eskalacije ukrajinske krize, što je scenarij koji nitko ne bi želio. ■

Foto: Obrnum

Damir MIŠKOVIĆ, foto: SAAB

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

KORAK UVIS

Saabov je cilj da Gripen E/F bude napredniji od prethodnika u mogućnostima i tehnologiji, ali bez povećanja cijene. Unatoč velikom broju medijskih napisa koji su pojedine zemlje povezivale s njime, novi avion zasad ima dva sigurna korisnika: Švedsku i Brazil

➔ RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Iza današnjeg vrlo popularnog višenamjenskog borbenog aviona JAS 39 Gripen stoji projekt švedskog Ministarstva obrane s domaćom tvrtkom Saab. Ugovor za izradu pet prototipova sklopljen je 30. lipnja 1982. Prvi je prototip poletio 9. prosinca 1988. Osnovni zahtjev švedskog zrakoplovstva bio je izrada 280 Gripena koje bi rasporedili u 16 eskadrila, ali je ubrzo taj broj smanjen na 204 primjerka JAS 39 A/B. Prve su isporuke počele 1993., dok je inicijalna operativna sposobnost (IOC – *Initial Operating Capability*) dosegnuta 1997.

INTERNACIONALIZACIJA

Danas je Švedska u Europskoj uniji, a iako nije punopravna članica NATO-a, sa Savezom blisko surađuje kroz partnerstvo. Poznati su po uporabi tehnologije prijenosa podataka još od doba Drakena 1960. godine. Veliki nedostatak prvog tipa Gripena bio je nekompatibilnost, tj. nemogućnost komunikacije s drugim tipovima zrakoplova. Ključni je zaokret napravljen u dizajnu Gripena C/D, radi međunarodne suradnje. On se najbolje vidio u šest ključnih područja: naoružanje, dostupnost, komunikacija, razmještenost, radni vijek i izdržljivost. Komunikacijski sustavi nisu više isključivo na šved-

▶ **Korisnici nove generacije Gripena imat će mogućnost uporabe niza naoružanja raznih namjena i performansi**

▶ **Izgubljeni posao sa Švicarskom, koji je pao na referendumu, bio je priličan udarac za Saab. Međutim, velika je utjeha vrlo brzo stigla iz Brazila, Gripen E i F bit će u sastavu ratnog zrakoplovstva zemlje koja intenzivno grabi naprijed u opremanju svojih oružanih snaga**

skom jeziku, a uvodi se komunikacija putem podatkovne veze. Švedani se uključuju u međunarodne vježbe, a 2011. prvi put u posljednjih 50 godina ratno zrakoplovstvo šalje borbe-

ne avione u međunarodnu operaciju *Unified Protector* iznad Libije.

PRVA NADogradnja

U današnje vrijeme brzog tehnolo-

TAKTIČKO - TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

DUŽINA ZRAKOPLOVA: 15,2 m

RASPON KRILA: 8,6 m

MASA POLIJETANJA (max.): 16 500 kg

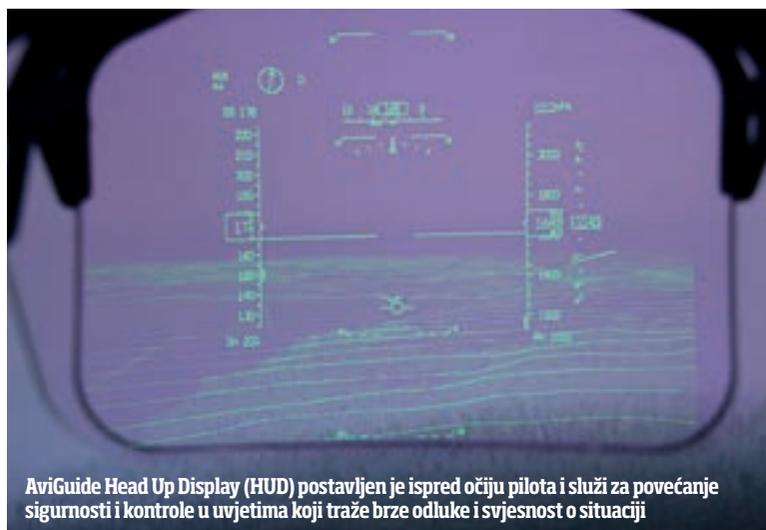
NAJVEĆA BRZINA (velike visine): 2 Macha

NAJVEĆA BRZINA (male visine): 1400 km/h

MOTOR: General Electric F414G turbofan
(potiska 98kN ili 22,00lbs)

loškog razvoja borbeni avion koji se proizvodi s ciljem operativnog djelovanja od 30 do 35 godina ima velike poteškoće u zadržavanju vrhunskih sposobnosti u odnosu na konkuren-

ciju. Saab i FMV su kod nadogradnje inačice Gripen A/B u C/D krenuli u širok spektar poboljšanja. Prva je na redu bila rekonstrukcija glavnih komponenta trupa inačice A/B.

AviGuide Head Up Display (HUD) postavljen je ispred očiju pilota i služi za povećanje sigurnosti i kontrole u uvjetima koji traže brze odluke i svjesnost o situaciji

Glavni elementi nove C/D inačice posebne su sposobnosti kao BVR (*Beyond Visual Range*) i WVR (*Within Visual Range*), mogućnosti djelovanja zrak-zemlja, te izvidničke sposobnosti. Dinamika planiranja budućih nadogradnji temelji se na trogodišnjim intervalima. Trenutačni je standard flote MS19 (*Mission System 19*) Block II, dok se za sljedeću godinu planira prijelaz na MS20 koji će dodati i MBDA-ov BVRAAM (*Meteor Beyond Visual Range Air To Air Missile*) projektil, Boeingove GBU-39 bombe malog promjera (SDB), radar većih sposobnosti, digitalnu blisku zračnu potporu, povećane mogućnosti data link povezanosti LINK 16, civilnu navigaciju, kemijsko-biološko-radiološku i nuklearnu zaštitu za pilota (NBKO), SPK 39 izvidnički kontejner (POD II) te sustav izbjegavanja udara u zemlju (GCAS). SAAB kontinuirano nudi nadogradnje za Gripen C/D, iz čega proizlazi inačica C/D standard MS 20, a najnovija inačica za Gripen E/F bila bi MS 21. Dio sustava naoružanja bit će i nevođene i navođene bombe Mk 82, Mk 83 i Mk 84, odnosno laserski navođene bombe kao GBU-12, GBU-16 i GBU-10 te moderne bombe GBU-49 i GBU-39.

ŠVEDSKO RAZMIŠLJANJE

Prema izjavi Ulfa Nilssona, voditelja Gripen programa u Saabu, jasno je vidljiv put kojim teže. Naime, Gripen A/B imao je nacionalno tržište, dok su C/D inačicom planirali i ostvarili proboj na međunarodno tržište i operativnu suradnju s NATO-om. Tržište novog Gripena E/F je na visokoj tehnologiji. Najnovije vijesti iz Švedske tvrde da će proizvodnja E inačice biti potpuno zaseban proizvodni proces. U siječnju 2013. u švedskom je parlamentu donesena odluka o nabavi 60 Gripena E, bez dvosjeda Gripen F. Poslije, u travnju 2014., tadašnja švedska ministrica obrane Karin Enström izrazila je potrebu za povećanjem nabave sa 60 na 70 zrakoplova.

ŠOK I UTJEHA

Vrlo je zanimljiva priča o švicarskoj potencijalnoj nabavi Gripena E. Oni su prikupili više ponuda za nabavu borbenog zrakoplova. Gripen E natjecao se protiv Eurofighter Typhoona (Tranche 3 standarda), Dassaultova Rafalea i Boeingova Super Horneta. Nakon dužeg razmatranja u studenom 2011. donesena je odluka o nabavi Gripena E. Sporazum je uključivao veliki industrijski paket uz potpuni offset. Nabavna cijena za 22 nova zrakoplova bila je 3,126 milijarde švicarskih franaka u što je uključena i infrastruktura. Plan dolaska Gripena bio je 11 aviona od

➔ RATNO ZRAKOPLOVSTVO

2018. do 2020. uz još 11 od 2020. do 2021. No, nabava je naposljetku otkazana i to na tipični švicarski način - referendumom. Održan je 18. svibnja 2014. i 53,4 % Švicaraca glasalo je protiv.

Kao velika utjeha Saabu došao je kraj rujna iste godine. Brazil je, nakon više godina vaganja različitih ponuda, tada odabrao Gripen E/F kao svoj borbeni avion nove generacije. Brazilsko ratno zrakoplovstvo odredilo je početnu potrebu od 36 zrakoplova s mogućnošću povećanja količine na 100, ovisno o uspješnosti daljnjih pregovora. Nakon duljeg razmatranja struka je odlučila kako je to najbolji izbor prema kriteriju cijena/kvaliteta. Za razliku od Švedske i Švicarske, Brazil je zatražio i dvosjednu inačicu Gripen F, i to njih osam. Tako su Šveđani promijenili odluku kojom je, zbog slabog interesa za dvosjed, u igri ostao samo jednosjed, tj. E inačica.

▶ GLUMI E

Razvoj nove generacije Gripena započeo je tijekom 2007. Gripen E moći će iskoristiti postojeće naoružanje C/D inačice uključujući: infracrveni sustav navođenja IRIS-T, projektile AIM-120 AMRAAM, zrak-zemlja rakete RB 75 (AGM-65 Maverick), protubrodske projektile kao Saab RBS 15F s proširenjem na zrak-zemlja sposobnosti. Uz navedene tehnološke primjerke, Gripen E će imati i novi radar s aktivnim elektroničkim skeniranjem (AESA), Selex Skywardov G-IRST (*Infra-red Search And Track*) infracrveni sustav za traženje i praćenje, povećan kapacitet goriva, dva dodatna podvjesna spremnika, pilotsku kacigu s modernim prikaznikom te druga poboljšanja. Demonstrator Gripena E/F (serijski broj 39-7) preinačeni je JAS 39 D. Na njemu se, od 2008. , provodi niz testiranja novih sposobnosti vezanih za projekt. Na avionu su prikazane mogućnosti AESA radara, sustava upozorenja nadolazećih projektila (MAWS), novi motor F414-GE-39E, sustav satelitskih komunikacija SATCOM, novi višefunkcijski prikaznici u kabini i sama avionika (posebice u području drugog sjedala), povećanje nosivosti goriva, novo podvozje zrakoplova, novi digitalni displej HUD na kacigi... Novi je motor

▲
Ovako bi mogla izgledati kabina novoga Gripena. Predstavljena je na replici aviona na sajmu Farnborough u Engleskoj prošle godine

opremljen novom turbinom visokog tlaka i šeststupanjnskim visokotlačnim kompresorom.

KONSTRUKCIJSKE PROMJENE

U tijeku je proizvodnja dijelova za prva dva testna zrakoplova Gripena E (39-8 i 39-9) plus izrada statičnog probnog stola (39-083). Ukupna masa novog Gripena bit će 16,5 tona što je više u odnosu na JAS 39 C koji teži 14 t. Kapacitet je goriva 40 % veći. AESA radar smješten je unutar novoizrađenog nosa zrakoplova, a nosna noga ima jedan kotač, što omogućava Gripenu E uporabu poljetno-sletnih staza koje imaju sustav

hvatanja kotača (najčešće vidljivo na nosačima zrakoplova). Poboljšanje je i novi borbeni spremnik te nove karike za već postojeći 27 mm Mauserov top. Otklonjeno je izbacivanje čahura kako ne bi došlo do oštećenja novih spremnika zrakoplova. Vidljive su i strukturne promjene, pa su tako krila pomaknuta prema van da bi se dobilo više mjesta za spremnik goriva, a hvatišta krila s trupom pojačana su aluminijsko-litijjskim okvirom. Glavne se noge podvozja sada uvlače u krilo umjesto u trup zrakoplova. Usisnici zraka veći su, a u podnožju je smješten i novi sekundarni regulacijski sustav kontrole (ESC) za AESA radar.

Foto: General Electric

Za motor novog Gripena odabran je General Electricov F414-GE-39E, a jednomotorna inačica poznatog i provjerenog F414-GE-400

Saabova replika Gripena E svečano je dočekan i izložena na sajmu vojne opreme LAAD 2015 održanom od 14. do 17. travnja ove godine u Rio de Janeiru

Selex Es-ov Skyward-GIRST (Infra-red Search And Track) infracrveni sustav za traženje i praćenje

U sklopu novog dizajna krila, nalaze se i antene za elektroničko ratovanje.

BIRANA OPREMA

Kupnja tehnologije za opremanje Gripena E/F nije bila podložna kompromisu. Naime, uzimale su se samo najbolje i najkvalitetnije ponude, što će nakon kompletiranja dati impresivne rezultate. Tako je npr. Ravenov ES-05 AESA radar montiran na pomično postolje koje daje dodatnih plus-minus 100 stupnjeva sposobnosti pokrivanja terena, spomenuti Skywardov G-IRST te novi IFF sustav za identifikaciju prijatelja-neprijatelja snage s tri elektronički

usmjeriva antenska snopa koji se dopunjavaju radarskim pretraživanjem. Ta tri nova senzora u sprezi daju pilotu potpuni borbeni pregled koji se može dijeliti preko veze. Pomoću G-IRST-a otkrivaju se i prate *stealth* mete. Radi na principu pretrage malih temperaturnih razlika pomoću kojih stvara obrise nevidljive mete. Pojavili su se manji problemi u kompatibilnosti NVG-a i preglednika na pilotskoj kacigi za što G-IRST također ima svoj odgovor. Selex već radi na SIRPH –u (*Steerable IR Picture On Pilots Helmet*) pokretnoj infracrvenoj slici na pilotskom viziru koja bi bila kompatibilna s HUD-om.

Gripen E zahtijevat će veliku reorganizaciju proizvodnog procesa koji se koristio na prijašnjim inačicama aviona

KRIVULJA TROŠKOVA

Saabov je cilj da Gripen E bude korak više u mogućnostima i tehnologiji, ali bez povećanja cijene. Sposobnost za nastavkom proizvodnje uvelike ovisi o stupnju iskorištenosti domaće tehnologije u odnosu na uvoznu. Većina je sustava kupljena, što uvoznu komponentu stavlja u prvi plan. Motor je General Electricov, dok Britanci i Talijani proizvode tri glavna senzora. Cijena izrade Gripena E niža je od cijene Gripena C jer je uključena nova pametna tehnologija za izradu zrakoplova. Glavni je cilj projekta smanjenje ukupnih troškova. Za usporedbu, u sklopu nadogradnje JAS 39 A/B na C/D izvršeno je 3400 testnih letova, dok ih je za prijelaz na C/D obavljeno samo 1200. Za modernizaciju na C/D inačicu izrađeno je 70 000 stranica dokumentacije, a za Gripen E niti jedna. Za njega je korišten novi pametni 3D sustav za modeliranje. ■

PODLISTAK

RAT NA
DARDANELIMA
I. DIO

POČETAK RATA NA

Foto: Wikipedia

Velika je britansko-francuska flota iz Grčke krenula prema Dardanelima s namjerom da tursku silu slomi već na moru

SMRT AUSTRIJSKOG NADVOJVODE 28. LIPNJA 1914. ODJEKNULA JE EUROPOM. AUSTRO-UGARSKA UPUĆUJE SRBIJI ULTIMATUM NA KOJI SE OGLUŠILA PA JOJ USKORO, 28. SRPNJA, OBJAVLJUJE RAT. NA STRANU SRBIJE STAJU ENGLJESKA, FRANCUSKA I RUSIJA, DOK PROTIVNIČKU STRANU, TJ. CENTRALNE SILE, ČINE AUSTRO-UGARSKA I NJEMAČKA...

Dok su glavne europske sile počele jedne drugima objavljivati rat, Osmansko je Carstvo ostalo neutralno. Bilo je poučeno iskustvima iz prethodnih balkanskih ratova kad se zaratilo protiv tzv. balkanske koalicije: Srbije, Bugarske, Grčke i Crne Gore. Teško poraženo, moralo je Londonskim mirom (30. svibnja 1913.) prepustiti članicama balkanske koalicije sve svoje posjede na Balkanu zapadno od crte Midye – Enez. Razlog dijelom može biti i činjenica da je u Osmanskom Carstvu bio jak utjecaj Njemačke koja je dobila koncesiju za izgradnju Bagdadske željeznice.

NJEMAČKI BRODOVI NA DAR

U kolovozu 1914. britanska je mornarica konfiscirala dva ratna broda, Sultân Osmân-ı Evvel i Reşadiye, koja su građena u Britaniji i bila namijenjena Turskoj. Njemačka je neobičnim spletom okolnosti darovala turskoj mornarici dva ratna broda, SMS Goeben i SMS Breslau.

Saveznici su ih pokušali presresti i zaplijeniti, ali u tome nisu uspjeli jer je turska vlada dopustila brodovima uplovljavanje u sigurnost carigradske luke i tako je slaba turska mornarica dobila dva velika pojačanja. Zapovjednik njemačkog dvojca Wilhelm Souchon postao je zapovjednik turske mornarice.

Uskoro dolazi do sudbonosnih događaja kojima je Turska ušla u rat. Dva turska ratna broda krajem listopada ulaze u Crno more i bombardiraju gradove Odesu i Sevastopolj, potpivši usput nekoliko ruskih brodova. Akcija dovodi do proglašenja ratnog sukoba Rusije prema Turskoj (2. studenog 1914.). Turska ulazi u rat na strani Centralnih sila, tj. Austro-Ugarske i Njemačke. Nije trebalo dugo čekati reakciju Saveznika, tj. Antante. Velika Britanija kao saveznik Rusije povlači veleposlanika iz Carigrada, a britanska pomorska flota napada turske obrambene utvrde u Kumkali i Seddülbahuru. Jedna je granata pogodila vojno skladište,

Foto: Hurryjet Daily News

Njemački je admiral Wilhelm Souchon neočekivano postao zapovjednik turske mornarice u Prvom svjetskom ratu

Foto: firstworldwar.com

Načelnik Stožera britanske mornarice admiral John Arbuthnot Fisher sukobio se s Winstonom Churchillom oko priprema za Dardanelsku operaciju

uništila sve zalihe oružja i usmrtila 86 turskih vojnika. Velika Britanija i Francuska objavile su rat Turskoj 5. studenog 1914., a Turska potom proglašava sveti rat (džihad) napadom na ruske postrojbe na Kavkazu te na britanske u Egiptu i Mezopotamiji.

PRIJERATNI PLANOVI

Svaka operacija, pa i Dardanelska, počiva na zamisli. Kao posebnu zanimljivost treba istaknuti da je zamisao o napadu na Dardanele nastala još prije Prvog svjetskog rata, 1906., zbog graničnog sukoba na

ISTOČNOM SREDOZEMLJU

SMS Goeben i SMS Breslau bili su brodovi blizanci, porinuti 1911. godine. Mogli su primiti 1053 člana posade, imali su zapremninu od 25 300 tona, dimenzije 186,5 m x 29,5 m x 9 m, bili naoružani topovima kalibra 105 mm te su postizali brzinu od 28 čvorova

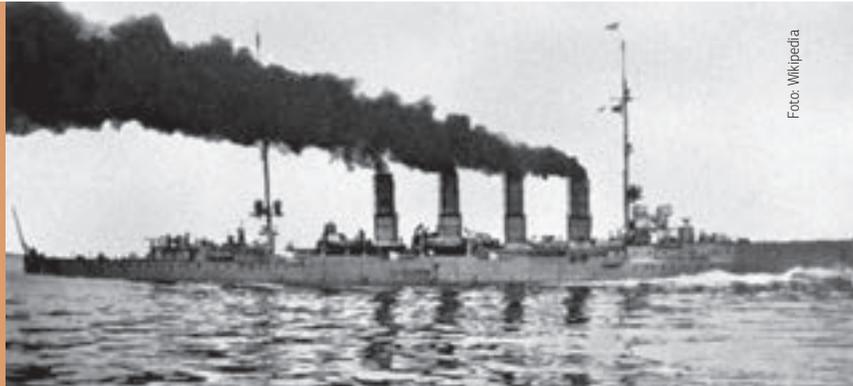

Foto: Wikipedia

Sinaju između Velike Britanije i Turske. Postojala je mogućnost ratnog sukoba, ali nitko nije pomišljao na samostalnu akciju flote.

Okidač za ponovno rasplamsavanje zamisli o Dardanelskoj operaciji bio je ulazak Turske u rat. Zagovornik te zamisli bio je tadašnji britanski prvi lord Admiraliteta (zapovjednik mornarice) Winston Churchill koji je u kolovozu 1914. predložio plan o iznenadnom napadu na Galipolje združenom britansko-grčkom pomorsko-kopnenom akcijom, što, međutim, nije urodilo plodom.

Prvi je razlog bio što je jedna akcija bila poduzeta, tj. britansko bombardiranje utvrda na Dardanelima. Drugi je ležao

u osobi britanskog ministra rata, tj. ministra obrane, Horacija Kitchenera, koji se na sjednici Britanskog ratnog saveza otvoreno protivio Churchilllovoj metodi združenog napada na Dardanele. Treći je razlog ležao u podijeljenosti britanskog političkog i vojnog vrha između dviju suprotstavljenih strategija. Vodeći britanski generali, a i dio političara, smatrali su da je Zapadno bojište glavno pitanje ratnog uspjeha, a mornarički časnici i admirali smatrali su da ključ pobjede treba tražiti na Bliskom istoku, u slomu Turske.

CAR NIKOLA II. TRAŽI POMOĆ

Ministar Kitchener ipak je popustio Churchillovim zahtjevima. Dogodilo se to kad je saveznik s istoka ruski car Nikola II. zatražio da Kitchener pokrene vojnu operaciju protiv Turske. Churchill je u siječnju 1915. stupio u kontakt sa zapovjednikom istočnomeditranske britanske flote viceadmiralom Sackvilleom Hamiltonom Cardenom koji ga je zamolio da mu pošalje opširni plan operacije.

Dana 11. siječnja 1915. Carden je poslao zapovjedniku mornarice sažeti plan operacije: U prvom su dijelu brodovi topništvo trebali neutralizirati vanjske utvrde na ulazu u Dardanele, u drugom uništiti bitnice srednjeg pojasa zaključno do rta Kepeza, a u trećem i završnom uništiti mitsko polje po brodomskom putu između Kepeza i Čanakkalea, razoriti preostale utvrde i uplovljavati u Mramorno more.

CHURCHILLOV SUKOB

Pripreme za Dardanelsku operaciju počele su 13. siječnja, ali poremetio ih je iznenađan sukob u Admiralitetu između Churchilla i načelnika Stožera britanske mornarice admiral Johna Arbutnota Fishera koji je dvojio o uspjehu. Sukob je rije-

šen nakon dva tjedna i operacija je mogla početi.

Do 19. veljače 1915. u Dardanelskoj je operaciji okupljena velika britansko-francuska flota *pre-dreadnought* bojnih brodova, krstarica, razarača, minolovaca i ostalih plovila. Predvodio ih je moderni *dreadnought* HMS Queen Elizabeth. Saveznici su bili smješteni u Mudrosu na otoku Limnosu, kao i na otocima Gökçeada (İmroz), Bozci (Tened) i Mitileni.

OBRAMBENI POJAS

Obranu Dardanela činila su tri pojasa utvrda. Prvi su, vanjski, tvorili položaji na ulazu u tjesnac, s utverdama Kumkale na azijskoj obali Dardanela i Seddülbahir na Galipoljskom poluotoku. Srednji su pojas činile protubrodске bitnice lakih topova kalibra 105 do 210 mm koje su bile raspoređene od ulaza do rta Kepeza. Težišta obrane tvorio je unutarnji pojas koji je obuhvaćao 11 utvrda s 88 topova kalibra do 355 mm, s glavnim utverdama Čanakkale na azijskoj i Kilitdülbahir na europskoj obali. Obalna obrana Dardanela sastojala se od 20 utvrda s 236 topova od kojih su neki bili zastarjeli. U podmorju je bilo položeno više od 300 mina u deset linija, a obranom Dardanela zapovijedao je njemački admiral Guido von Usedom. ■

Foto: Imperial War Museum

Bojni brod *dreadnought* HMS Erin izvorno se trebao zvati Reşadiye jer ga je britanski Vickers izgradio za tursku ratnu mornaricu. No, kako se situacija tijekom ljeta 1914. u Europi zakomplicirala, Britanci su odlučili stornirati dostavu i uključiti ga u svoju mornaricu

U prošlim se brojevima *Hrvatskog vojnika* govorilo o "kapetanu Draganu" radi njegova ratnog djelovanja u Hrvatskoj, posebice obuci srpskih snaga u Golubiću kraj Knina 1991. i u "Nastavnom centru 'Alfa' Srpske vojske Krajine" u Bruškoj 1993. i 1994. godine. (O njegovoj zapovjednoj odgovornosti za događaje na Banovini 1991. pisao sam u *Hrvatskom vojniku* prije godinu dana.) Međutim, u kolovozu 1994. "kapetan Dragan" opet je razriješen dužnosti i vraća se u Beograd, a u "Krajini" ga izvori potom spominju uoči "Oluje". Naime, i on je u srpskom tisku nakon poraza SVK u "Oluji" komentirao uzroke poraza.

Martićem, Milom Mrkšićem i Ratkom Mladićem koji je uvjeravao prisutne da će "njegova vojska braniti svaki pedalj RSK". Budući da se padom Bosanskog Grahova hrvatskim snagama otvorio put prema Kninu, tvrdi da je predložio protuudare prema Šibeniku i Zadrju, čemu se pesimistično usprotivio general Dušan Lončar. Prema tvrdnji Vasiljkovića, pesimističan stav jednog od zapovjednika i činjenica da nije mogao krenuti sam s tek 60 obučanih ljudi, vodeći ih u smrt, dovele su do toga da napusti Knin. (Suprotno njegovoj izjavi, u dnevnom izvješću "Odeljenja bezbednosti GŠ SVK" od 3. kolovoza

Svoju je ocjenu i status "kapetana Dragana" i njegovih boraca dao član Glavnog štaba SVK general SVK Milisav Sekulić u knjizi *Knin je pao u Beogradu* (Bad Vilbel, 2001., str. 53-54):

O kapetanu Draganu i njegovim specijalcima ispričano je mnogo priča sa više ili manje romantike. Tako se svesno i planski stvarao mit o nenadmašnom specijalcu koji čini čuda. On se zaista po mnogo čemu i razlikuje od svih drugih koji su u proteklom ratu stekli zvučno ime. I on je imao jedinicu, ali je ona bila legalna i najbolja u Srpskoj vojsci Krajine. Bila je na brojnom stanju Glavnog štaba Srpske vojske Kra-

staje specijalac za padobranstvo, autonomno ronjenje, alpinizam i sportsko vazduhoplovstvo. U SAD završava najviše kurseve za artiljerijska i diverzantska dejstva. Napredovao je do čina kapetana. Demobilisan je 1985. godine. U SFRJ dolazi kao predstavnik i suvlasnik privatne američke avio kompanije "Ineden INC". U kontaktu sa po-jedinim oficirima govorio je da je bio instruktor za šesnaest raznih specijalnosti. Oni koji su ga bolje upoznali, mogli su se uveriti u njegove izuzetne sposobnosti za neke od pominjanih.

Njegov nastup u Krajini bio je, takođe, specifičan. Nije priznavao

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

SRPSKI MEDIJI I ZAPOVJEDNICI SVK O

Razočaran ishodom cjelokupne situacije, izrazito se negativno odredio prema "konstantnom" lošem utjecaju srpskih mitova zbog čega "Srbima od Kosovskog boja nije palo na pamet priznati poraz i gdje se neprestano traži novi Vuk Branković". Prema njegovu mišljenju i iskustvu stečenom u četiri godine ratovanja i obučavanja, do poraza je dovela nebriga za vojsku, vojna i državna neorganiziranost i zanemarivanje osnovnih vojnih potreba, poput hrane i opreme, što je u konačnici prouzročilo nepripremljenost vojske. Tvrdi kako je u "Krajini od početka do posljednjeg dana vladalo opšte rasulo". Objasnjavajući razlog napuštanja "RSK" prije napada hrvatskih snaga, rekao je da se vikend uoči napada nalazio u Kninu gdje je razgovarao s patrijarhom Pavlom, Milanom

1995. navodi se da je "kapetan Dragan demonstrativno napustio Krajinu, jer se komandant SVK nije složio s njegovim zahtjevom da bude komandant 92. mtbr. u 7. K. SVK"). Usto, u razgovoru je navedeno da je "kapetan Dragan" na području "RSK" boravio više od četiri godine, od 4. travnja 1991. do 31. srpnja 1995., da je nakon dolaska u Knin 1991., unatoč nesklonosti Milana Babića, koji je "od Krajine hteo da stvori svoje carstvo", u red doveo poligone za obuku u Golubiću kraj Knina, te da je u prva tri mjeseca uspješno obučio 1200 ljudi, a da mu je u ustroju obučnog centra pomagao kolega iz britanske padobranske regimente kojeg su prozvali Marko (Dijana Dimitrovska, *Politika oborila Krajinu*, "Večernje novosti", 29. VIII. 1995.).

jine. Legalni organi vojske su planirali upotrebu "Draganove vojske" i, kako se narodski kaže, hranili je odevali i verovali u nju. Kapetan Dragan nije ni želeo da stvara svoju vojsku, koja bi od njega zavisila. Trudio se da ono što zna primeni u obuci i upotrebi vojske. Izvan toga, koliko se o njemu moglo saznati, kretao se između onih koji ga nisu želeli ni cenili i onih koji su verovali u kapetana Dragana i poštovali to što je radio.

Snedden Daniel, alias kapetan Dragan, je državljanin Australije, a dolaskom u RSK dobio je i državljanstvo SFRJ. Rođen je 12. decembra 1954. godine u Beogradu, u porodici Vasiljković. Emigrirao je 1970. u Australiju. Pre emigriranja živeo je u Rijeci, Boru i Beogradu. U Australiji završava nižu i srednju vojnu školu, zatim i oficirsku. Po-

pravo bilo kome da mu komanduje, ali je uvažavao postojanje više komande. Kontaktirao je sa predsednikom Vlade RSK Zdravkom Zečevićem i predsednikom Milanom Martićem. U Glavni štab Srpske vojske Krajine je dolazio kada mu je nešto trebalo, ili kad je želeo nešto da predloži. Obraćao se samo komandantu. Smatran je za čoveka koji radi po zadacima Službe državne bezbednosti Srbije, i da su mu lično pretpostavljeni Jovica Stanišić i Radmilo Bogdanović. Od njih je i dobio zadatak da se bavi obukom dobrovoljaca. Uz pomoć medija, ali i zahvaljujući njegovom ponašanju, brzo je stvoren imidž kapetana Dragana, a onda i neka vrsta legende o njemu i njegovim "knindžama", po asocijaciji i uzeivanju dva pojma – Knin i nindža ratnici.

Otuda su Kapetan Dragan i njegova jedinica u Srpskoj vojsci Krajine bili "maskirani" određenim velom tajnosti. Njegovoj jedinici davani su namerno i atributi koji ne stoje, te su kružile priče sa mnogo preuveličavanja. Jedinicu Kapetana Dragana činili su inače vojnici, dobrovoljci sa teritorije RSK. Manji deo poticao je sa teritorije SRJ. Kapetan Dragan ih je obučavao i pripremao za zadatke izviđačkog i diverzantskog karaktera, koji su potom i izvršavani.

Centar za obuku i za stanovanje bio je u selu Bruška a nosio je naziv "Alfa". Postojali su programi koji su mogli da se savladaju za 3, 7 i 30 dana, a realizovali su ih konstruktori koje je birao i pripremao Kapetan Dragan.

Srpske vojske Krajine i naroda u RSK. Iz nekih razloga kasnije će se ugasiti ta jedinica, a u centru će ostati nekoliko žena na dužnosti instruktora i pomoćnog osoblja.

Jedinica Kapetana Dragana je predstavljala deo Srpske vojske Krajine i nije delovala mimo sistema komandovanja, iako je on sam, kao starešina, u Srpskoj vojsci Krajine bio – paravojsnik. Mora mu se, međutim, priznati da se lično trudio da mu jedinica ne deluje kao paravojska. Uloga Kapetana Dragana nikada nije analizirana u Glavnom štabu Srpske vojske Krajine niti je spominjan u analizama morala, borbenih dejstava, borbene gotovosti, planiranja razvoja i slično. Na to je uticala, pre svega, njegova specifična pozicija.

tim, nisu bili ratni zločini i glupa politika (mada su igrali ulogu), nego strateški pristup. Izgleda da su dva drugačija razloga bila značajnija: prevelika popularnost i nerazumevanje strategije Beograda u Hrvatskoj. Kao školovan oficir i razuman čovek, Dragan je posle uspeha u Krajini 1991., negde u septembru, smatrao da je sada trenutak da se krene u pregovore sa Hrvatskom sa pozicija jakih i potencijalno nadmoćnih, pre nego što se Hrvatska naoruža i sredi, ovako oslabljena u Slavoniji. (...) Popularnost kapetana Dragana počela je naglo da pada novembra 1991., čim je istisnut iz Krajine i čim je izgubio medijsku podršku. Blistava karijera bila je zaista meteorska: zablistao je jula,

zini SPO-a i Studija B, baveći se Fondom i putujući oko. Pokušao je da uvede golf kao novi sport u Srba, ali ga nešto nije išlo. Tokom rata 1999. njegovi momci i devojke oko Fonda navodno su se bili istakli kompjuterskim hakerisanjem u korist Srbije. Tokom prevrata od 5. oktobra bio je od ključnog značaja u spasavanju i preuzimanju Studija B, ali je pazio da se ne svrstava – osim protiv Miloševića. Kad su mu propali svi pokušaji sa poslovima ovde, pa i golf, vratio se u Australiju prilično razočaran; reklo bi se da je to poglavlje života bilo završeno. E, onda se neko u Šibeniku setio da Dragana Vasiljkovića optuži za ratne zločine u Hrvatskoj, baš nekako usred domoljubne nervoze zbog toga što je u Španiji uhapšen Ante

KAPETANU DRAGANU

(VI. DIO)

Jedinica Kapetana Dragana imala je svoj "imidž" i visoko je kotirala u narodu i među pripadnicima Srpske vojske Krajine. Smatrana je elitnom. Odlikovala se visokom disciplinom u svakom pogledu. Bila je najdisciplinovanija jedinica u Srpskoj vojsci Krajine. Njeni pripadnici su određene borbene radnje uvežbavali do automatizma. I dičili su se pripadnošću specijalcima Kapetana Dragana, što je još više jačalo i učvršćivalo njihov borbeni moral. Među njima je bilo dovoljno vrsnih i odvažnih specijalaca koji su, po potrebi, izvršavali i krajnje delikatne zadatke u pozadini Hrvatske vojske. Posebnu popularnost među Kapetanovim specijalcima uživale su žene dobrovoljci. Njihovo postojanje pozitivno je delovalo na vojnike i stanovništvo, jer su, bez preterivanja predstavljale ponos

Oni koji su ga bolje poznavali, cenili su ga i poštovali prvo kao čestitog čoveka i velikog srpskog patriotu, a onda kao oficira koji dobro poznaje sitnu taktiku i koji poštuje i voli svoje vojnike i starešine. Uostalom, o njemu kao vojniku najbolje govori činjenica da je organizacija života i borbene obuke u Centru "Alfa" u Bruškoj bila uvek primerna i najbolja u celoj Srpskoj vojsci Krajine. Imponovala je disciplina i red, kao i maksimalno angažovanje svih ljudi u Centru.

Na kraju serijala o "kapetanu Dragana" umesto zaključka može se navesti odlomak iz već citiranog članka Mali ali tehničar, objavljenog u časopisu "Vreme" (br. 786, od 26. I. 2006.):

Pravi razlog naglog pada uticala kod Miloševićevog režima, među-

a ugasnuo novembra. Izgleda da je razbesneo mnoge pukom popularnošću: u leto 1991. Krajina je značila Dragan, a ne Babić ili Martić, ili Milošević.

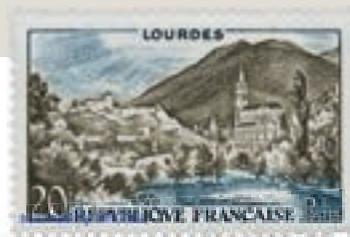
Nervozan i ljut, Dragan Vasiljković vraća se u Beograd i pokreće novu marketinšku kampanju, svestan da protiv Miloševića ne može. Grdi Babića i Šešelja; nudi se za Slavoniju, čak za Kosovo i Sandžak, gde je još red i mir. Bilo je pokušaja da mu se u blizini Bora osnuje novi kamp za obuku srpskih boraca, ali od toga nije bilo ništa. Osniva fond za udovice i siročad, ponovo se zbližava sa SPO-om. Popularnost pada i dalje, jer se – kako je to tada objašnjavao Srbobran Branković – od njega očekivalo nešto drugo (previše, kazaćemo), a ne dobrotorni rad. (...)

Vreme do 2000. proveo je u bli-

Gotovina, skoro punih petnaest godina od samih događaja. Hrvatske su vlasti poslale zahtev za hapšenje u Australiju i Daniel Snedden je dopao obaveznog pritvora od 60 dana za takve slučajeve; toliki je i rok Hrvatskoj da dostavi dokaze o kojima će australijski sud odlučiti. Hrvatska ga tuži za dva dela zlostavljanja ratnih zarobljenika i za zločin protiv civilnog stanovništva. Na kraju, ponovit ću rečenicu iz jednog od prethodnih brojeva da će glede pitanja odgovornosti za ratne zločine Daniel Snedden – "alias kapetan Dragan" imati priliku svoju nevinost dokazati na sudu, no ostaje činjenica da je i on bio dio velikosrpskog projekta kojim se rukovodilo iz Beograda te da je sudjelovao u agresiji na Hrvatsku radi ostvarenja cilja da "svi Srbi žive u jednoj državi". ■

Ljetni su odmori najčešće povezani s morem. Na marki je prikazana Madeira, portugalska autonomna regija u Atlantskom oceanu

FILATELIJA

Lourdes je jedno od glavnih hodočasničkih mjesta u Europi. Ondje se tradicionalno održava međunarodno vojno hodočašće

Za zasluge u borbama za oslobođenje od Turaka, pukovnik barun Maksimilijan Petraš dobio je 1707. cerničko vlastelinstvo

Vojni muzej u glavnom gradu Urugvaja Montevideu

MARKE PUTOKAZI ODMORA

Poštanske su marke prave male enciklopedije koje definitivno mogu pomoći u izboru odredišta za odmor ili turistički posjet. Istraživanja pokazuju da poruka na marki, u komunikacijskom smislu, vrijedi više od tisuću riječi

Ivo AŠČIĆ

Ljeto je vrijeme kad brojni ljudi odlaze na putovanja radi odmora i uživanja. Putovanje može biti iz razonode, kao što je obilazak različitih turističkih znamenitosti koje su popularnost stekle zahvaljujući povijesnim događajima, primjerice fortifikacijskih objekata, spomen-obilježja slavim vojskovođama i bitkama, vojnih muzeja i dr.

Poštanske su marke prave male enciklopedije koje definitivno mogu pomoći u izboru odredišta za odmor ili turistički posjet. Istraživanja pokazuju da poruka na marki, u komunikacijskom smislu, vrijedi više od tisuću riječi. Stoga je i članak usmjeren prema vizualnom prikazu i opisu zanimljivih odredišta kroz povećalo maraka, reprezentativno prikazujući različite turističke potencijale u zemlji i inozemstvu. Najnovija serija poštanskih maraka "Dvorci Hrvatske" s motivima dvorca u Cerniku (Marković/Kulmer), Daruvaru (dvorac Janković), Đurđevcu (Stari grad) i Gornjoj Rijeci (dvorac Erdödy-Rubido), dobar su putokaz za upoznavanje kulturno-povijesnih vrednota zapadne Slavonije i Podravine.

Među prikazanim na spomenutim markama, u fortifikacijskom se smislu najviše ističe srednjovjekovna utvrda Stari grad u Đurđevcu. Zbog svoje se vojne uloge od XVI. st. razvio u nizinsku utvrdu – kaštel tipa *Wasserburg*. Nastao je uz naselje, opkoljen livadama koje su nekoć bile poplavljivane i time otežavale pristup. Stari je grad bio povezan dugim 326 koraka i položenim u močvari koja je stoljećima spašavala i utvrdu i naselje od neprijatelja. Đurđevački je Stari grad poznat i po legendi o picokima nastaloj u drugoj pol. XVI. st. kad su se vodile najžešće borbe s Turcima. Jednom su prilikom Turci danima napadali utvrdu čekajući da braniteljima ponestane hrane. Branitelji su se poslužili lukavstvom i iz topa na Turke ispalili zadnje pile, a ono se u mjesnom govoru naziva picok. Turci su se povukli zaključivši da u utvrdu nema oskudice hrane. Stanovnici Đurđevca otad se nazivaju Picokima.

Sveti Otac Franjo drugi je poglavar Katoličke crkve koji je posjetio BiH

PAPA FRANJO U BIH

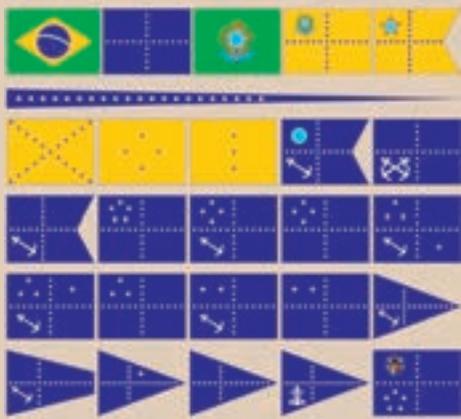
U protekle nešto više od dvije godine, otkako je novoizabrani rimski biskup Jorge Mario Bergoglio odnosno papa Franjo stupio na čelo Katoličke Crkve, brojne su zemlje izdale marke s likom Petrova nasljednika. Među prvima je svakako vatikanska serija maraka pod nazivom "Početak pontifikata pape Franje" izdana u svibnju 2013. Marke s papom Franjom, Kristovim namjesnikom na Zemlji, otad su izdale i Južna Koreja (posjet pape Franje Južnoj Koreji, 2014.), Vatikan (apostolsko putovanje pape Franje, 2014.), Papua Nova Gvineja čak devet maraka (Njegova Svetost papa Franjo, 2014.), Paragvaj 2014. (prvi latinskoamerički papa, 2014.), te Uganda, Kostarika, Peru, Brazil, Tanzanija i Italija. Zbog velike produkcije poštanskih maraka, različitog dizajna i motiva, odnosno povreda zakona o autorskim pravima, Vatikanska je pošta ove godine preko Svjetske poštanske unije poslala pismo svim zemljama članicama o obveznoj autorizaciji motiva na poštanskim markama koje su vezane uz Vatikan.

Lipanj je apostolsko putovanje pape Franje u glavni grad Bosne i Hercegovine obilježeno izvanrednim izdanjima prigodnih poštanskih maraka Hrvatske pošte Mostar i BH Pošte. Lik pape Franje na objema je markama identičan. Marke se razlikuju po nomi-

nalnim vrijednostima, dizajnu te obliku izdanja (broj maraka u arku). Autori su likovnog rješenja marke HP Mostar profesor likovne umjetnosti Miroslav Šetka i dizajner Dragan Ivanković koji su dizajnirali i plakat te logotip za Papin posjet Bosni i Hercegovini. Na markama je prikazan Papin nasmijani lik i logotip sa simbolikom križa, golub s maslinovom grančicom, boje zastave Bosne i Hercegovine te boje hrvatske prisutnosti u BiH uz dodatak simboličke tropleta, koji ujedinjuju na jednom mjestu BiH i Papin posjet. "Papa Franjo dolazi u BiH otvorena srca punog ljubavi za sve ljude, za sve koji trpe zbog još svježih ratnih rana, a poruke koje pronosi širom svijeta uvijek su poticaj za duhovnu i svaku drugu obnovu. Njegov dolazak zasigurno će pridonijeti učvršćenju mira, međuvjerskog dijaloga i prijateljstva među svim žiteljima BiH, jer smo svi kao ljudi i kao vjernici odgovorni za budućnost svih građana i naroda ove zemlje," jedna je od poruka koju nose u svijet "BH veleposlanici". ■

Serija maraka "Dvorci Hrvatske" zbog oblika izdanja vrlo je popularna među filatelistima

Brazilske
vojnopomorske
zastave

HRVATSKI
VOJNIK
broj 476 / 19. lipnja 2015.

47

dr. sc. Željko HEIMER

VEKSILOGIJA

Brazilska nacionalna zastava koristi se i kao krmena
vojnopomorska zastava brodova brazilske ratne mornarice

BRAZILSKE VOJNOPOMORSKE ZASTAVE

Zelena zastava sa žutim rombom temelji se na prijašnjoj zastavi Brazilskog Carstva iz XIX. st., a na središnje je mjesto izvorno portugalske oznake – armilarne sfere, Brazilska Republika smjestila 1889. prikaz nebeskog svoda, plavi disk s bijelim zvijezdama. Zvijezde su različitih veličina i prikazuju zvijezda iznad Rio de Janeira na Dan neovisnosti. Pojedina zvijezda označuje točno određenu državu u Savezu. Njihov se broj mijenjao sa stvaranjem novih država, a danas iznosi 27 (od 1992.). Preko prikaza nebeskog svoda pruža se bijela vrpca s natpisom "Ordem e Progresso" (red i napredak) prema geslu pozitivizma – filozofskog učenja Augustea Comtea i ranih sociologa o primjeni metodologije prirodnih u društvenim znanostima, na temelju kojeg je izgrađena Brazilska Republika.

Pramčana je zastava tamno plave boje s 21 bijelom zvjezdicom raspoređenom u križ od 13 vodoravnih i devet okomitih. Dvadeset i jedan izvorni je broj zvijezda u brazilskoj zastavi, odnosno broj država 1889. godine, a u spomen na njih taj se broj na pramčanoj zastavi ne mijenja. Pramčana vojnopomorska zastava naziva se *cruzeiro* što otprilike znači "označena križem", "križana" odnosno "ukrižena", a temelj je za niz položajnih i zapovjednih zastava u ratnoj mornarici. Ratni plamenac također se temelji na *cruzeiru*: plavi je dugi trokutasti plamenac s 21 bijelom zvijezdom u liniji duž sredine.

Zastava predsjednika zelene je boje. U sredini je državni grb koji prikazuje stilizirani nebeski svod sa zvijezdom Južnog križa okruženog s 27 zvijezdica na žuto-zelenoj zvijezdi okruženoj vijencem. Položajne zastave potpred-

sjednika i ministra obrane temelje se na *cruzeiru*, ali žute su boje s plavim zvjezdicama te s grbom u uglu za prvog, a sa središnjim dijelom grba i raskoljenim slobodnim krajem za drugog. Žute su i počasne zastave diplomatskih predstavnika na brodu: veleposlanik ima križ od zvjezdica postavljen ukoso, otpravnik poslova ima četiri zvjezdice raspoređene u romb, a konzul tri jednu iznad druge. Zapovjednik ratne mornarice ima raskoljenu zapovjednu zastavu u obliku *cruzeira* s diskom iz grba u uglu i kosim bijelim sidrom u donjem uglu. Načelnik Stožera ratne mornarice ima pravokutnu zastavu s dva ukrštena sidra u donjem uglu, a zapovjednik za pomorske operacije raskoljenu s jednim kosim sidrom. Admiral flote ima u uglu *cruzeira* pet zvjezdica raspoređenih u peterokut, a admiral četiri u romb. Ako je osim

toga i zapovjednik flote, ima i sidro u donjem uglu. Viceadmiral ima u uglu tri zvjezdice, ako zapovijeda flotilom onda još i sidro te jednu zvijezdu u donjem vanjskom uglu, a najstariji viceadmiral tu zvijezdu u gornjem slobodnom uglu. Kontraadmiral ima dvije zvjezde u uglu, a ako zapovijeda postrojbom, onda još i sidro u donjem. Zapovjedni plamenici viših časnika trokutaste su inačice *cruzeira* – kapetan bojnog broda zapovjednik grupe brodova ima sa sidrom u donjem uglu, a kapetan fregate ili korvete jednaku zastavu trapeznog oblika. Najstariji zapovjednik ima trokutasti plamenac sa zvijezdom u gornjem vanjskom uglu, a zapovjednik luke jednaku, ali bez zvijezde. Zapovjednici Marinskog korpusa odgovarajućih razina imaju slične zastave koje umjesto sidra imaju znak marinaca – uspravno sidro s ukrštenim puškama. ■

24. MJEŠOVITO ARTILJERIJSKI DIVIZION "R" - DARUVAR

Osnovan 20. studenog 1991. kao 24. samostalni topnički divizion, sudjeluje u obrani Daruvara i osvajanju vojne "Polom", a potom djeluje na Južnom bojištu u obrani doline Neretve i deblokadi Dubrovnika. Ukinut je i preustrojen 16. prosinca 1992. godine. Zastava je izrađena od kvalitetne crvene tkanine i na sredini se nalazi znak postrojbe. Znak je u obliku zlatno obrubljenog konkavnog štita u kojem iznad dviju ukrštenih smeđih topovskih cijevi stoji srebrni ždral koji u uzdignutoj nozi drži kuglu. U zaglavlju znaka nalazi se zlatni natpis "24. MAD", a u podnožju u luku "DARUVARSKI TOPNICI".

Znak tako kombinira klasični znak topnika – dvije ukrštene topovske cijevi i simbol grada Daruvara, čije ime doslovno na mađarskom znači "ždralov grad". U heraldici se ždral prikazuje kako drži kamen (kuglu) u jednoj nozi. Prema srednjovjekovnoj legendi to ptica radi da ne zaspi jer bi tad ispustila kamen i probudila se. Ždral je stoga simbol budnosti na straži, u Daruvaru iz vremena ratova protiv Osmanlija, ali potpuno primjeren i za branitelje u Domovinskom ratu. Zastava je veličine 95 cm × 195 cm, obrubljena s tri strane zlatnim pozamanterijskim resama oko 5 cm širine, izrađena vjerojatno 1992. godine. Zastavni je rukav dobiven

Zastava 24. mješovitog artiljerijskog divizion "R" - Daruvar

posuvraćivanjem zastavnog polja. Za znak postrojbe zabilježeno je da je u sličnom obliku izrađivan u Zagrebu još 1996. godine. Zastava se čuva u zbirci zastava Glavnog stožera OSRH. ■

Dodatne informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastava, kao i ispravke i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cjelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavehv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

 MULTIMEDIJA

Huawei P8 Lite – 4G LTE, povoljan i lijep

Kineska kompanija ima novog ljepotana, Huawei P8 Lite, koji će se ovih dana pojaviti u prodaji.

Dizajn odiše elegancijom, hardverska je konfiguracija vrlo zanimljiva, a u kombinaciji s povoljnom cijenom bit ćete više nego zadovoljni.

Spada u srednju kategoriju, onu koja je najprodavanija, jer daje

puno za malo. Zaslone je 5-inčni IPS i HD razlučivosti 1280 x 720 točaka, što je gotovo idealno za tu veličinu. Uređaj radi na kompanijinu 64-bitnom i 8-jezgrenom HiSilicon Kirin 620 procesoru na 1,2 GHz.

Ugrađena su dva gigabajta RAM-a i 16 gigabajta interne memorije proširivo preko microSD ulaza do 32 gigabajta. Obje su kamere

vrlo kvalitetne – prednja je od pet, a stražnja od 13 MP. Radi na Androidovu 5.0 Lollipop operativnom sustavu iznad kojeg je Huaweijevo EMUI 3.1 sučelje. Huawei P8 Lite podržava dvije SIM kartice (Dual SIM), kao i 2G / 3G / 4G LTE mreže (2G GSM 850/900/1800/1900 MHz,

3G WCDMA 900/2100 MHz, 4G FDD-LTE 1800/2100 MHz). Podržava i Wi-Fi, Bluetooth 4.0, GPS, AGPS, GLONASS. Baterija je od 2200 mAh, a uređaj dolazi u bijeloj i crnoj boji i elegantnih je dimenzija – 143 mm x 70,6 mm x 7,7 mm, te vrlo lagan – samo 131 gram.

Asus je na upravo održanom sajmu Computex 2015 predstavio pregršt noviteta, među kojima dvije serije tableta – Asus ZenPad i ZenPad S. U objema će biti modeli sa zaslonima od 7, 8 i 10,1 inča. Asus se koncentrirao

Asusovi tableti premijerno prikazani na Computexu

na 8-inčne pa su predstavljeni Asus ZenPad 8.0 i ZenPad S 8.0.

Asus ZenPad S 8.0 dolazi u vrlo lijepom, elegantnom metalnom kućištu u dvjema nijansama. Debljine je samo 6,6 mm, a mase 298 grama. Zaslone je 8-inčni IPS razlučivosti 2048 x 1536 točaka (omjer 4 : 3). Ugrađena su četiri gigabajta RAM-a i 16 ili 32 gigabajta interne memorije, a radi na 64-bitnom Intel Atom Z3580 procesoru. Na raspolaganju su i dvije kamere od pet i osam megapiksela, kao i novi reverzibilni USB Type C ulaz, a baterija je od 15,2 Wh. Radi na Androidovu 5.0 Lollipop OS-u iznad kojeg je ZenUI sučelje.

Na jednakom OS-u radi i nešto slabiji Asus

ZenPad 8.0 koji će vjerojatno biti i jeftiniji. Stražnja će se poklopac moći zamjenjivati plastičnim i kožnatim (Zen Case) i to u više boja. Postoji još nekoliko inačica – Zen Clutch, Audio Cover s 5.1 zvučnicima, kao i Power Case koji sadrži i dodatnu bateriju. Radi na Intel Atom x3 procesoru, imat će jedan ili dva gigabajta RAM-a te osam ili 16 gigabajta interne memorije. Zaslone je 8-inčni IPS LCD razlučivosti 1280 x 800 točaka. Stražnja je kamera pet MP, a baterija 15,2 Wh. Tablet dolazi u Wi-Fi i 4G LTE inačicama.

Zasad nisu objavljene cijene niti datum izlaska. Poznato je da će se model s 10,1-inčnim zaslonom pojaviti i s tipkovnicom.

Ljudski mozak za nekoliko godina postaje tehnološko-biološki hibrid

“Za petnaestak će se godina način života i razmišljanja uvelike promijeniti te ćemo početi razmišljati *hibridno*, povezujući ljudsku s umjetnom inteligencijom. Ljudski će mozak postati hibrid biologije i tehnologije,” uvjeren je poznati futurolog Ray Kurzweil, a napredak tehnologije omogućit će našim mozgovima povezivanje s *oblakom*. Cloud računarstvo s vremenom će postati sve naprednije i omogućit će pohranu još veće količine informacija. Naši će se mozgovni moći povezati s *oblakom*

tako da će krajem tridesetih ili početkom četrdesetih godina ovog stoljeća većina funkcija ljudskog mozga, barem kad je riječ o procesiranju informacija, biti nebiološka, prenijeli su na Digital Trendsu radikalna Kurzweilova razmišljanja. Prema njemu, najvažnija će godina biti 2045, jer bi umjetna inteligencija tad trebala premašiti ljudsku. U tom slučaju nitko ne zna što će se dogoditi, a Elon Musk, Stephen Hawking i brojni drugi stručnjaci i znanstvenici upozoravaju kako bi to mogao biti početak

kraja jer bi računala i roboti koji su *pametniji* od ljudi mogli početi uništavati ljudsku vrstu.

Iako će mnogi na takva predviđanja odmahnuti rukom, valja napomenuti da je zadnjih godina zabilježen velik napredak na području umjetne inteligencije te da

se Kurzweil pokazao odličnim prognozerom. Devedesetih je godina iznio 147 predviđanja za 2009. te je, prema vlastitim riječima, u čak 86 posto slučajeva bio u pravu. Predvidio je dominaciju prijenosnih računala, da ćemo računalne zaslon koristiti u naočalama, da će računalo pobijediti čovjeka u šahu i brojna druga. Nije precizno predvidio npr. automobile bez vozača, ali s obzirom na snažan razvoj tehnologije možemo očekivati da će za desetak godina postati uobičajena prijevozna sredstva.

Appleova aplikacija za jednostavan prelazak na Android

Apple se dugo nije htio prilagoditi trendovima na mobilnom tržištu. Dok je konkurencija predstavljala telefone sa zaslonima od pet i više inča, i dalje je forsirao one od 3,5 odnosno 4 inča. Upravo je zbog premale dijagonale dio korisnika odustao od kupovine iPhonea i odlučio se za neki od Samsungovih, HTC-ovih, LG-jevih ili drugih uređaja. No, u rujnu prošle godine u Appleu su napokon popustili te predstavili iPhone 6 s 4,7-inčnim zaslonom i 6 Plus sa zaslonom dijagonale 5,5 inča, koji su privukli i velik broj Androidovih korisnika. U Appleu očekuju da će u budućnosti, pogotovo nakon predstavljanja novih telefona u rujnu,

još veći broj korisnika telefone konkurentskih kompanija zamijeniti iPhoneom, pa su najavili aplikaciju koja će im olakšati tranziciju i prijenos podataka na novi operativni sustav. Zanimljivo je da Tim Cook nije spomenuo tu aplikaciju tijekom nedavne konferencije na kojoj se govorilo o novim inačicama operativnih sustava za mobilne uređaje, računala i Appleove Watcheve, ali informacije o njoj najavili su na svojoj internetskoj stranici na kojoj su predstavili sve prednosti nadolazećeg iOS-a 9. Move to iOS aplikacija trebala bi se u drugoj polovini godine pojaviti u trgovinama aplikacija Google Play i Appleovu App Storeu.

Preko nje korisnici će moći *bežično* i *sigurno* prebaciti sve kontakte, poruke, fotografije i videozapise, oznake iz preglednika internetskih stranica, kalendarske zapise, knjige i pjesme s telefona koji rade na Androidu na novi iPhone. Sve besplatne aplikacije s Androida, koje postoje i u Appleovoj *online* trgovini, korisnici će naći u rubrici preporučenih aplikacija, dok će se one koje moraju platiti pojaviti na *popisu želja* App Storea. Za sve koji razmišljaju o zamjeni Androida iPhoneom riječ je o idealnoj aplikaciji koja će omogućiti *bezbolnu* tranziciju među mobilnim operativnim sustavima.

Najpopularnije aplikacije za Android koje su skinute više od milijun puta

Nakon što je *Facebook* korisnicima onemogućio dopisivanje preko klasične mobilne aplikacije, stotine milijuna ljudi nisu imale drugi izbor nego skinuti posebnu aplikaciju Messenger. Taktika se Marku Zuckerbergu isplatila te su se iz kompanije pohvalili kako je broj *daunlodanja Facebookova* Messengera iz Googleove *online* trgovine aplikacija Google Play premašio milijardu. Tim se uspjehom može pohvaliti samo nekoliko aplikacija iza kojih stoje dvije kompanije – Google i, naravno, *Facebook*. Prema TechCrunchu, s Google Playa dosad

su više od milijardu puta skinute Googleove aplikacije Gmail, YouTube, Google Search i Karte, a jednakim se uspjehom mogu pohvaliti i *Facebookov* Messenger te WhatsApp, koji je Zuckerberg platio više od 20 milijardi dolara. Mark Zuckerberg posebno može biti zadovoljan brojem od milijardu *daunlodanja* za Messenger od kojeg namjerava napraviti platformu koja će omogućiti puno više od samog dopisivanja i telefoniranja te će putem njega korisnici moći komunicirati sa službama za korisnike, slati novac, igrati igre i slično.

www.hrvatski-vojn timer.hr

Adresa je poznata, ali nećemo reći da je posrijedi osvježen ili redizajniran portal našeg i vašeg časopisa, jer je, zapravo, potpuno nov, temeljito promijenjen, nadamo se nabolje. Slično je i sa sadržajem. Uz vijesti, reportaže, podlistke, razgovore, vojnostručne tekstove i druge pisane sadržaje koji su gotovo isključivo popunjavali naš stari *web*, dodali smo mnoštvo multimedijalnih sadržaja (fotogalerije, filmovi, videoisječci). Postajemo aktivni i na društvenim mrežama (*Facebook*, *YouTube*, *Twitter*). Nadalje, svoj ćete omiljeni časopis, s određenim vremenskim odmakom nakon izlazenja na prodajnim mjestima, moći u cijelosti preuzeti digitalno, tj. u PDF formatu. Jednak je slučaj i s časopisom CROMIL, našim izdanjem koje pripremamo na engleskom jeziku. Ukratko, namjera nam je da, zahvaljujući novom konceptu, mnogi od sadržaja koje stvaraju Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva te Odjel multimedijalnih sadržaja, obaju u sastavu Službe za odnose s javnošću i izdavaštvo MORH-a, budu što dostupniji javnosti. I za kraj, dragi čitatelji, svakako očekujemo da nam javite svoje primjedbe, prijedloge i izrazite konstruktivnu kritiku, sve sa željom da budemo što kvalitetniji.

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

Pitaju li se ikad odrasli kršćani kakva se vjera može otkriti u predstavi njihova života? Pitamo li se ikad pred epizodama surovosti, okrutnosti, nečovječnosti i moralnog propadanja: "A ja, što ja činim da bi svijet bio drugačiji?"

BOG NE OSLOBAĐA OD KUŠNJI, VEĆ KROZ KUŠNJE

Oluja na jezeru, u Markovu izvješću, gotovo poprima karakteristike prispodobe: naime, evanđelist u njoj vidi situaciju koja se ponavlja u životu kršćana svih vremena. Božja je milost moći razmatrati tu stranicu Evanđelja: Isus, naime, govori i nama. On govori apostolima: *Prijedimo prijeko* (Mk 4,35). Iznenađuje nas, iznad svega, to neprestano Kristovo hodanje, bez oklijevanja, bez prebivališta, nezaustavljano da bi uživao u uspjesima ili prestižnim položajima. Ne! Isus ide. Zašto? Zato što traži; Isus se kreće jer u srcu osjeća čežnju; Isus se kreće jer je došao da bi okupio ljude koji su beznađni. A nama je dao (ostavio) jasan nalog: *Podite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje svemu stvorenju* (Mk 16,15). Živimo li mi misionarsku vjeru? Svijet koji nas okružuje svijet je koji je ugasio tolika svjetla dostojanstva, smisla života i poštivanja života. Osjećamo li se misionarima, osjećamo li da nas je Krist poslao? Osjećaju li se kršćanski roditelji i jesu li evangelizatori svoje djece? Koliki ljudi šute kad je riječ o vjeri ili drugima povjeravaju tu zadaću. Pitaju li se ikad odrasli kršćani kakva se vjera može otkriti u predstavi njihova života? Toliki ljudi ne vjeruju u Boga jer ga mi skrivamo svojim nedosljednim životom. Ovo je gola istina. Pitamo li se ikad pred epizodama surovosti, okrutnosti, nečovječnosti i moralnog propadanja: "A ja, što ja činim da bi svijet bio drugačiji?" Pitamo li se ikad pred nedjeljnom predstavom koju smo sveli na dan pomame, razuzdanosti i ispraznosti: "Ja kao kršćanin kakvu nedjelju predlažem svojim životom? Činim li ono što čine drugi ili donosim svoj prijedlog vjere?" Pred obiteljima koje su postale sve slabije povezane, materijali-

Pogibelj je u nama, a ne u našim neprijateljima. Naši neprijatelji nam mogu samo omogućiti nove pobjede. Povratak Evanđelju je lijek: to je ono što nam je svima potrebno.

CH. DE FOUCAULD

Ako do kraja želite upoznati nekog čovjeka, sudite ga ne po njegovoj šutnji, ne po njegovim riječima ili suzama; niti po njegovim idejama, već po njegovu smijehu i osmijehu. Čovjek je dobar ako je njegov osmijeh dobar.

F. M. DOSTOJEVSKI

Nema kršćanina koji toliko uznemiruje one koji ne vjeruju koliko kršćanin dobre volje.

G. PASTORINO

stički usmjerene u životnim planovima, bez moralnog utjecaja na ponašanje, zauzimamo li se mi kršćani da budemo obitelji koje se hrane istinskom vjerom. Riječju Božjom, življenim milosrđem? *Podite po svem svijetu, propovijedajte evanđelje*: Isus nas podsjeća da vjera poziva svakog od nas da bude misionar u ovom društvu.

Evanđelje kaže da je dok su Isus i apostoli prelazili jezero nastala neočekivana oluja. Galilejsko jezero podložno je olujnim vetrovima koji podižu tolike valove da dovode u ozbiljnu opasnost svaku lađu. Apostoli su bili zaprepašteni tolikim valovima. Što (u)činiti? Isus je bio s njima: Njegova je prisutnost trebala biti motiv smirenosti, razlog povjerenja. Ali, Isus je spavao. Kao što se to često događa u svakodnevnom životu, Bog se često čini odsutan, dalek, besposlen. U određenom trenutku apostoli su briznuli u plač koji više nisu mogli držati u sebi: *Učitelju! Zar ne mariš što ginemo?* (Mk 4,38). Zamislite kolika pitanja optužujućeg tona i mi upućujemo Gospodinu?

- Zašto je svijet postao toliko nasilan?
- Zašto je ljudski život zgažen onako kako se gazi trava?
- Zašto glad ubija goloruko stanovništvo?
- Zašto tolika nevina djeca pate zbog zloće i nemoralna odraslih?

Mogli bismo još nastaviti...

Isus odgovara na ožalošćeni krik apostola (dakle, i na naša pitanja) gestom koja poziva na vjeru. On naređuje vjetru i moru: i jezero je ponovno postalo tiho i mirno. Sličnom gestom Isus kao da govori apostolima: *Ne budite bezumni i ne mislite da Bog može izgubiti kontrolu nad situacijom. Ne budite toliko izvan pameti i*

ne mislite da Bog sva područja djelovanja prepušta zlu. Ne! Bog je i uvijek će biti Gospodar povijesti. On dopušta da dođu kušnje i oluje prema pravilu slobode koja se poštuje. Ali, u kušnjama Bog se otkriva kao Svernoguća Ljubav koja spašava ponizne koji u njega vjeruju. U zgodan čas! Naime, odmah zatim Isus dodaje: Što ste bojažljivi? Kako nemate vjere? (Mk 4,40). Isus jasno povezuje strah i nedostatak vjere u Boga: tko vjeruje u samog sebe, prije ili poslije će se bojati; tko vjeruje u vlastite snage, prije ili poslije će se preplašiti; tko vjeruje u ljudsku domišljatost, prije ili poslije imat će strah. Naime, tko vjeruje u Boga, posjeduje mir koji mu ništa i nitko ne može nikad oduzeti. Ovo je jasno: ne znači da vjernik ima lagodan život, bez kušnji: naprotiv!

Svi imamo kušnje, ali u kušnjama se vidi tko vjeruje u Boga. Godine zemaljskog života su vrijeme provjere za sve nas. Bog dopušta progolnost, dopušta da se podignu opasni vetrovi, dopušta da ljudi čine svaku vrstu zla, ali onome koji u Njega vjeruje jamči život vječni, život koji je vrijedan. Dakle, blagoslivljajmo Gospodina u životnim kušnjama. Neka se Crkva raduje kad izgubi sve ljudske obrane: neka zna da Bog bdije nad koracima dobrih. Vrijedi se prisjetiti riječi psalma prvog: *Blago čovjeku koji ne slijedi savjeta opakih, ne staje na putu grešničkom... već uživa u Zakonu Gospodnjem... On je ko stablo zasađeno pokraj voda tekućica što u svoje vrijeme plod donosi; lišće mu nikad ne vene... Nisu takvi opaki, ne, nisu takvi! Oni su ko pljeva što je vjetar raznosi. Stoga se opaki neće održati na sudu. Jer Gospodin zna put pravednih, a propast će put opakih.* Dopustimo da nas vodi ta vjera i nikad se nećemo bojati.

Tiskana i audiovideo izdanja MORH-a možete kupiti po **pristupačnim cijenama** u prodavaonici vojne opreme **"Hrvatski vojnik"** u Zvonimirovoj ulici 5 u Zagrebu te kantinama tvrtke

"Pleter-usluge d.o.o.": vojarna "Croatia" i hotel "Zvonimir" u Zagrebu; vojarna "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji; Požega 1 u Požegi; Gašinci u Đakovačkoj Satnici; Bosut u Vinkovcima; Zemunik u Zadru; Knin 1 u Kninu; Lora 2 u Splitu i u hotelu "Rakitje" u Rakitju.

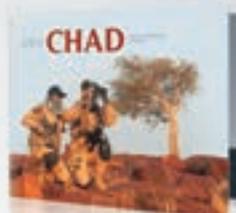
KNJIGE

Pozdrav iz Chaghcharana
10 godina sudjelovanja RH u međunarodnim mirovnim misijama
Suvremeno oklopništvo
Hrvatski vojnik u službi zajednice
Razvoj streljačkog naoružanja

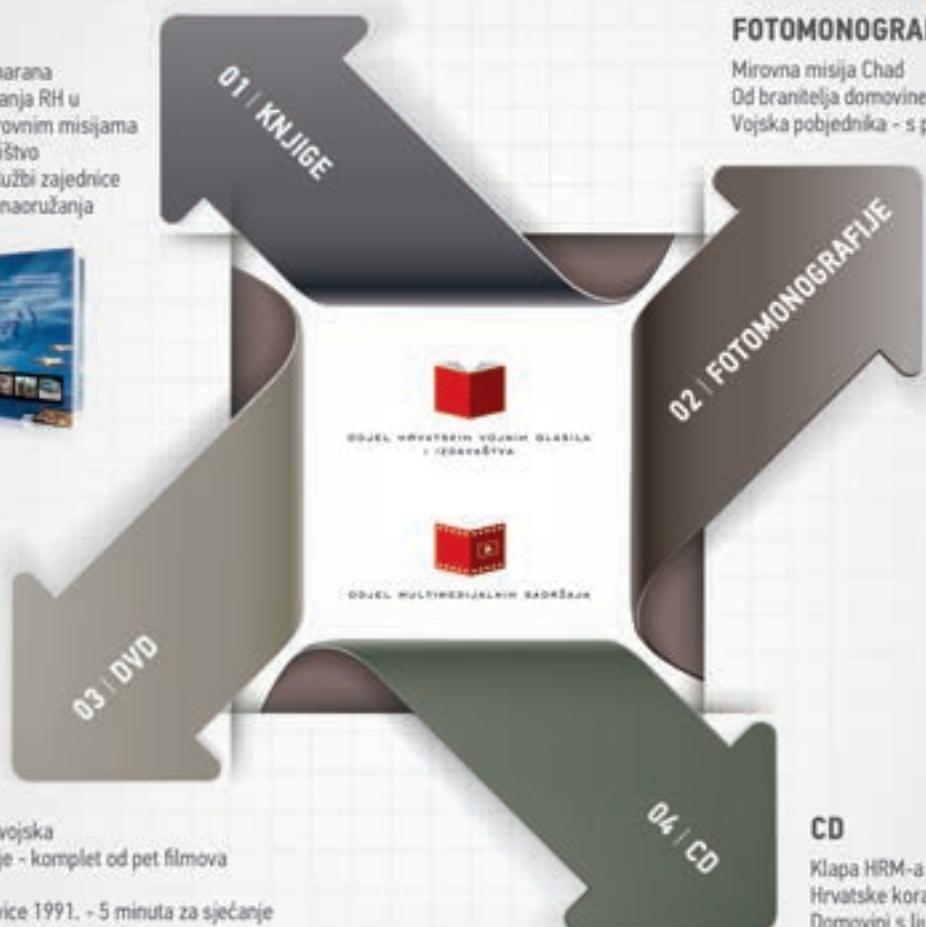
DVD

Hrvatska kopnena vojska
5 minuta za sjećanje - komplet od pet filmova
20 godina Tigrova
Krvavi Uskrs - Plićvice 1991. - 5 minuta za sjećanje
VRO Bljesak - 5 minuta za sjećanje
Akrobatska grupa "Kriša Oluje"
Čuvari svjetskog mira
VRO Oluja - 5 minuta za sjećanje
Zanimanje vojni pas
Mirovna misija Chad
15 godina operacije Maslenica
Kadetski bal
Klapa HRM "Sv. Juraj" - Najbolje od klape

FOTOMONOGRAFIJE

Mirovna misija Chad
Od branitelja domovine do čuvara svjetskog mira
Vojska pobjednika - s ponosom u budućnost

CD

Klapa HRM-a "Sv. Juraj" - Najbolje od klape
Hrvatske koračnice
Domovini s ljubavlju

